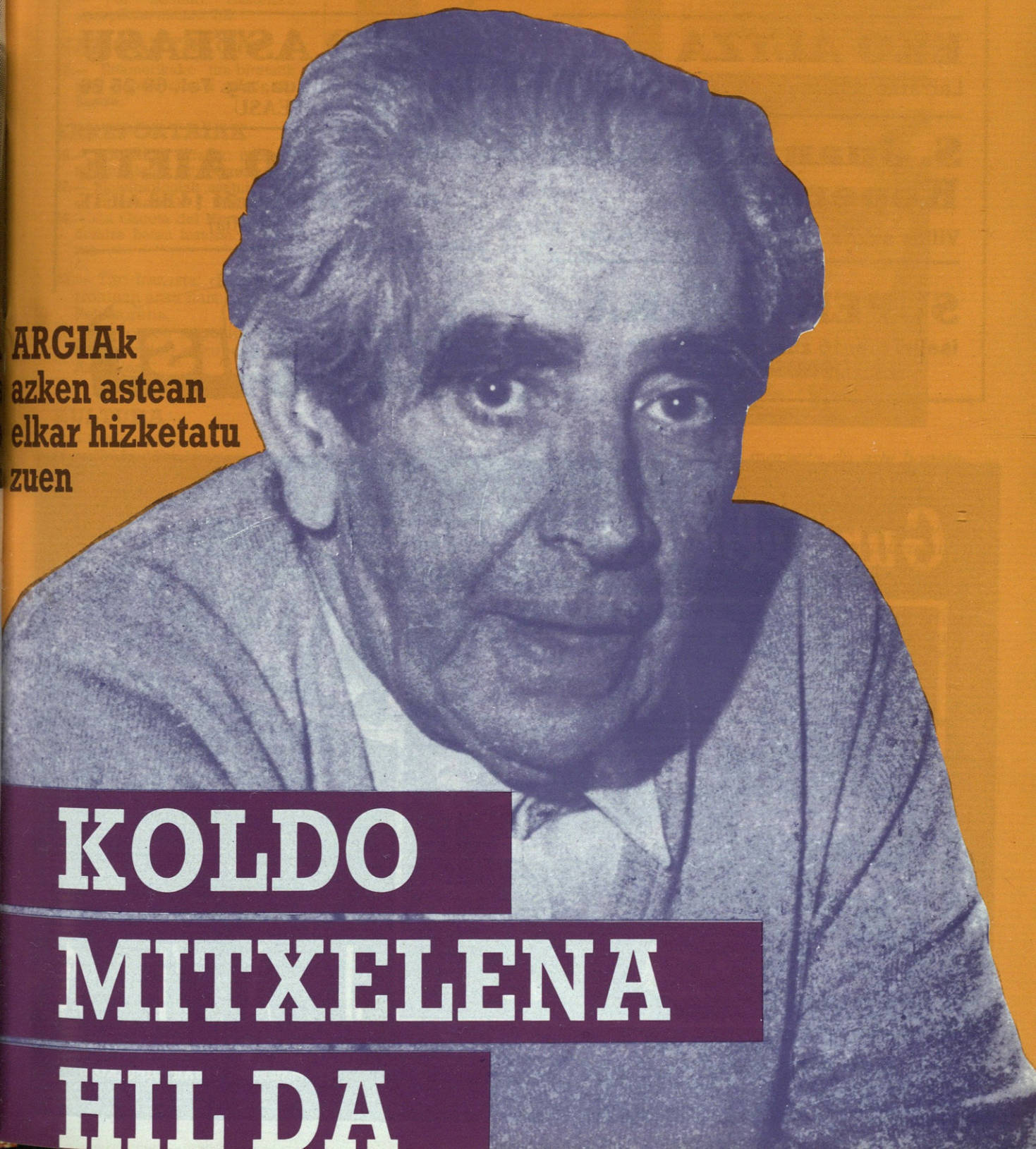

ARGIA

ARGIAk
azken astean
elkar hizketatu
zuen

KOLDO

MITXELENA

HIL DA

EKO

EKO ALTZA

Larratxo Ibilbidea, 96 zbk. ALTZA

S. Juan Bautista Koperatiba

Villas auzoa. Tel. 55 01 99 HERNANI

SUPER AMARA

Isabel II.a, 16 zbk. Tel. 46 11 77
DONOSTIA

EKO ASTEASU

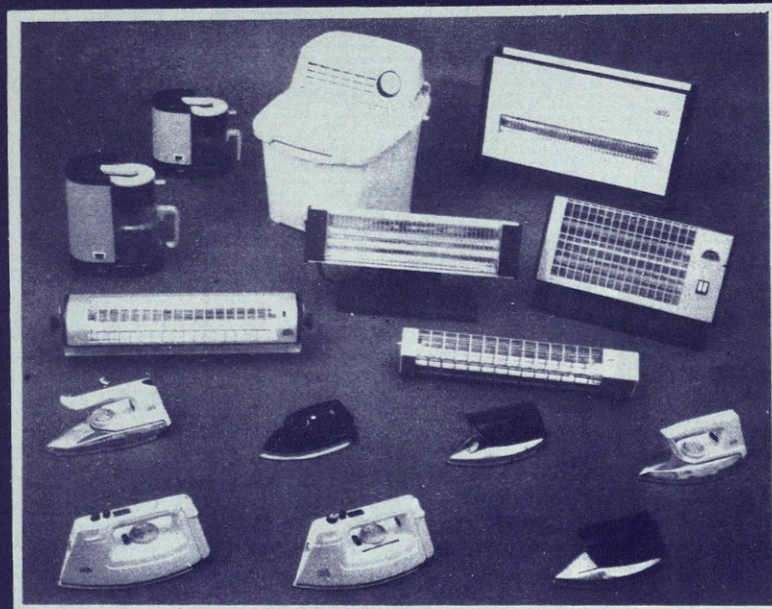
Keelavite Poligonua, z/g. Tel. 69 25 26
ASTEASU

EKO AIETE

Grupo Etxadi. Tel. 21 14 88 AIETE
(Donostia)

Vivodist

Gure elektragailuak

JATA

JATA

Helburua...

...lehenak izatea.

EIBAR ELEKTROGAILUAK L.E.A.
Telex: 38533 — Telef.: (943) 71 82 43 (3 linea)
195 Postakutxa. EIBAR (GIPUZKOA)

1.169. zenbakia

4.— Astegiroa.

POLITIKA

- 12.— Ekaitz beltzaren ondotik mundu guztia kalkuluetan. **I. Zubiondo.**
 15.— «Hutsaren gainean egindako jauzia». **J.F. Azurmendi.**
 16.— J.M. Larrauri, Gasteizko apezpikua, mintzo. **I.Z.**

NAZIOARTEKOA

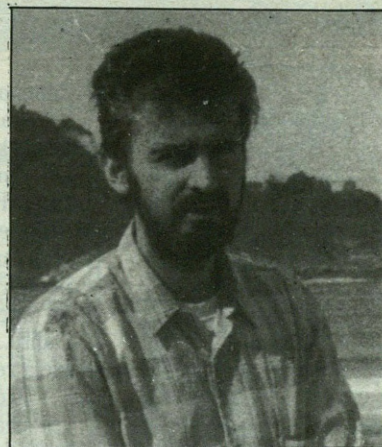
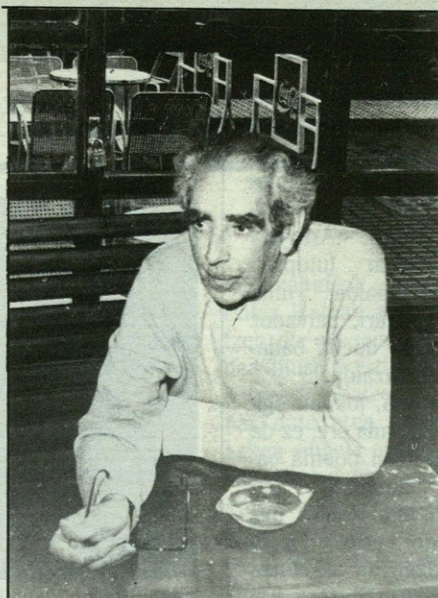
- 18.— Ertamerikako tira-biretatik zein aterako ote da garaile. **P. Sastre.**

ERREPORTAIK

- 19.— Erriberako Udalek: Bardeen tiralekuik ez! **I. Camino.**
 22.— Bioteknologiak asetuko gosse diren herriak? **J. Mollarri**
 24.— «La Gaceta del Norte», hondoratze baten historia. **I. Mura.**
 33.— Tito Irazusta: «Kontrakorrontean aritu naiz beti». **J.J. Petrikorena.**
 40.— Ardoaren negozioa upategi handien eskupean. **N. Arrastoa.**
 42.— Irakurleak mintzo.

KULTURA

- 43.— Kulturataria.
 44.— Koldo Mitxelenaren azken hitzak. **I. Camino eta M. Mendizabal.**
 46.— Mitxelena besteen ahotan. **J.L.**
 48.— Antzerkirako subentzioak, iluntasunean. **G. Arrese.**
 50.— Tolosako Bideoaldiko irabazleekin hizketan. **J. Arano.**
 52.— Kulturaren aste-borrastea.
 54.— Jon Juaristiren erantzuna Mikel Hernandezi.

KOLDO MITXELENAREN HERIOTZAK markatu du aste honetako aktualitatearen zati garrantzitsu bat, euskal kulturaren mundua doluminak jota utzi du, eta ARGIAk ezin zion bere betebeharrari muzin egin. Aurtengo Urtekarirako elkar hizketa bat grabatua genuen hil baino bost egun lehenago, eta horren zati batzu aukeratu ditugu 44. orrialderako. Era berean, **hurrengo bi orrialdeetan**, Mitxelena gertutik ezagutu zuten hiru jakitunen oroitzapen eta aburuak bildu nahi izan ditugu. Gainerantzekoan, ezin intereseko beste gauza guztiak lerrotan kabitu, eta beraz bi elkar hizketa garrantzitsu aipatuko ditugu bukatzeko: **J.M. LARRAURI** apezpikuarena, **16. orrialdean**, eta **TITO IRAZUSTA**arena, **35. orrialdean**.

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostia: Mikel Antza, Iñaki Camino, Jon Barandiaran, Ostaiska Irastorza, Gorka Izeta, Josu Landa, Pablo Sastre, Iñaki Uribe, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Antton Azkargorta, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Laura Mintegi, Iñaki Uriarte, 'Anaitasuna Taldea'.

Gasteizen: Blanca Agiriano, Txotxe Andueza, Irantzu Iriondo, Josu Olano, Pablo Ruiz de Aretxabaleta.

Iparaldean: Ladix Arrosagarai, Mikel Iribarren, Itxaro Borda, Allande Sokarros.

Iruñean: Jon Alonso.

Kolaboratzaileak: Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Itziar Alkorta, Joseba Alvarez, Enrike Amonarriz, Jose Azurmendi, Balere Bakaikoa, Amaia Elozegi, Enbido, Xabier Erro, Xarlot Etchezaharreta, Esther Forcada, Joxean Gezalaga 'Zaldubi', Gure Irratikoak, Tito Irazusta, Irulegi Irratikoak, Koldo Izagirre, Kaki, Asun Larrañaga, Josetxo Lizartza, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Alfontso Martinez, F.J. Mendiguren, Bego Montorio, Mikel Nabarro 'Trikuharri', Eneko Olasagasti, Xabier Portugal, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi 'Murumendi', Joseba Sarriñandia, J.L. Alvarez 'Txillardegui', Mikel Ubillos, Urederra.

Marraskilariak: Joxemi, Julio.

Publizitatea: Maximo Aierbe, Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran, Agus Barandi.

Ardura teknikoa: Simeon Barroso, J. Jose De Marcos.

D.L.: 80-1963.

Helbidea: ARGIA, Ametzagaña 19 Behea. 20012 Donostia.

Telefonoa: 28 33 99.

Inprimategia: Gráficas SEMI.

Ale Bakarria: 145 pezeta / 7 libera (BEZ barne).

1987. urterako harpidetza sarriak: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....5.300 pezeta.
 Ipar Euskal Herria.....360 libera.
 Estatu Espainola.....5.300 pezeta.
 Beste atzerriak.....7.200 pezeta.
 Airez.....11.000 pezeta.

URRIA
18
URRIA
24

LIBURUAK

Mikel Mendizabal

Titulua: Eskeintzak
Egilea: G. Arroyo
Argitaletxea: Baroja
Ezaugarriak: 85 orrialde, 575 peza.

Liburu honen zatiketek badute heuren artean loturarik. Lotura hau eskeintzak dira eta gustatu behar zaizkigu eritziak botatzen hasi garenerako. Gure ustez lurrean, irudimen askoko autoreen lana dugu aurrean. Itxura ederra du lan honek: zaindua, euskara aldetik ondo moldatua, idazkera erabat literarioz egindako lan batean. Poema guztiek badute bere eskeintza, zenbaitetan oreka bat lortzen saiatuz.

Lehen, liburuak duen iru-

dimena azpimarratu badugu, orain berbera kostatuko lanarekin egingo dugu, antze ematen duenez behintzat. Fantasia, magia eskeintzen digu Arroyok orriotan zehar (utopiari poema, txorimaloei, Tunezi, aker beltzari, Salvador Daliri...), nahi duena bada-kiela zer den azalduz.

Hitzekin eta, jokuak egiten saiatzen bada ere, ez da atzera geratzen poema bakoitzari sinbologia bat ematen. Ipuin, kanta, instantzia edo beste edozein gauza lortzen du eskeintza bakoitzarekin. Gustora irakurtzeko azken finean, gauza bitxi ugari izanik, sorpre-saz, sorpreza joanik orrialde desberdinetan zehar.

Konjuroa lehen txiroa bazen, orain gizajo. Asmakizun konjuro poema akerbeltzan, erlojuei eta azkenik agurra.

Aurrealdean pisu pixkat ikusten zaio, gero zeozer jaisten da, ondo amaitzen da ordea bukaeran.

Eskeintzak badira, lokarrik nagusienak ere heuren artean (poemak) komunikatzen direnak. Badute zerikusirik batzu-batzuetan.

Ipuinak edozeinentzat baliogorriak direla esango genuke, hona hemen behar bada liburuaren arrakasta.

Ironia eta umoreko poemak ere badira, beste batzuk ordea ukitzen zaitue, behar bada ez dira hunkigarriak izatea iristen baina...

«... izotz ontziz
betetako urrutiko itsasoe-
[tan

nabigatu nahidugu
eta
izotz zatiz
betetako wiski basoetan
nabigatu ohi dugu...

Ezin da kexatu, wiskia ez da gutxi esatea! Hasieran, 'zerbait zor diedanei', 'lehen kartila', 'Huranon' eta 'Triptikoa' lan jatorrak ditugu oso.

Liburu borobila beraz. Ez dira benetan euskaraz hauetako liburu gehiegi argitaratzen, jatorra, ulergarria, irakurtzeko erraza...

eta bestalde, egitura aldetik ere oso ondo eгина.

Titulua: Oinarritzko mailarako helburu orokor eta zehaztuak

Egilea: AEK

Argitaletxea: AEK

Ezaugarriak: 120 orrialde.

1986. urtean, Derion ospatu zituzten AEK-koek ihardunaldi batzuk, talde honen egiten zuen lana aztertu nahirik. Honela, euskalduntzearen lehen 6 urratsetarako helburuak zehaztu eta berantolatu ziren. «Oinarritzko Mailarako Helburu Orokor eta Zehaztuak» ihardunaldi haien ondorioa besterik ez dugu.

Duela nahiko urte ikas-kuntza funtzional-komunikatiboan aritzeko horma irudiak atera zituztela AEK-koek, bertan ordurarte bigarren hizkuntzan emandako aurrepausuak agertzen zirelarik. Aldatu dira gauzak ordea ordutik hona, bai irakaskuntza eta bai hizkuntz helburuetan, aurrerapen nabariak izan dira liburu berri honek azaltzen digun bezalaxe.

Alabaina, ez dute AEK-koek egitura zehatz eskeini nahi; honela, orieta bide gisa eskeini nahi da liburu hau, irakasle bakoitzak jarrai dezala bere sistema bere lana prestatzean, irakaskuntza dogmatiko eta eta zehatzetik urrunduz.

Baina ikus dezagun liburu honek eskeintzen diguna:

Zer irakatsi aukeratzen:
— Antolaketa funtzional-estruturala: egituren

progresioa lehentasuna hartuz.

— Antolaketa funtzionala: antolaketa honetan, egiturek ez dute progresiorik eta funtzio nagusien zerbitzuan daude.

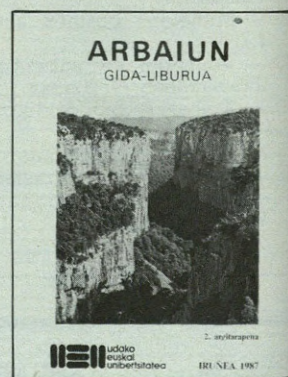
— Antolaketa nozionala: hemen ikasleek konzeptu bat modu esberdinez baliatuz adieraziko dute.

— Gaien zentraturiko antolaketa: hemen ikasleek prestatu behar dituzten gaietan zentratzen da.

— Antolaketa nozio funtzionala: horniduriek beste antolaketa mota bati eman ekin nahi izan diote.

Antolaketaaren elementuak:

Bi helburu izanik, orokorrrak eta zehatzak. Lehenengoan, urratsean lortu beharreko komunikazio eginkizunen garapenean oinarritzen da eta komunikazio eginkizun horietara ailegatzeari, hizkuntzaren ezagutza eta erabilpenaren ikuspegitik zer esigitzen duen. Helburu zehaztuetan, nozio/funtzioen zerrendak agertzen zaizkigularik.

Titulua: Arbaiun. Gida-liburua
Egilea: Martxel Aizpurua, Gabriel Iñiñiz eta Eduardo Etxenike.

Argitaletxea: UEU
Ezaugarriak: 95 orrialde.

Arbaiun, Nafarroak duen paisairik atseginetakoa dugu zalantzarik gabe. Ehiz babesguneetat kontsideraturik, bere 11.46 hektareetan barna mota guztitako pizti, landare, intsektu, klima, geologia etabar, topa dezakegu. Eta hau dugu li-

ASTE HONETAN NABARMEN

Berriz ere kargan

Aldizkariaren izena: Aizu

Ezaugarriak: Hiru hilabeteakaria, Urria, 61. zenbakia, 60 orrialde, 11 libe-
ra, 200 pezta.

Berriz ere atera zaigu ka-
lera «Aizu» aldizkariaren az-
ken zenbaki bat. Beti beza-
la xelebrekeriak euskara
ikasten ari direnentzat, na-
hiz eta azken zenbaki ho-
nek artikulu interesgarriak
eskeini edonork irakurri di-
tzan.

Zientziarekin zerikusi
duen artikulu bat eskein-
tzen digu J. Aranok. An-
doain aldera joan zaigu eta
han jarri da elkarrizketan bi
anaiekin hondakin errezi-
klaje lantegi txiki bat jarri
dutenak, Europako lehe-
nengotako bat hain zuzen.
Duela hiru urte hasi zirela
honetan, gizartea zaborraz
baliatzen ez zela konturatu
zirenean; honela arakatzen
hasi, esperientziak, doku-
mentazioa... eta kaleko
hondakin, solido ez organi-
ko, industrietako, eta neka-
zaritzako hondakinaz balia-
tzen saiatzen hasi ziren.
Alabaina, jendea oraindik
ez omen dago kontzientzia-
turik guzti honekin, zabor-
tegietan dagoen aberastasun-
a ez probetsatuz. Euskal

Herri mailan esaterako,
pertsonek bakoitzeko kilo-
bat zabor botatzen du egu-
nean, benetazko kakaz
aparte!!

Euskaldun berriei artiku-
lu praktikoa eskeintzen zaie
ere; ez dute buruko-min gu-
txi izaten euskara ikasten
(edo praktikatzen) ari dire-
nak 'Subjuntiboa' erabili be-
har dutenean. Artikulu ku-
riosoa, gramatika modu
atseginez azalduz, LA eta
N-a behar bezala erabili da-
din.

Omar Nabarro, Robert
Graves idazle ingelesaren
obra zati bat eskeintzen di-
gu. Idazle oso berezia Gra-
ves hau, nortasun handikoa
dudarik gabe, «Rey Jesus»
eta «Yo Claudio»ren egilea
esaterako. Artikulu hone-
tan emakumeari buruz hit-
zegiten digu.

Baina beti bezala, erdial-
deko elkarriketarekin jo-
tzen dute izugarritzko 'flaxa'
AIZUkoek, hau da, zenbaki
guztietan konsegitzen dute
pertsonei interesgarriren
bat saltsa pixkat emateko.
Azken zenbaki honetan
ITOIZeko Juan karlosekin
egin dute elkarrizketa. Deni
buruz hitzegiten digu Juan-
karrek, euskal musika, tal-
dea, tendentzi berriak, ko-

munikabideak... gure herria
txikia izateak asko suposa-
tzen du eta jaialdietan jen-
dea musika estiloaz ez ne-
katzeko, aldatzen egon be-
har dute eten gabe. Bere
azken singela ere hala izan
da, desberdina besteekin
konparatuz. Euskal eta kan-
poko musikari edo taldeei
buruz bere iritzia azaltzen
du.

Baina horretaz aparte,
txisteak, komikia, ber-
tsoak... denetik, euskara
ikasten ari direnentzat, eta
ikasten ari ez direnentzat
ere, artikuluren bat (nahiz
eta hiztegia izan azpiko al-
dean) ez delako hain erraza
irakurtzeko.

buru honen helburua, hara
joaten den ibiltariari infor-
mazio pixkat ematea. Ala-
baina landareak aipatzen
dira batez ere liburu hone-
tan. Egileek diotenez, alde
batez ikasiagoak dituztela-
ko eta bestalde paisaiari
nortasun gehiago ematen
omen diotelako (iritzi per-
sonala noski).

Liburuak marrazki pila
eskeintzen dizkio irakurlea-
ri: piztiak, fruituak, abe-
reak... Horretaz aparte ko-
lorezko argazki batzuk eta
mapak ere ez dira falta,

bertan, herri edo zonaldeen
izenak euskaraz datoz, libu-
ru bukaeran gazteleraz ere
izanik.

Liburu mota hauetan
maiz gertatzen den bezala-
xe, irakurlea motxila hartu
eta bertara joatea gonbida-
tu eta animatzen du bene-
tan.

Hona hemen liburuak es-
keintzen dituen irteerak:

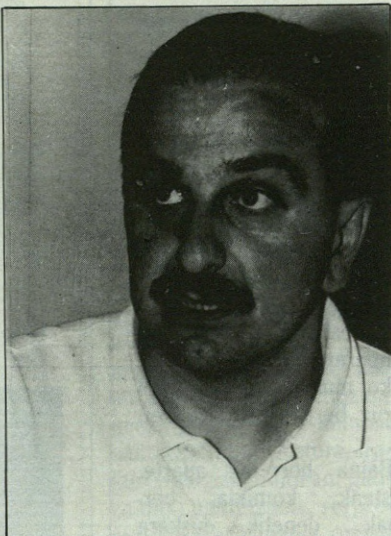
— Lehenengo irteera:
Iso-Kornotaitz, kornotaitz,
Miradorea, Arroilaren sa-
rrera, Zubiondoa, Bigotzari,
Lando, Urkidia, Pagadia.

— Bigarren irteera: Usun,
Zubigaina, Baldelako Saka-
na, Legarreta, Iturburua.

Titulua: Gauerdiko teila
Egilea: Altaffaylla kultur
taldea
Argitaletxea: Altaffaylla
kultur taldea
Ezaugarriak: 65 orrialde,
7x8 zentimetroko libu-
ruxka.

Tafalla aldetik datorkigu
liburu bitxi hau, gure Eus-
kal Herria bezain bitxia sa-
rreran azaltzen digunez.
Bertan Amodioari buruz hit-
zegiten digu, orrialde ge-
hienetan marrazki xelebre
batzuk azalduz. Liburuxka
bai euskaraz eta bai gazte-
leraz argitaraturik dago;
Kutixi moduan erosteko
noski.

Iñaki Eizmendi
«Eskualdeak»
saioko ekoizleak,
sakontasunez eta
sentikortasunez
eraman du aurrera
32 jardunetan
Euskal Herriko
izena eta izana.

«Eskualdeak»: Euskal Herriko komarken ahotsa

Urrian hasia da jadanik «Eskualdeak» saioa, zeinean Euskal Herriko eskualdeei buruzko berriak jasoko ditugun. Iñaki Eizmendi ekoizlearen eskutik, Luis Cortes eta Jon Ezeizaren laguntzaz burutu dira 32 kapitulu, komarka diferentetako datu geografiko, egoera sozio-ekonomiko, historia, kultura eta beste aztertzeak asmoz: «*Iñigo Agirrek presaturiko materiale batez baliaturik lotu ditugu programak, gure aldetik gidoi teknikoa osatuz*», bota du Iñaki Eizmendik.

Eskualdeen bereiztasunak ezaguterariz Euskal Herriaren ikuspegi orokorra

aurkeztea dute fin saio honen egileek: «euskal gizartearen ezaugarriak laburbiltzen dituzten bizpahiru komarka —jarraitu du— aukeratu ditugularik bestetik», komarka diferentetan errepikatu daitezkeen datuak zehaztu nahian edo: «*probintzien arteko muga, askotan linea imaginario bat besterik suertatzen ez bada ere, lurraldeen artekoa askoz ere naturalago ematen da*» esan du jarraian.

Ohizko dokumental eta No-Doetako topikoetatik hurrunduz, bestela azaldu nahi digute herria: «*gozotasunez, sentikortasunez*» bukatu du besterik gabe Iñakik.

«*Laztandu mozolo*».
Billy Wilder-en eskutik Dean Martin eta Kim Novak aski ezagunak, abeslari baten istorio ezin hobean.

«Kirolariak, beren marketan»

Hasi berria den saio honetan euskal kirolarien bizitza eta markak izango ditugu ikusgai. Kirolariaren bizitza murgilduz goazen eran kirolak zer suposatzen dion aztertuko da.

Aste honetan Harri Garmendia Aierza, Gipuzkoako igerilaria izango dugu «Kirolariak, beren marketan» saioaren protagonista. Saio honekin gure kirolariak kirol eta pertsonal arloan ezagutaraztea nahi da. Programak irauten dituen 20 minututan, Harri Garmendiak igeriketa zer den azalduko du eta, bide batez, bera bezalako profesional batek nola bizi duen honako kirol moeta hau. Programa Harriren bizitzaren irudiz borbildua izanen da, bai Beasain den bere jaioterrian pasiatzen eta bai Ordiziako igeriketa klub-eko instalazioetan entrenatzen eta baita Gipuzkoako Tolosa herrian jokatu berri den «sprint»eko 2. emanaldian esku hartzen ere.

Saioaren bukaeran, Harri igeriketarako dauzkan ezaugarriak eta pertsonalitateaz mintzatzeko, Inma Tarragó eta Sergi López katalandarrak arituko dira.

Beraz, ostegunero pertsonaia-kirolari desberdinak izanen ditugu bederatziak laurden gutxiagotan, gutti gora behera.

Luzemetraiak gutxiagotuz kalitatea gora

Hiru luzemetraia eta hirurak kalitatezkoak, gaiak eta antzesleei begiratzen badiugu. Antza denez, kopurua urritzerakoan kalitateak gora jo du.

Igandez «*Basamutilla*». Bob Marley-ek eginiko musikaz girotutako luzemetraia. Gaur egun arte «*reggae*»-ri buruzko filmerik onenetarikoa. Diruaren boterea etaberen teknologiarren indarrak aritzen diren bi amerikarren istorioa, gisa berean, Jamaikako majia, mitologia eta abentura nahasiko dira. Zuzendaria: Dickie Jobson. Antzesleak: H. Killer, C. Drasdhm eta B. Keane.

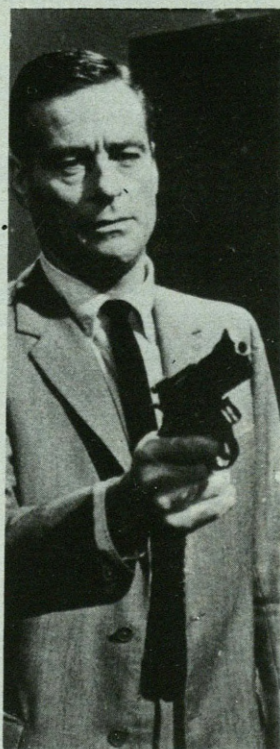
Asteazkenez «*Carey Tratamendua*». Peter Carey doktorea Bostoneko hospitale bateko Patologia sailako buru bihurtzen den mendebaldeko kostaldeko kontrakulturaren mediku bat da. Gertakizunak direla bide detektibe bilakatuko zaigu. Zuzendaria: Blake Edwards. Antzesleak: J. Coburn, J. O'Neil eta P. Hingle.

Larunbatez «*Laztandu Mozolo*». Dino, Abeslari ospetsu eta neskekin arrakasta duen Dino-ren historia. Gidoi arina izan arren antzesle ospetsuez osaturiko banaketa. Zuzendaria: Billy Wilder. Antzesleak: D. Martin eta Kim Novak.

zinema

Azkoitian

urria
18 Azkoitiako Gazte Asanbladako zine klub taldeak antolatutako zinema frantsesari buruzko zikloa amaitzeaz dago. Azken emanaldia urriaren 18an izango da eta egun horretan Jean-Luc Godard zinegilearen "Chinoise" izeneko lana ikusteko aukera izango da. Filma honetan hirurogeigarren hamarkadako zenbait gertakari azaltzen ditu: Vietnamgo Gerra, Txinako iraultza kulturala eta mendealdeko zenbait minoriatan izandako eragina, Txina eta S.E.S.B.aren arteko istiluak... Emanaldia bertsio orijinala izango da eta azpitituluak gaztelaniaz azalduko dira. Arratsaldeko 8,30etan Azkoitiako Kultur Etxean eta sarrera ehun pezetatan izango da salgai.

Bilbon

urria
19 Bilboko Fas zine klubak berriz, astelehenerako iragarri du bere hurrengo emanaldia. Egun horretarako "Strangers on a train" (ezezagunak tren batetan) P. Highsmith nobelagilearen lanean oinarritutako filma prestatu dute. Alfred Hitchcocken filma honetan suspentsea da nagusi, beti ere, hilketa batzuen inguruan Ondadea eta Txardadearen arteko dialektika agerian azalduz. Proiektzioa arratsaldeko 7,30etan izango da Bilboko San Vicente kaleko 2. zenbakian.

Zarautzen

urria
22 Zarauzko zine-klubak hamabostetik behin zine emanaldi bat eskainiko digu. Oraingo honetan, urriaren 22an "My beautiful laundrette" (Nire ikuztegi zoragarria) izeneko filma ikusi ahal izango dugu. Stephen Frears zinegilearen lan honetan jantzi ikuztegi

batetan gertatutakoak azaltzen dira, filma farregarria eta entretenigarria egiten delarik. nolabait esateko, gaur egun Ingalaterran asiarra izateak zer suposatzen duen azaltzen digu filma honek, beti ere, humore kutsu batez printzatu. Emanaldia arauzko Modelo zinema izango da gaueko 10,15etan.

Tolosan

urria
23 Tolosako zine klubean, datorren ostiralean, "Tiempo de revancha" filma proiektatuko dute. Egungo Argentinan, langabezia, fiskalizazio kapitalistaz eta sindikal-lagieria militanten zaharregianako susmo txarrez jositako suertatzen den drama sozio-laboralaren kontakizuna da. Betiko orduan, betiko lekuan.

Azpeitian

Azpeitiako zine klubak ere badu zer eskaini hurrengo egun hauetan. Urriaren 20an Zelaitxo Antzokian Javier Agirreren "La monja alfez" izeneko filma eskainiko da, 22an Eloy de la Iglesiaen "Otra vuelta de tuerca" eta 23an Luchino Viscontiren "La caída de los Dioses". Emanaldia Zelaitxo Antzokian arratsaldeko 8etan.

■ Errenteriako King Kong zinema taldeak "Zinema Fantastikoa" izeneko ziklo bati ekin dio. Urriaren 18tik 24ra bitartean filma ugari ikusteko aukera izango da.

Bilboko Arte Ederren Museoa

Bilboko Arte Ederren Museoa erakusketaz gain zinema ere ikus daiteke. Oraingo aste honetan emanaldi bat baino gehiago iragarrita daude. Hilaren 127an Pere Portabellaren laburmetraiak izango dira ikusgai, 20a eta 21ean Berlangaren "Plácido" izenekoak, 22,23 eta 24an zuzendari beraren "El verdugo" izeneko lana. Proiektzioak Museoa bertan izango dira arratsaldeko 5etan.

antzerkia

■ Masakarada taldeak urriaren 16 eta 17an Donostiako Antzoki Zaharrean "harrizko Aresti hau" izeneko lana aurkeztuko du.

Pasaia VI. Antzerki Ihardunaldiak

Urriaren 15ean hasi eta 18a bitartean izango Pasaia-ko antzerki ihardunaldi hauek. Honokoak dira azken egunetako emanaldiak: urriaren 17an Pepe Rubialesen "Sin palabras" izeneko lana eta 18an Drambakus taldearen "Operacion Fu". Trintxerpeko Andonaegi pilotalekuan arratsaldeko 8,30etan.

Baionako VII. Antzerki Festibala

Urriaren 20an hasi eta 23a biatrtean izango da Baionan nahiko antzerki. Hilaren 20an Baionako Antzokian Sevillako Kuadrak Euripideren "Bacchanteak" antzestuko du; 21ean arratsaldeko 3etan Baionako Liburutegian Koldo Ametztoiek ipuin kontaketa bat eskainiko du, 7etan Portugalgo kantari bat Bonnat erakustokian jaialdi bat emango du eta eta arratsaldeko 9,15ean Pariseko antzerki talde bat izango da Baionako Antzokian; 22an arratsaldeko 7etan Bordeleko Lauga Salan taldea izango da eta arratsaldeko 9,15etan Donostiako Orain taldeak "Divinas palabras" eskainiko du; 23an Kataluniako La Cubana taldeak Shakespeare "La tempestad" deritzan lana antzestuko du eta 9,15etan Molieren "Irudizko kaso" Ximerrez taldeak emanen du.

XIII. AZKUE SARIKETA

ELEBERRIA,
OLERKIA
ETA
IKERLANA

DIRU-SARIA: 1.800.000 PTA.

CAJA DE AHORROS MUNICIPAL DE BILBAO
BILBO AURREZKI KUTXA

sariak: ELEBERRIA 900.000 pzta.
OLERKIA 450.000 pzta.
IKERLANA 450.000 pzta.

Helbidea:
BILBOKO KUTXA
505 p.k.
48080—BILBO

informazioa:
94—416.70.00

LANAK BIDALTZEKO EPEA URRIAREN 31N AMAITZEN DA

arte

Zarauzko Torre Luzean

Uztailaren 4an Artezaleak elkarteak antolatutako Orma Pinturako II. Erakusketan irabazle gertatutako lanak Zarauzko Torre Luzean ikus daitezke egun hauetan zehar. Honokoak dira beren lanak bertan zintzilikatu dituztenak: Alejandra Tapia, Xabier Arozena, Adrian Ferreño, Maria Larañaga, Carlos Inda, Carlos Zabala, Jabier Valverde eta J. Antonio Legorburu. Erakusketa urriaren 21a arte izango da zabalik eta ordutegia arratsaldeko 7etatik 9etara bitartekoa izango da lan egunetan eta jai egunetan eguerdiko 12etatik ordubietar eta arratsaldeko lehen esandako ordutegi bera.

Bilboko Arte Ederren museoa

Bilboko Arte Ederren Museoan urriaren 17tik hilaren bukaera bitarterarte hiru erakusketa izango dira ikusgai: grabatu britainar batzu eta bestalde bi argazkigileren lanak, Henri Cartier-Bresson eta Alberto Schommer-en: "zibilizazioak" izeneko erakusketa, hain zuzen ere.

Bilboko museo etnografikoa

Bilboko Museo Etnografikoan berriz, Eusko Ikaskuntzak egindako ikerlan pedagogiko abten erakusketa bat antolatu dute. Erakusketa honetan euskaraz argitaratutako materiala bildu da, beti ere, pedagogiarekin zer ikus-tekorik duen materiala, 1932-37.

urteetan ikastoletan erabilitako lehenengo materiala, garai batetako katexisma zaharrak eta gaur egungo material berria.

Gure Arte

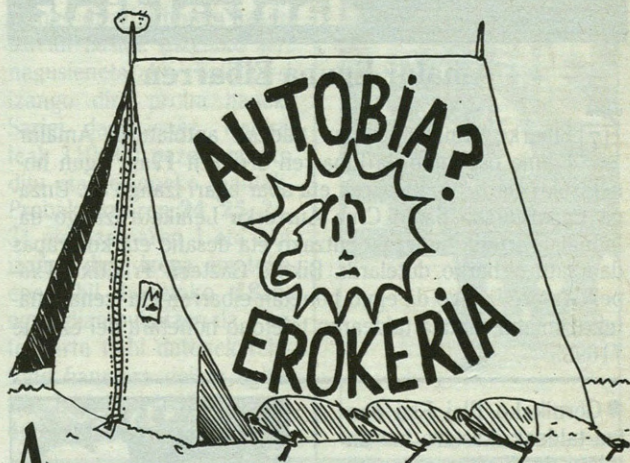
Juan Luis Goenaga, Enrique Rane-ro eta Alejandro Lopez izan ziren Gure Artea izeneko arte lehiaketan sarituak izan ziren. Leheari pintura saileko saria egokitu zitzaion, bigarrebari irudigintzako eta hirugarrenari berriz, grabatugintza. Artista hauen lanak bilduko dituen erakusketa bat Bas-kongadetako hiru hiriburutan izango da. Bilbon, Faduran urriaren 14a arte izan dugu eta hortik aurrera Donostia edo ta Gasteiz aldera joko du.

II. Euskal Mundu Biltzarra

Euskal Mundu Biltzarren emankizunek aste honetan ere, Donostian, Gasteizen eta Bilbon izango dute beren ardatza. Donostian, urriaren 19tik 22ra bitartean «Mintzei buruzko ikerketen aplikazio bioteknologikoa» izango da aztergai. Gasteizen berriz, hilaren 19tik 23ra «Estatu eta Europaren krisia»z arituko dira. Bilbon azkenik, urriaren

19tik 24ra bitartean «Koo-peratibismoa eta ekonomia Soziala Munduan» aztertuko da.

■ Hasi dira Hernaniko olinpiada herrikoiak. Erne ibili beraz parte hartzaileok eta ikusle presuntok, herri mailako zenbait erre-kord hausteko posibilitatea omen dago eta.

Autobiaren aurkako akanpaldia.— "Leizarandik ez dira pasako" lemapean, urriaren 23tik 25era bitartean akanpaldi bat antolatu dute autobiaren aurkako taldeek. Tertuliak, filmiak, mendira irteera, antzerkia, olinpiadak eta egonean egoteko ere baduzue aukera, Andoaingo Bertxingo kanpan.

ihardunaldiak

Altzon kultur ekitaldiak aurrera.— Altzoko herrian urrian zehar eratu dituzten kultur ekitaldiak aurrera doaz. Aste honi dagokionean bi ekitaldi dira aipagarrienak. Urriaren 20ean batetik, gaueko 8etan, diapositibaz lagundurik joango den erlagintzari buruzko hitzaldi bat izango da. Urriaren 22an berriz, gaueko 9etan, «Zergatik Panpox» pelikularen proiektzioa iragartzen da. Ekitaldi guzti hauek Udaletxeko ganbarako kultur aretoan egingo dira.

musika

□Urriaren 17an Alzumarteko Plazan Itoiz eta Kortatu taldeen kanatldia izango da.

□Urriaren 24an M-ak eta Delirium Tremens taldeak Beran izango dira, Berako pilotalekuan, gaueko 10,30etan.

Euskadiko Orkestra Sinfonikoa

Euskadiko Orkestra Sinfonikoak urriaren 8tik 15era bitartean egitarau bat bete du eta hemendik aurrera hilaren bukaera bitartean honoko egitaraua beteko dute: W. Gluck-en Obertura bat, T. Aragues-en Kontzerturako Suite bat eta P. Tschikowsky-ren 4. Sinfonia. Zuzendaria Matthias Kuntzsch izango da eta lehenengo kontzertua Iruñan izango da hilaren 26an, Gaiarre Antzokian.

■ Azpeitian ospatzen ari diren Kultur Bideetan ekitaldien barruan Jazz-ak izango du tarterik. Hilaren 21ean Doinu Zaharra taldearen emanaldia arratsaldeko 8etan; 23an Udaletxeko arkupetan, gaueko 10etan Jazz kontzertu bat izango da; 24an Soreasuko Sebastian Donearen Parrokian organu kontzertua izango da Maria Dolores Oteizaren eskutik.

"Topaketak-87"

urria

18 Urriaren 18an Azpeitian eta Aretxabaletan ospatuko dira aurtengo "Topaketak 87". Urtero bezala aurten ere Goierri, Urola eta Deba bailarako abesbatza taldeak bilduko dira Topaketa hauetan. Azpetiako Barrenetxea Abesbatza izan da aurten antolaketaz arduratu dena eta kontzertuak bertako Izarraitz pilotalekuan izango da.

Amuriza eta Ajuria Donostian

urria

18 Donostiako Alde Zaharreko Ilazki euskaltegiak beste bertso saio bat eratu du, ohizkoa zaigun hilaren hirugarren idande guztietan egiten duen bezala. Oraingo honetan Konstituzio plazako balkoietik Amuriza eta Ajuria arituko dira.

dantzaldiak

Amalur Eguna Eibarren

urria

17 Eibarko Amalur dantza taldeak antolaturik Amalur Eguna ospatuko da Eibarren urriaren 17an. Egun honetarako alardeak, kalejirak eta abar ugari izango da. Unzaga Enparantzan Santa Cruz Aurreku Lehiaketa izango da, hamalau urtetik beherakoentzako eta desafio eta kontrapas dantzatu beharko dutelarik. Bikote Gazteen Trikitixa Txapelketa ere izango da egun honetan eibarren eta izena emateko Amalur dantza taldearen telefono honetara dei ezazue 716965.

● Gernikako Elai Elai dantza taldeak ikastaro bat antolatu du. Ikastaroa urriatik maiatz bitartean izango da eta zortzi urtetatik 12 urte bitartekoei begira egongo da. Matrikula dohain izango da eta izena emateko Udal Akademiara joan behar da, ordutegia arratsaldeko 7etatik 8etara.

● Elgoibarko Aritz dantza taldeak ere beste ikastaro bat eratu du. Ikastaro hau ere umeentzako izango da eta izena emateko epea zabalik dago jadanik, Azoka Plazako goialdean arratsaldeko 7etatik 8etara.

bertsoak

Bertsolariak Usurbilen

urria

17 Larunbat honetan Usurbilen Peñagarikano, Telleria, Lazkano eta Gorrotxategi izango dira. Herriko pilotalekuan gaueko 10,30etan. Ondoren, trikitilariak izango dira.

Saio galanta Gaztelun

Gaztelun urriaren 24an bertso saio galanta ospatuko da. Bertan Peñagarikano, Sebastian Lizaso, Jon Lopategi, Jon Sarasua, Lazkao Txiki eta Iñaki Murua arituko dira. Gaueko 10etan Gazteluko frontoian.

□ "Iokin Zaitegi" itzulpen sariketa.— Arrasateko AED Elkarteak Iokin Zaitegi arrasatear idazleari jarraikiz, eta itzulpengintza sustatzeko asmoz, idazlearen izenburua daraman saria antolatzeari ekin dio. Lehiaketa honetan edozein pertsona har dezake parte. Gaia aurtengoz "bizimoduaren hobekuntza" izango da, osasuna, ingurugiroa, kultura eta honelako gaiei lot dazkizkiokelarik. Lehiaketara munduko edozein hizkuntzetatik -gazteleratik ezkitzualitako lanak aurkez daitezke. jatorrizko testuak 1985, 1986 eta 1987 urtetan argitaratua egon behar du. Itzulpena, artikulua bat edo batzuen bilduma, edo ta liburu baten atal koherenteren bat ere, izan daiteke. Testuaren luzeera gutxienez 12 eta gehienez 20 orrialdetako izan behar du. Lanak helbide honetara bidali: AED Elkartea, "Iokin Zaitegi Sariketa", Pablo Uranga, 4, 20500 Arrasate.

□ III. argazki eta komikien lehiaketa.— Eusko Jaurleritzaren Kultura eta Turismo Sailak, arte plastiko, argazki eta komikien hirugarren lehiaketarako deialdia egin du. Lehiaketa honetan 14tik 25 urte bitarteko euskal egileek har dezakete parte. Arte plastikoaren lehiaketak bost atal izango ditu: marrazkia, pin-

tura, eskultura, zeramika eta grabatua. Argazki lehiaketara 16tik 30 urte bitarteko adina duten euskal gazte guztiek aurkez dezakete beren burua, lehiaketaren lema "euskal gaztedia gaur" izanik. Azkenik, komiki lehiaketan aurrekoaren gai bera erabiliko da. Lanak aurkezteko epea datorren azaroaren 13an amaituko da.

□ "Tene Mujika" Euskarazko Literatur Saria.— Debako udaletxearen kultur elkarteak, Gipuzkoako Aurrezki Kutxaren laguntzaz "Tene Mujika" narrazio motzeko literatura saria antolatu du. gaia libreza izango da, jatorrizkoa eta argitaragabea. Lanak, foliotan, alde batetik, bi lerrotako tarte utziz aurkeztuko dira (6 folio gutxienez eta 30 gehienez). Lanaren hiru ale Debako Udaletxera azaroaren 30a baino lehen bidaliko dira. Lanak lemapean aurkeztu behar dira, obraren izenburua eta Debakoa den ala ez ezarri; baina egilea nor den ezagutzeko bide eman dezaketenez ez sinadurarik eta ez xehetasunik ez da jarriko. Kartazal itxi batetan, kanpoan lanari jarritako izenburua eta barnean egilearen izena, abizenak, helbidea, telefonoa, sinadura eta N.A.N.en kopia jarriko dira. Sariak, Debako Udalak aukeratutako epaimahaiak erabakiko ditu.

□**Sto. Tomas Lizeoko komiki lehiaketa.**— Mari Karmen Alzueta zenaren omenez Donostiako Lizeo honek komiki sariaketa antolatatu du, bi mailekin: 14 urte arteko haurrentzat eta 22 urte arteko gazteentzat. Lehenengo maila horretan, gai hauek: «Trena» eta «Guardasola»; eta gazteentzat hauek: «...Periodikuak letuz ilustratzen gera» eta «Veni, vidi, vici». Sariarik altuena 80.000 pezetatakoa da. Lanak azaroaren 15a baino lehen bidali behar dira lizeo horretara. Gainontzeko zehaztasunak jakiteko, jo bertara.

□**Iruñeako udalaren literatur lehiaketa.**— Iruñeako udalak olerkia, narrazio labur eta komiki sailetako literatur lanetarako lehiaketa baten deia egin berri du. Aurkezleak Nafarroan bizi behar du, lanek euskaraz izan behar dute, eta 100.000 pezetako sariak emanen dira, sail bakoitzean. Epea urriaren 20an, ja! bukatzen da, beraz agudo ibili!

ikastaroak

●**Tafallan irrati ikastaroa.**— Tafallan irratiak zer bait gehiago jakin nahi duenarentzat ikastaro berezi bat eratu da. Tafalla irrati martxan jarri ondoren, Tailer-Eskola ere Tafallako gazte guztientzat zabalik dago. Hilabete honetatik aurrera komunikabideetaz nozio zabal batzu emango dira, irrati munduari begirune berezi bat emango zaiolarik. Ikastaro teoriko honekin batera praktika ere landuko da. Urtearen bukaerako ere beste ekintza batzu prestatu dituzte, baina hauen berri dagokien garaian izango duzue.

●**Tapiz eta makrame ikastaroa.**— Beasaingo Kultura Batzordeak eraturik, makrame eta tapiz ikastaro bi eratu dira. Ikastaro hauek 30 ordutako iraupena dute. Ikastaro hauetan izena eman nahi dutenek hilaren 22a baino lehen egin beharko dute, Asistentia Sozialaren bulegoan, astelehen, astearte eta ostegunetan, goizeko 10etatik 12etara bitartean.

●**Sofrologia eta erlazio ikastaroa.**— Tentsio nerbiozari aurre egiteko teknikak, eta sikiko eta fisikoki pertsonalitatea berrindartzeko teknikak dira ikastaro honen oinarriak. Ikastaro hau hemendik egun gutxitara hasiko da, Catalina de Erausoko aretoetan (Gran Via 10, Gosen290238).

●**Biomusika eta beste.**— Bilboko M.I.-C.I.M.ek aurtengo ikasurterako ere hainbat ikastaro eratu ditu. Lehengo ikastaroa da egun hauetarako antolatua dagoena. Urriaren 24 eta 25ean Biomusika Tailerra martxan jarriko da. Musikoterapia aztertuko duen ikastaro praktikoa izango dira: nahiz bana-ka, nahiz taldean. Zuzendaria Aitor Loroño izango da eta denetara 15 ordu. Ikastaro honen zenbatekoa berriz, 8.000 pezetatakoa. Informazio gehiago 126 apartaduan, 48080 Bilbon. Telefonoa N 4603462.

kirolak

Urnietako dema sariaketa

Urnietako Egape Ikastolak, bertako baserriarrek elkar-turik, dema sariaketa handi bat eratu du, urriaren 18 eta 19an bere azken egunak dituelarik. Uriaren 18an, gaueko hamarretan, Itziariko Mantzisidor, Artadialde eta Burgo ari-tuko dira. 19an berriz, gaueko 9,30etan, Izeta, Frantzilazar, Egurbide eta Sariaketa. Betiko arauak errespetatu beharko di-tuzte parte hartzaileak.

Leioan idi probak

Leioako Ondizen, eta Leioako Kirol Zaleak eratu-ta, pisu neurtuan idi probak izango dira hil honen azken astean hasita. Bizkaiko sari nagusienetarako baliagarri izango dira proba hauek. Sariak dagokienez, irabaz-leak 110.000 pezeta jasoko ditu eta zorioneko mantak. Probak urriaren 24, 25, 26, 31 eta azaroaren 1 eta 2an izango dira. Izena emateko epea hil honetako 18an, eguerdian bukatzen da. Par-te hartu nahi dutenek tele-fono hauetara deituz egite-rik badute: 4642061 edo 4634820.

Bigarren mailako aizkol txapelketa Gasteizen

Finala jokatu duen seietatik bost, nafarrak dira. Gipuz-koatik Peñagarikano zarautzarra izango da bost nafarren tartean ari-tuko dena. Nafarrak: Jaunarena, Patxi Larretxea, Nazabal III.a eta Manuel Gorriti. Gasteizko Foru plazan dute zita hil honen 18an. Burutu beharko duten lana berriz hona-ko hau izango da: bi enbor kanaerdiko, beste bi 60 ontzako eta bi oinbiko edo 72 ontzako.

jaiak

Koadrilen eguna Zarautzen

urria

17

Heldu den larunbat honetan izango da Gazteen Astea bukatzeko ospatuko den azken eguna. Egun honi festa giro bat eman nahi izan zaio, eta horretarako Koadrilen Eguna izendatu dute. Honakoa du-zue egitaraua. Goizeko 9etan diana trikitilari eta txistulariekin. 12etan, Musi-ka Plazan maskotaren aur-kezpene Neka Ezinak Txa-leguntzaz.

12,30etan, toki berean, koadrilen arteko soka tira. 2etan, bertsolariak. 5etan, Musika Plazan koadrilal el-kartuko dira. 5,30etan Mu-noan, Perurena harrijaso-tzailea eta Saralegi ikusteko aukera izango da. 6,30etan zezenak eta aasto lasterke-ta. Arratsalde osoan Neka Ezinak txarangak herriko kaleak alaituko ditu. Gaue-ko 11etan Akelarre taldea-rekin dantzaldia. Goizeko 1,30etan Musika Plazan ze-zen suzkoa eta maskotaren erretzea.

ETAren kontrako eraso dela eta

Ekaitz beltzaren ondotik, mundu guztia kalkuluketan

ETAren heriotza iragarri al du joan den asteko detentzio eta errefuxiatu-entrega boladak? Ala KAS alternatibaren negoziaketaren atarian gaudeneko seinalea da? «Razzia» pasata, hurrengo erasoaren zain behar bada, hitzarmen orokor batez, edo batzuez, mintzo dira politikari guztiak.

Joan den astean errefuxiatuak multzoka entregatzearekin eta horrekin batera gertatu den detentzio pila gogorarekin, oso ondorio ezberdinetara iritsi dira gure politikariak. Eta datorren uda bitartean partidu politikoez egin behariko duten lasterketarako, bakoitza bere lekuan kokatzen hasi da: PSOE, Estatu mailako hitzarmenaren bila; PNV Hego Euskadiko hitzarma planteiatzen; EA, hitzarmen hori beste modura bideratu behar dela argudiatuz, eta HBk KAS alternatibaren negoziaketa gainean dela segurutzat dauka.

ETA hondamendira murgilduta?...

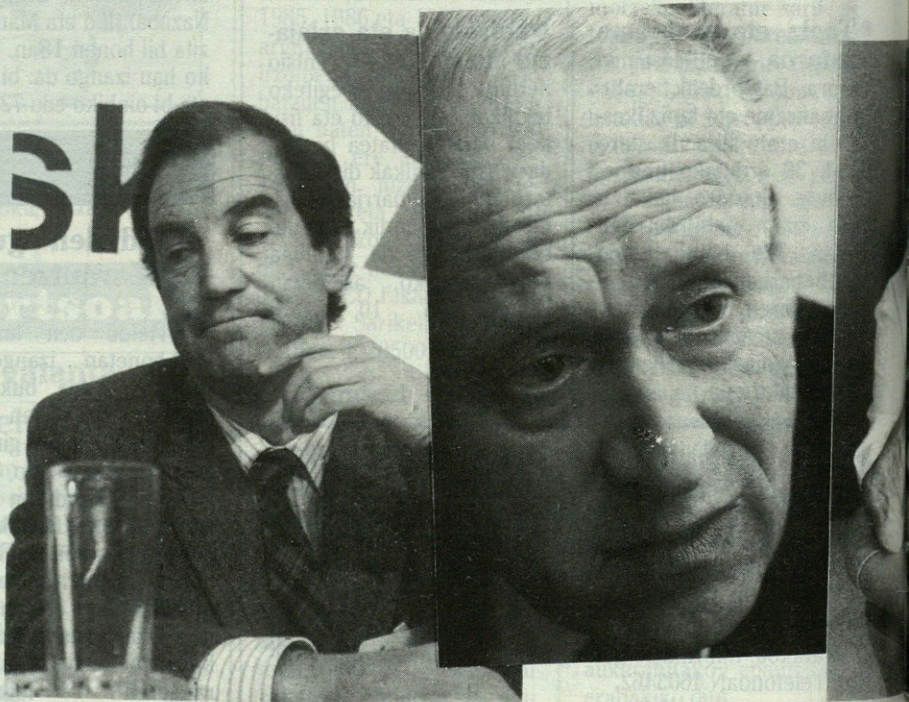
Jose Antonio Ardantzak bezala bere gobernuaren bozeramaile den **Joseba Arregik** adierazi dute ETAk eta horren inguruneak, Herri Batasunak, azken detentzio boladaren esanahia ulertu eta ondorioak ondo pentsatu behar dituztela. PNVtik, EAtik eta EEtik, beharrezkotzat jo da Iparraldean polizia frantsesek egin duten sarekada, eta eszeptiko norbaitek matizatzekotan Garaikoetxeak egin du hori, horrela terrorismo delakoa ezin dela akabatu esanaz.

«El Diario Vasco» egunkarian **Luis R. Aizpeoleak** «ETA ez da gehiago lehen

izan zena izango» ipini du izenburuan. Alegia, lehendik ere esaten zela Madrilgo komandoa harrapatu eta Estatu Frantsesak autobuskada bat errefuxiatu bidalitakoan ETA agoniatan sartua izango zela. Egun hori pasea da, eta ko-

mentaristaren ustetan garbi dago erakunde armatua ez dela honezgero lehen izan zena izango, nahiz eta hiltzeko gaitasuna gordetzea beti posible izan.

Berarekin bat dator, beste askoren artean, **Jose Luis Minondo** bera ere. Honen ustez, jadanik nabarmena da populazioak bortxari dion higuina, KASEk deitutako «**Borroka Eguna**»ren frakasoan —«ia ez zuen intzidentziarik izan»— Ezker Abertzalearen erantzuteko ahalmenik eza ulertu behar omen da, partidu guztiek begi onez ikusi dute

ETAren kontrako operazioa eta azke-
nean Paris eta Madril en arteko kolabo-
razioa bere fruituak ematen hasi da.

... ala KAS alternatiba lortzearen atarian?

Ezker Abertzaleak egiten den anali-
siaren hariak beste ildotatik doaz. Ma-
hai Nazionalako buruek «**KAS alterna-
tiba lortzearen atarian gaude**» adie-
razi dute, ondoren zera argitzeko: ETA-
ren gain bakarrik ez baina HBren ingu-
ruaren gain ere egiten den pressing hau
bukatutakoan, ez dutela Estatu Espai-
noleko agintek beste eskaintza posi-
bilerik izanen negoziaketa baino.

Hari horixe jarraiki zaio **Iñaki Es-
naola** ere bere azken deklarazioetan,
nahiz eta matizen bat erantsi duen. Fe-
lipe Gonzalezek negoziaketarako urrats
batzuk egitearen truke eskainiko zuten
Mitterrand eta Chirac-ek beren lagun-
tza; eta justu negoziaketa hotsak sekula
baino ozenagoak zirenean errefuxia-
tuei eta ETari halako kolpea egiteko
aitzakia hein batean erakunde arma-
tuak kontaktuei buruz bidalitako komu-
nikatua izan zitekeen, agiri hori «**qui-
zás excesivamente rígido**» zela erit-
ziz.

HBko buruek adierazi duten beste
idea bat honako hau izan da: kontutan
hartuz azken hilabeteotako gertakizu-
nak, eta Madrilgo komandoko etaki-
deen epaiketarekin batera gertatu zela,
Iparraldeko «razzia» bezala Hegoaldeko
detentzio katea gehiago da aurretik pla-
nifikatutako operazio bat —hein handi
batean eraso psikologikoa— Santi
Arrosperiden paperetatik aterea baino.

Orain
aipatzen
diren
bide
guztietatik
negua
bukatzera
zenbat
geldituko
dira?

*Ipar Euskadiko populazioak azkar erreazionatu du, Uztartitzeko
«Lapurtarren Biltzarra»ko karrozak lekuko.*

Tortura beldurgarrien hotsak berriro

Polizia espainiar eta frantsesek egin-
dako detentzio sailaren ondoren, seku-
la baino nabarmenago gelditu da euskal
partidu politikoen arteko zatiketa sako-
na. Herri Batasunako eta KASEko jen-
deak bakarrik gelditu dira errepresioa
salatzeko orduan, eta baita joan den as-
teazkenerako deitu zen «Borroka Egu-
na» delakoan ere, beren kontra polizia
espainolaren errepresioa oso gogorra
izan zelarrik.

PNVk, EEk eta EAK ez zituzten de-
tentzioak salatu eta oso deklarazio ho-
tzak egin zituzten, beti ere ETari
emandeko kolpe hau bakeratze aldera
mesedegarri izango zela eritziz. **Garai-
koetxeak** matiz bat ipini zuen Iparral-
dean, Jose Antonio Agirre lehendakari
zenaren alarguntsaren hiletan kariatz.
Arrestatzeak «indiskriminatuak» eta
«demokratikotasun dudazkoz» eginak
kontsideratu zituen, Madril en ongi
apuntatua izanen duten esaldi honekin:
«**Euskaldun batentzako, eta areago
euskaldun nazionalista batentzako,
euskalduna ez den polizia baten
edozein ekintzaren lejitimitatea du-
dazkoa da.**»

Ipar Euskadin erreazioak, joan den
asteen genion bezala, askoz sendoa-
goak izan dira, polizia frantsesaren
ekintzak gertuagotik ikusteak jendea
areago hunkituta. Hegoaldean beran-
duago hasi dira erreazioak, baina infor-
mazio berriak zabalduz doazen hei-
nean HBkoak ez direnak ere beren ja-
rrera erakustera behartuta egonen dira.

Tortura salaketak berriz hedatu dira,
eta oso kasu kezagarriekin. Polizia ba-
tek bortxatu egin duela salatu du Bar-
tzelonako komandoa berriz antolatu
zuela eta detenitutako **Begoña Sagar-
tzazuk**. **Sabin Zarandonak** bere burua
bota zuen eskileretako zulotik behera,
torturetatik ihesi egin nahian. Eta kaso-
rik grabeena: psikiatrikora bidali behar
izan du epailariak **Martin Apaolaza**,

poliziak injektatutako drogen eraginez
burua nahastua.

Zein kontsentsu eta nork egina

Kasualitatez atera al da terrorismoa
delakoari buruzko hitzarmenaren
idea? «Tiempo» astekariarentzako, Fe-
lipe Gonzalezekin hitzegin zuena Adolfo
Suarezek komentatu zuela aprobetxa-
tuz atera zen elkarriketak zabaltzeko
idea. Kointzidentzia handiegia litzate-
ke. Badirudi Gonzalezek kontsentsu bat
nahi eta behar duela, eta **Arzalluzek**
esanak sinestekotan —«**esan dizkida-
tenetako asko gertatzea nahi nu-
ke**»— posibilitate berriak sondatzen ari
daitezke Madril en.

Arzalluzek berak argi eta garbi utzi
du, ordea, PNVren jarrera: hitzarmenak
lehenbizi Euskadi mailakoa —Hego
Euskadikoa— izan behar du, 1985ean
Gasteizko Parlamentuak hartutako era-
bakiaren ildotik, eta Estatutuan oinarri-
tuta. Jestioak hasiak direlarik, PSOEek
HB alde batera utzi nahi du, hitzarme-
na sozialistek partidu demokratikoak
deitzen dituzten artean burutu eta
gero gainerakoetara zabaltzeko.

Eusko Alkartasunak hitzarmen hori
ez duela onartuko abisatu du, euskal
autogobernua orokorrean ez aztertze-
kotan. PNVk baino joko errezagoa dau-
ka epe laburrera —Madrilgo gobernuari
pagatu behar zaion kupoa dela eta gai-
nean dugun polemika berriaren
aurrean EAJ zenbateraino eskuak lotu-
ta dagoen ikusi beharko da— eta Garai-
koetxeak sendo jokatu nahi du HBren
tesietara hurbiltzeko papera.

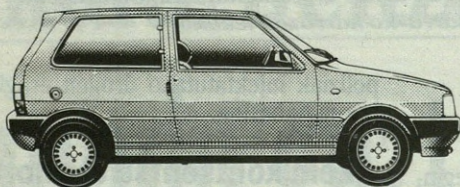
Herri Batasunak berean segitzen
dute: marko politikoaren aldaketa.
ETAk jasan duen kolpea hain gogorra
izan den ala ez ikustea falta da. Eta bai-
ta ere EAren urratsak norantz bideratu-
ko diren.

Iñaki ZUBIONDO

FIAT-eko AUKERA

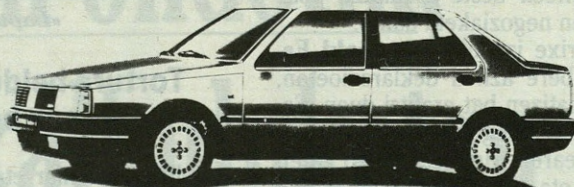
UNO

FIAT UNO 45 STING.....	997.230 pta.
FIAT UNO 45 FIRE 3 ate.....	987.255 pta.
FIAT UNO 45 FIRE 5 ate.....	1.116.930 pta.
FIAT UNO 60 S 3 ate.....	1.154.170 pta.
FIAT UNO 70 S.L. 5 ate.....	1.300.470 pta.
FIAT UNO 70 SX 3 ate.....	1.317.760 pta.
FIAT UNO TURBO I.E.....	1.590.410 pta.
FIAT UNO 60 D.S. 5 ate.....	1.369.630 pta.

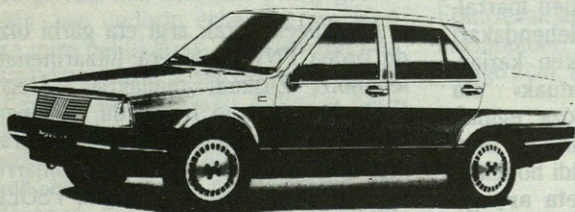
CROMA

FIAT CROMA CHT.....	2.356.490 pta.
FIAT CROMA 2.0 I.E.....	2.782.090 pta.
FIAT CROMA 2.0 I.E. TURBO.....	3.315.420 pta.
FIAT CROMA TURBO DIESEL.....	3.050.750 pta.

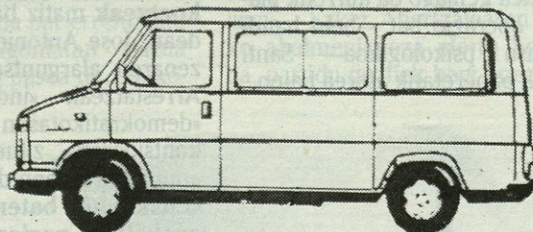
REGATA

FIAT REGATA MARE.....	1.200.000 pta.
FIAT REGATA 70 S.....	1.404.210 pta.
FIAT REGATA 100 I.E.....	1.792.570 pta.
FIAT REGATA DIESEL SUPER.....	1.751.340 pta.
FIAT REGATA WEEKEND 100 I.E.....	1.872.370 pta.
FIAT REGATA WEEKEND D.S.....	1.980.210 pta.
FIAT REGATA DIESEL SUPER TURBO.....	2.026.650 pta.

DUCATO

DUCATO F-13.....	2.281.200 pzta.
DUCATO F-13 Sapai altukoa.....	2.379.660 pzta.
DUCATO Bolumen handikoa.....	2.433.520 pzta.
DUCATO COMBI-6.....	2.330.000 pzta.
DUCATO Txasis Laburrekoa.....	2.156.880 pzta.
DUCATO F-18 Turboa.....	2.240.880 pzta.
DUCATO F-18 Turboa-GV.....	2.526.480 pzta.

AUTO ADARRA

BANATZAILE OFIZIALA

Gran via, 7-Telefonoa 288983//Jose Elozegi hiribidea, 107

JOMIAL. Azpeitia—Telefonoa: 81-24-91/**ALDABE.** Irún—Telefonoa: 61-38-44/**IZARRA.** Ibarra,Tolosa—Telefonoa: 67-00-70/**SAN CRISTOBAL.** Beasain—Telefonoa: 88-39-08/**NIETO ANAIK.** Beraun-Renteria—Telefonoa: 52-52-90

MATRIKULATU ONDOKO PREZIOAK

FIAT

PUNTAKO TEKNOLOGIA

Hutsaren gainean egindako jauzia

JUAN José Rosón UCDko Barne-ministrari zenduak, ETaren aldeko diren baldintzak mailakatzeko orduan, lehen mailan kokatzen zuen «euskal biztanlegoaren sektore baten kobertura soziala» eta «justu ondoren, eta tamaina berean kasik, mugaren izatea, zeinari buruz —zioen— ez bait dago xehetasun handiagorik eman beharrik» (1982.eko abenduan, Instituto Internacional de Prensa delakoak Tole-don antolatutako mintegian aurkeztutako «Información y terrorismo» txostene-tik).

Rosónen usterako, nazioarteko maila «oinarrizkoa da bortxakeria antolatuta-koa borrokatzeko orduan», errekonozitu-tuz «maila horretan egindako etengabe-ko lan diplomatikoa, hala nola Espai-niak eta beste zenbait herrik Frantzia-rekiko beren harremanetan izan dituz-ten aurrerapen eskasak».

«Mugaren izatea», horrela definitzen zuen Barne ministrari espainol ohiak herri baten zatiketa, behin eta berriz erabili dute gobernu espainol ezberdi-nek polizialki ETarekin amaitzeko zeu-katen oztoporik handiena bezala. Rosó-nek ere aipatzen zuen «euskal biztanle-goaren sektore baten kobertura sozial hori» baino askoz ere gehiago, askoz ere errazago bait da saltzeko eta «ko-bertura sozial»ak baino askoz ere espli-kazio gutxiago behar duelako.

ERREPRESIOAREN azken jauziak, kualitatibo izenez bataiatua prentsan, ez digu ahantzarazi behar lehen ere izan direla beste jauzi batzu. Erresidentzia asignazio eta konfina-menduetatik hasi eta estradizio eta de-portazioetaraino, atentatu eta errefu-xiatuen bahiketez lagunduta. Hain zu-zen ere GAL siglen azpian hartu zuten indarrak eta inpuniterik handiena, en-trega masiboen atari gisa.

Beste egoera klase erabat ezberdine-tarako pentsatutako legeak indarrean jartzeko gauza diren agintari batzuk, berek egindako legeetatik at edota ho-rien kontra aritzeko gai diren agintari batzuk —epaitegi frantsesek estradizioa ukatua zioten Martin Apaolaza bezala-ko errefuxiatu bat polizia espainolari entregatzeraino—, gauza dira, nola ez, «jauzi kualitatibo» berriak emateko be-ren interesek hala aholkatzen badiete. Horrelaxe iragarri du errefuxiatu ko-munitateak berak bere azken komuni-katuan.

GONZALEZ-en gobernuak badaki ezingo duela sekula santan berri-ro ere «frantziar santutegia» erabili erantzun armatuaren iraupen bizia jus-tifikatzeko. Estatu hitzarmen baten bila dabil beraz, porrotaren prebisioan al-derdi politiko guztiak berdin konpro-metitzeko.

Gonzalezek eta bere poliziek badaki-te frantziar kolaborazioa ez dela aski izango beren euskal arazoa bukatzeko, azken egunotan Iparraldean nahiz He-goaldean egindakoek, Rosónek aipa-tzen zuen «kobertura soziala» ez txiki-tzeaz gain, elkarrenganatu eta indartu egingo bait dute.

Eraso franko-espainolari erantzuteko —Ardanza Gobernuaren eta Bandrésen derrigorrezko deklarazioak salbu— he-mengo alderdiek erakutsi duten zuhur-tasuna dugu Euskal Herriaren sektore hedatuetan, «razzia» hauekiko somatzen den erretxazoaren frogarik ederrena.

Sozialistek hautatutako bideak, ara-zoa konpondu beharrean, arazoen sus-traiarekin behin betikoz bukatzeko el-karriketa, oztopatu eta urrundu baino ez du eginen.

Hitzarmen asko beharko dituzte be-ren trakeskeria eta ardura historikoa ezkutatzeko.

J.F. AZURMENDI

Jose Maria Larrauri, Gasteizko apezpikua

«Ez dut negoziaketa politikoa posible ikusten demokrazian»

Elizak badu indar bat, faktikoa ala ez, populazioaren gehiengo bat kristau izateak eta oraindik ere gure herri eta auzo guztietan presentzia bizia edukitzeak ematen diona, ahaztu gabe irakaskuntza mailan duen pizua. Elizak politikan parte hartzen du, dudarik gabe, eta azken hilabeteotako gertakizunez pare bat galdera egin nahi izan diogu Gasteizko apezpiku Jose Maria Larrauriri.

ARGIA.— Puente Ojea enbaxadorearen gorabeheren ondoren, Elizaren eta Estatuaren arteko harremanak polemikan daude. Ez al zeuden ondo argituak harreman horiek?

Jose Maria Larrauri.— Informazio ofizialei bagazozkie, Puente Ojea enbaxadorearen kentzea arrazoin tekniko edo politikoei erakarri dute soilik. Hori da Kanpo Arazoetarako Ministeritzak esan duena. Bere aldetik, Apezpikuen Batzarrak argi eta garbi gezurtatu du egunkari batetik egina zen salakuntza, berak bidaltze hori bultza zuela alegia. Ez dut uste, beraz, gertakizun hori Elizaren eta Estatuaren tirabiren ondorio izan denik. Orain, bi Instituzioen arteko harremanak, edozein direla ere, beti daude tirabiren arriskutan, eta horiek, polemikara iritsi gabe, elkar hizketa bidez behar dira erabaki.

A.— Eliza aginte faktiko bat dela esaten da. Zer iruditzen zaizu zuri?

J.M.L.— Elizak ez du, eta ez du izan nahi, protagonista ekinga politikoan. Ez da hori bere eginbeharra; bere lana, Kontzilioak argi dioen bezala, maila erlijiosokoa bait da. Zentzu horretan, Eliza ez da eta ezin da izan aginte faktiko bat. Hala ere, Elizak badu zalantzan jarri ezinezko pizu moral bat, katolikoen tzako batez ere, eta bere aholku pasto-

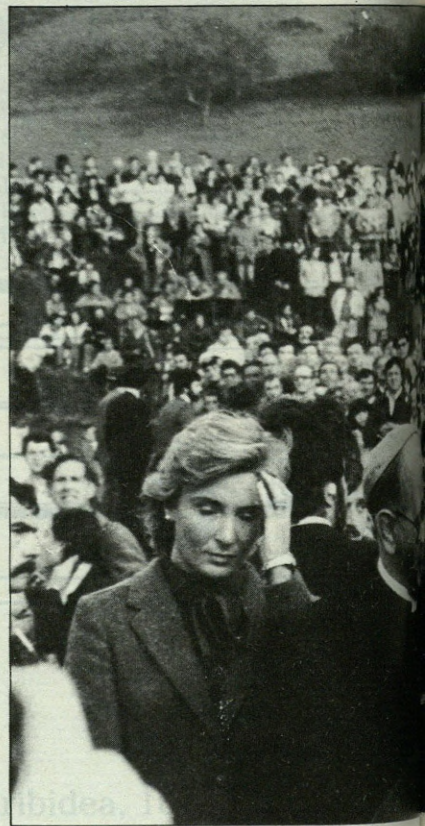
rak ondo politikoak eduki ditzakete.

Baina Eliza ez da botere bat, eta ez du gizartearen gain nagusitasun bat erabili nahi, bere eragin erlijiozkoaz kanpo. Gizakia zerbitzatu nahi du, bere giza duintasuna eta justizia defenditu eta misio hau edozein ideologia politikoetik aparte burutu, Ebanjelioaren esanetan bakarrik oinarrituz.

A.— Askotan aipatzen da Eliza Katolikoaren eskubitaratzea, eta apaiz batzuek ere salatzen dute, Mardilgo Teologi Biltzarrek adibidez.

J.M.L.— Inork ez du harritu behar Elizak bizitzarako eskubidea sorkuntza momentutik defenditzen duelako, edo ezkontza-sakramentuaren hautsi ezina, sexu harremanen moralitasuna, bakea justizian lortzeko elkar hizketaren beharra, Elizaren Maisutasuna, eta abar. Hori da Ebanjelioa. Alderantzizko ezer predikatu ote lezake Elizak?

Batzuek diote gauza horiek «eskubitakoak» direla. Nik, aitzitik, uste dut Eliza Ebanjelioari fidelki jarraiki behar zaiola, ondo gogoan izanik Jesukristok denek gustoa egin ezin izan zuen bezala berak ere ezingo duela. Dena dela, Jesukristori «deabru» deitu zioten, eta hori Elizari «eskubitar» deitzea baino askoz grabeagoa izan zen.

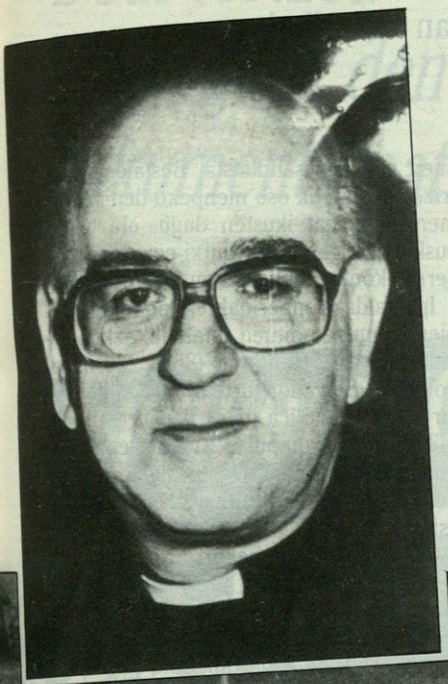
A.— Joan Paulo II.ak moralari buruz esaten duen zenbait gauza ez al da gaurko gizartetik kanpora gelditzen?

J.M.L.— Gaurkoa izateagatik, hau da, modernoa, gizartea ez da arau moraletatik at gelditzen, gizatiarra delako hain zuzen. Etika zibil bat ere bada eta baita elkarbizitze arau batzuek, eta horiek gabe gure mundua oihan beltza baino okerragoa izango litzateke.

ra, bere kultura eta bere historia dituen Herri batean sustraiturik dagoen neurrian. Egia da kristau euskaldunek daukaten fedea adibidez kristua andaluzek edo munduko kristauak daukatenaren berdina dela, baina fede horrek adierazteko modu diferente bat dauka, berea, berezia. Euskal Elizaren nortasun hori ez da oztopo Euskal Herriko eliz-barruti eta kristatuek beren buruak mundu guztiko Elizekin eta kristuekin eta Erromako Elizarekin bat eta komunioan sentitzeko.

A.— Behin baino gehiagotan aipatu izan da Euskal Eliz-barrutiaren sorrera, Iruñekoa eta Baionakoa hartzen dituela. Posible ikusten al duzu?

J.M.L.— Espainiako Apezpikuen Batzarrak aspaldi bidali zuen Erromara agiri bat zera eskatuz: Euskal Herriko Probintzia sortu dadila, horretan sartuz Iruñea-Tutera, Bilbo, Donostia eta Gasteizko diozesiak. Asuntua, beraz, Erroman dago eta han argi berdea piztu

Hala ere, Joan Paulo II.a mintzatzen denean, kristauei hitzegiten die funtsean, sinistunei, berak predikatzen duen moralak Ebanjelioak ematen duena da, eta hau erradikala eta zorrotza da. Jesusek esaten zuen: «Neri jarraitu nahi didanak bere buruari uko egin, gurutzea hartu eta segi diezadala».

A.— Ba al du hemengo Elizak bere pertsonalitate propioa?

J.M.L.— Bai, eta badauka bere izaer-

zain egon beharko dugu.

Dena dela, diozesis horiek aspalditik ari dira koordinatuta lanean, diozesien artean Pastoralerako antolatutako Idazkaritzaren bidez. Beste gauza oso ezberdina da Baionako diozesiarena: Estatutua Frantsesekoa da politikoki, eta horrek beste maila bateko zailtasunak dakartza, gaurkoz gainditu ezin direnak.

A.— Hemengo apezpikuak nazionalismo moderatuarekin lotzen di-

ra, PNVrekin zehazki. Zer derizkiozu?

J.M.L.— PNVrekin lotzen gaituztenak ez dira zuzen ari. Apezpikuak ez gara gizon politikoak, partidukoak, Elizako gizonak gara. Batzuetan gure irakaspen edo aholkuek gutxi edo gehiago partiduren baten eritziekin bat etorri daitezke, baina hortik partidu jakin batean enkasilatzea leize handi bat dago.

A.— Euskal Herriak bizi duen tentsio eta gerra giro honek ba al du konponbiderik, apezpikuen usteetan?

J.M.L.— Liskar eta tentsio guztiek dute konponbidea, diren bezain zailak izanik ere, horiek suntsitu edo gutxienez gozatu daitezten lan egiteko borondate ona eta medioak ipintzen baldin badira. Badira gatazkak konpontzeko denbora gehiago behar dutenak, beren sorburuan diren kausak soilki subjektiboak ez baina objektiboak direlako; argi konponenezinik, ordea, ez dut uste dagoenik.

Gure egoerari atxikiz, esan behar da Euskal Herriak bakea nahi eta irrikatzen duela eta hau ez dela etorriko, beste inon etorriko ez den bezala, armen eta bortxaren indarrez. Uste dut bakea lortzeko lehendabizi behar dena pistolak eta metrailetak zorroan sartzea dela, eta ondoren hitzegitera esertzea. Gizonak, hala nahi du Jainkoak, elkarrizketa behar dute erabili bide zibilizatu eta gizatiar bezala beren arteko istiluak konpontzeko, diren bezain handiak direla ere. Bakea hain da ondasun handia gizakientzako, ezen balio bait du denok ahailekin bat egitea, ahailekin ez-ohizko bat behar bada, hori lortzeko.

A.— Beti da notizia ETaren eta Madrilgo aginteen arteko negoziaketa hotsa. Nola ikusten da hori Elizatik?

J.M.L.— Ez dut negoziaketa politikoak posible ikusten. Demokrazia batean bide guztiak zabalik daude bakoitzak bere ideia politikoak defenditu eta bururatu ahal izan ditzan, botoen bidez lortzen duen babesaren arabera. Babes hau da lejitimatzeko duena Institutuzio demokratikoetan alderdi politiko ezberdinak egotea, eta Institutuzio horietan guztiek eta bakoitzak badaukate defenditzen duten euskal gizarte ereduak eraikitzeko bidea zabalik.

Institutuzio horiek alde batera utzita egindako negoziaketa bat, nere eritzirako, izango litzateke demostratzea Institutuzio demokratikoek ez dutela balio zenbait arazo politiko konpontzeko. Elkarriketa, aldiz, posible ikusten dut eta iruditzen zait efikaza izan litekeela bestela irtenbide zaila eukiko luketen egoerak konpontzeko.

I.Z.

Guatemalatik Panamaraino, Ertamerika guztia negoziaketa bidean sarturik dago

Ertamerikako tira-biretatik, zein aterako ote da garaile?

Su-etena bilatuko dutela, agindu dute alderdi guztietatik. Batzuek pausu ausartagoak eman dituzte norabide horretan, beste batzuk apalago ageri dira. Duartek eta Cerezok gerrilariak armak utzi eta «prozesu demokratiko»etan parte hartu zezaten eskatzen zuten bitartean, Ortegak contrekina hitz egiteko bideak itxitzat ematen zituen, eskualdea baketzen ahalegindu behar diren lehenbizikoak estatubatuarrak direla seinalatuz.

Oinarritzko arazoez dirauten bitartean ez bakerik egonen.

«Duarte esistitzen ez den demokrazian parte har dezagun eskatzen digu», zioen Shafick Handal, Farabundo Martí fronteko komandanteak. Bai berek eta bai Guatemalako gerrilariak ere, biolentziaren sorreran aurkitzen diren oinarritzko arazoei buruz hitz egin dadin esijitzen dute.

Gauza bera eskatzen dute Nicaraguako kontrakoek, baina, ahaleginak ahalegin, El Salvadorren eta Guatemalan negoziaketak buruz buru egiten diren bitartean, Nicaraguan beste nolabait bideratu behar dira baketzeko asmoak. Izan ere, Managuako gobernuak gogoratu duen beza-

la, berek ahaztu ezineto faktore distorsionatzaile batekin egiten dute topo: EEB-Bek kontrari eskuratzen dioten itzeleko laguntza.

«Teguzigalpako blokea» eta desmarkatzen direnak

Faktore horrek, bestalde, Nicaraguakoa ez ezik, Ertamerika osoko egoera ere distorsionatzen, baldintzatzen du. Kanpotiko laguntza eskaseko gerrila mugimendu batzu badaude han, eta boterean dagoenez gero askoz laguntza gehiago jasotzen

duen gobernu sandinista. Bestaldean berri, EEBBetatik oso menpeko den erregimen sorta bat ikusten dugu, eta beren euskarririk gabe ezer gutxi egin lezakeen gerrila kontrairaultzaile mugimendu bat.

Iparraldeko inperioak ekonomikoki gehien laguntzen dituen estatuak, azken bolar honetan, Honduras (86an 230 milioi dolar), El Salvador (urtean 500 milioi dolar) eta Costa Rica (pasa den urtean 130 milioi) dira. Esquipulas-2 baino lehenagoko egoera politikoan, «Teguzigalpako blokea» osatzen zuten horiek. Beren ustetan, eskualdean oker dagoen eta beraz zuzendu beharra dagoen bakarra Nicaragua da; Azcona hondurastar presidentearen hitzak dira hauek: «Nicaraguako gobernariek boterean betirako egotetik ez dutela ulertu behar dute, herriak bota egin behar dituela».

Panama eta Guatemala gehiago desmarkatzen dira EEBBetatik. Panama, kanalaren gaineko subiranotasuna (2.000garren urterako aginduta daukana) arriskuan egon daitekeela ikusten bait du. Guatemala, bere aldetik, beste hirukote hori baino neutralxeago jokatzeko ari da, ertamerikar parlamentuaren alde saiatuz eta abar. EEBBen aliatu da noski, baina ez zernahitarako, edo nolana.

Guatemalan baino El Salvadorren aukera gehiago

Oraingo negoziaketa hauen bidez Guatemalan gauzak asko alda daitezkeen inork ez du esaten. URNG erakunde-kordinakundeak bizirik darrai, baina ez kondiziorik ezartzeko heinean. Jakina, erroto problemek (populazioaren %2ak lurren %70a du, %50eko langabezia dago, errepresioa...) dirauten bitartean gerrila jendez hornituko da.

El Salvadorren gauzak garbiago daude. Militarrek dira nagusi. Gerra irekia da. Gerrilariak ez dute lur amonik ere galtzen, eta ekintza ugari burutzen dute. Estatu txiki hori izan liteke negoziaketa hauetatik ongien.

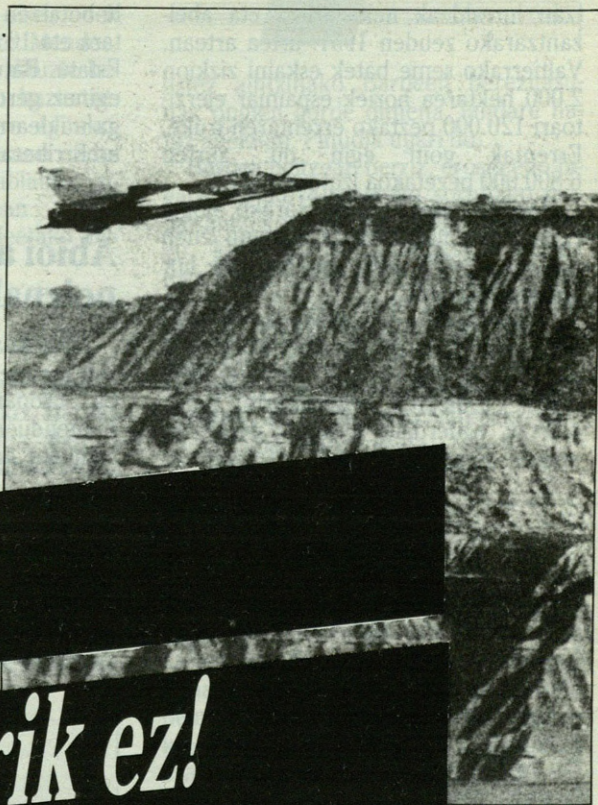
Nicaraguak ahaleginak eta bost egiten ditu, gerrari freno ezartzeko. Baina Estatu Batuek beren interesak baizik ez dituzte begiratzen. Esquipulas-2ko akordioa txiki-keria bat da, beren interes globalen ondoan. Indar ez-erregularrentzako laguntzarik ez dadin luzatu, dio akordio horrek.

PABLO SASTRE

*Deus lortzea
zinez gaitz den arren
dokumentu bat sinatu dute*

Erriberako Udalek:

Bardeetan tiralekurik ez!

***Ez da lehendabiziko ekintza, aspaldira luza
daiteke haria. Akanpadak, Gladys del Estal
ekologistaren garbizioa, zafraldiak, militarren
oilarkeria, instituzioen inhibizioa, 79an udal
zenbaiten eritzia e.a. Artean, Fernandez Ordoñez
eta Shultz Bardeen geroaz mintzo New York-en.
Erriberako ekologistek ustel usaina hartu diote
prozesuari. Badugu elkarriketa soli bat berekin
hurrengo orrian.***

Berria joan den hilabete bukaeran sortu zen, Bardeetako tiralekuaren aldameneko 16 herrik, OTANi baiezkua eman zion lurraldea gainera, tiralekuaren deuseztaketaren premia ikusita idazki bat egin zutenean. Jose Antonio Perez Sola Tuterako alkateak bultzaturik, Cabanillas, Fustiñana, Ribaforada, Argedas, Santa Kara, Murtxante, Cardreita, Fontellas, Melida, Valtierra, Martzilla, Cortes, Buñuel, Milagro, Villafraña eta Tuterako udalek sinatu zuten.

79. urtean ere ezagutu zen halako zerbait, orduan hainbeste udal ez baziren ere. Gainera instituzioak ez ziren sobera mugitu.

Arriskua zuten arrazoirik aiatuena

azken bilera honetan, nonbait, abioiek oso behetik egiten bait dute hegan aspaldi honetan herri gainetik iragatean, Melida, Carcastillo eta Santa Caran batezaz ere. Jabetzen ziren udalak, hala ere, oso zail zutela asmoa betetzea. Tuterako alkateak zioenez, 36 urtez seguritate nazionalari mesede egin eta gero, bada garaia arrisku hori beste herriren batek hartzea.

Del Burgok Serrari seguritateaz itaundu

Del Burgok senatuan Serrari galdegina zion ea ez ote zen arriskugarria Bardeetako tiralekua, aldamenean

100.000 bizilagun egoki, eta Serrak ezetz, 35 urtetan 11 istripu besterik izan ez dela argudiatuz.

Halako tiro aprobak egiteko 16.000 hektareatako eremua gomendiatzen du OTANek eta Bardeetako tiralekuak 2.500 besterik ez izaki. Serra ministroak esan zuen, tiraleku zabalagoko bat aurki balezate ere, ez luketela Bardeetako libratuko, Zaragozako baseko abioietarako oso ongi heldu da ta.

Bardeetako Biltzar Nagusian erabakiko da militarrekiko kontratua hausten saiatuko diren ala ez, nahiz eta hau praktikan ezinezkoa izan. Amerikarrek eta espainiarrek orain akordio militarrez dauzkaten elkarriketatari Bardeetako tiralekuaren premia azaldu dute amerikarrek Rotakoarenarekin batean.

Bestalde, Tuterako EAK bertako PSOEri asmoa eta jokabidea Madrilgo kideei garbi era behar den kemenez azaltzeko eskatu zion publikoki, bestetan izandako epeltze eta praka jeistek gogoraeraziz.

Bardeetako tiralekua

Ebro ibaiaren alboan kokaturik, tiraleku honek 2.000 hektarea inguru dauka gerra abioien entrenamendurako Europan dagoen handien eta erabiliena izaki. Tiraleku erraldoi honek darabil-

tzan lurraldeak nekazaritza eta abeltzantzarako zeuden 1951. urtea artean. Valtierra seme batek eskaini zizkion 2.000 hektarea horiek espainiar ejerzitoari 120.000 peztako errentaren truke. Errentak goiti egin du, aurten 6.800.000 pezetakoa izateraino.

Hasiera batean 25 urtetarako alogeratu zenak luzamendua ezagutu zuen 1975ean, 2001. urtea ingurua arte hor geratuko delarik.

Amerikarrak eta espainiarrak dira beren tiroak Bardeetan astero bost egunez jotzen dituztenak. Amerikarrek zortzi t'erdietatik eguerdirarte, espainiarrak eguerdian hasi eta hiruretan amaitu. Egutero egutero 150 lehergai-

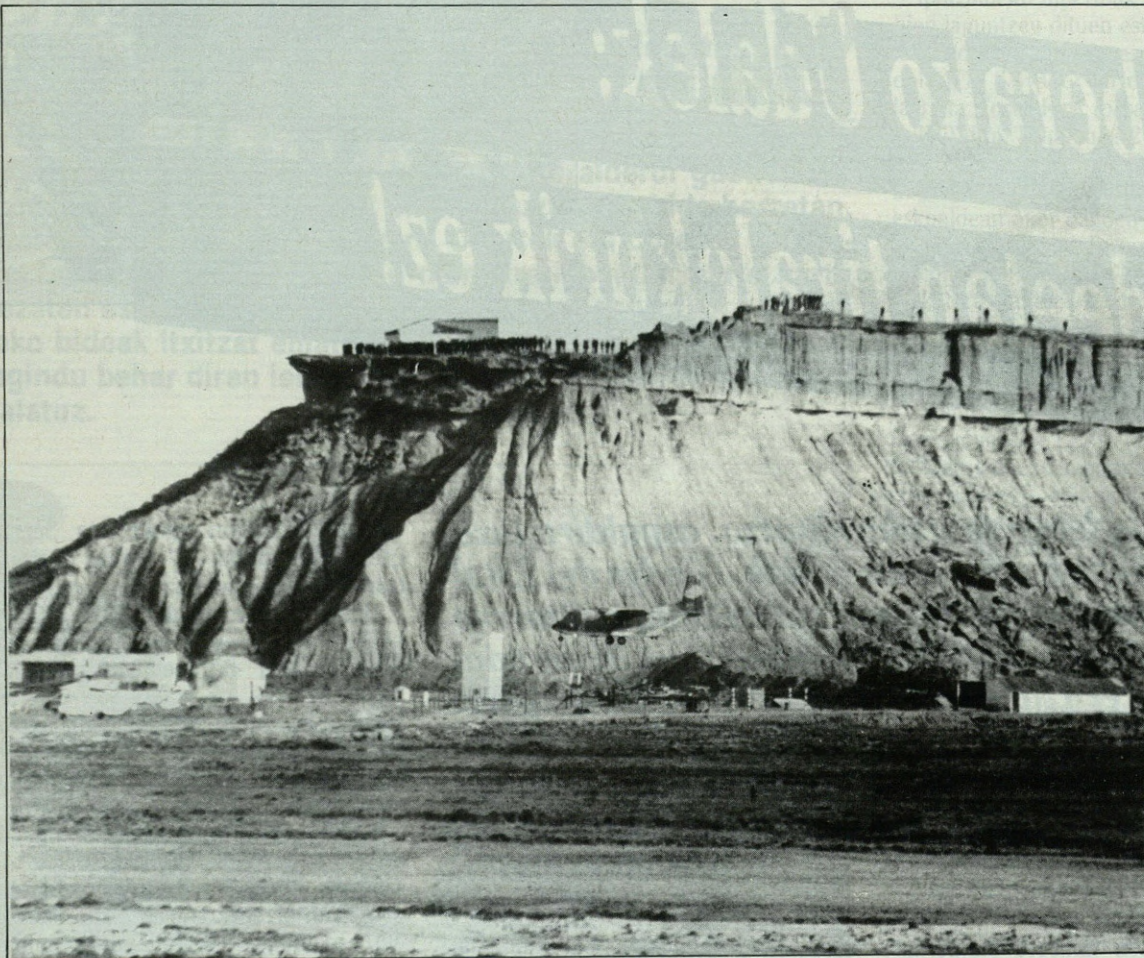
lu botatzen dira Bardeetako lur elkorretara eta 10 urtetan bataz beste 160.000. Estatu Batuetako egunkari bati kasu eginez gero, badirudi amerikarrek frogak nuklearrik ere egin dutela Nafarroako Erriberako inguru honetan.

Abioi amerikarrak noiznahi

Tiralekua Zaragozako base militarren menpe dago, eta EEBBetako abioiek Europan egiten dituzten tiro entrenamenduen %70 Bardeetan egiten dira. Tiraleku honen erabilpena testuinguru

zabalagoko batean ikusi beharra dago, ez bait da ahanzi behar Mediterraneo itsasoa dela munduan militarizatuena eta armatuena. EEBB eta Libiaren arteko liskar odoltsu horiek duela gutxi gertatu zirenean, entzutekoa zen gauez Bardeen ondoan dauden herrien gainetik iragan zen abioi pilaren burruna eta zalaparta.

Bardeetako tiralekura egutero egutero hurbiltzen diren abioiek herrien gainetik igarotzean soilik 100 metroko goiera daramate aidean. Jendearen beldurra ulertzekoa da orain artean 18 pertsona hil bait dira, eta behin militarra ez zen lagun bat gainera. Istripuei eta zaratari lekuz kanpo eta kontrolrik

A.Aranda: «Aurpegia garbitzen ari dira udaletxeak»

GALDERA.— Nola interpretatzen duzue udaletxeen jokabidea?

ERANTZUNA.— Bueno, neretzat udaletxeena aurpegi garbitze bat da. Karlista batzuk Bardeak behar ez bezala erabiltzeagatik kexatu dira. Kere-llak aurrera egingo balu errepresentatibitatea kenduko lioke PSOeri. Fubtsik gabeko erabakia dela deritzogu,

sozialistek lau urtetako gobernuan bonbaketak ametitu bait dituzte, Erregea hona etorri zenean eta misilekin aprobak egin zirenean han eman ziren sozialista guztiak lerro lerro.

G.— OTANen sartu ta gero, zer nabaritu da?

E.— OTANen sartu garenetik gauez

ere izaten da bonbaketarik, leherketa eta eztandak gero eta handiagoak dira eta jendea ohartu da.

'Eguzki' izeneko taldean kooordinatzen ari gara ekologista guztiok efikazia handiagoaren asmotan, Euskal Herrian sartu dizkiguten golak gehiegi bait dira, joan den astean maniobra militarrek Piriniotan etabar.

gabe erori diren bala eta bonbak erantsi behar zaizkie.

Bardeak

Bardeek 48.000 hektareatako lurraldea betetzen dute Nafarroako Hego-Ekialdean, Aragoeko muga ondoan. Nafarroako lur guztien %20 egiten dute eta etorkizun beltza dute basamortu bihurtzeko prozesua geldiarazten ez bada. Nabaria da Aragoeko Bardeak askoz aberatsago direla arboletan, irrigaketa plana aurrera eramanez lurrraren erabilpidea aldatzen bada eta tiralekua kentzea lortzen bada, egun galtzeko arriskuan dagoen oreka ekologikoari eutsi ahal izanen zaio.

Historiari begiratuta Bardeen bereizitasunik nabarmenena administratiboki inoren menpe ez egotea dute. Ekonomi aprobetxamendua eta erabilpenerako eskubidea nafar Erriberako 19 herrik,

Erronkari eta Zaraitzu ibar abelzainek eta Olivako monastegiak dute. Mendetan zehar herritarrek erabili dituzte beren abereak neguan bertan bazkatzeko, egur biltzeko nahiz kare egiteko. Udaldia Pirinio mendietan eman ondoren, artzainak hegoaldera abiatzen ziren neguko elurraldien ihesean.

Administrazio lanak Bardeetako Bilzarrak daramatza.

Hiru Bardeak

Ezaugarri fisikoak kontutan harturik, hiru Bardea edo geneuzkake: Bardea beltza, bazterrean, arras iluna. Bardea zuria, laua, amildegiz josia, landaredirik kasik gabea, lur kresaltsua, eta militarren tiralekua bertan duena. Hirugarren Bardea, Tubularra izenekoa da, bertan Eguarazko lurralde ezaguna dagoelarik.

Eguarazko ingurua bereziena eta gutien ezagutua da. Ibar luzea, batzuren

ustez aintzinako Bardeen bereizitasunak ongien gorde dituen, landare nahiz abeldian. Pinudia ugari du.

Bardea beltzean berriz, erosio edo higadurari aurre emateko sortutako mahai antzeko erreliabe bereziak dauzka, kare harria ugari izaki. Bardea hauek dira landeridirik gehien dutenak, pinuak eta hegaztiak ausarki direla. Bardea zuria lurralderik ezagunena da nahiz zabaleraz ez den handiena. Lur sail lehorrena, basamortua kasik. Higaduraren aztarnak berebizikoak dira. Landaredia urria, hutsala.

Bardeak eremu deuseztua

Garai batean Bardeak ez ziren gaur egun guk ikusten ditugun bezalakoa. Lehen baso trinkoa genuen bertan, piskana deuseztu dena, agromondar eta beamondarren arteko gerlak Espainiako Armada Invencibleko untzigintza eraikitzeko egindako baso zuritzeak eta iragan mendean gaizkile eta lapurrei babesa kendu asmoz egindako arbola mozketak erabatekoak geratatu dira.

Giza ezarkuntza Bardeetan izatez ez da, artzain eta nekazarien etxolez gain. XVIII eta XIX. mendeko lapurrak bizitako lekuak utsik daude egun.

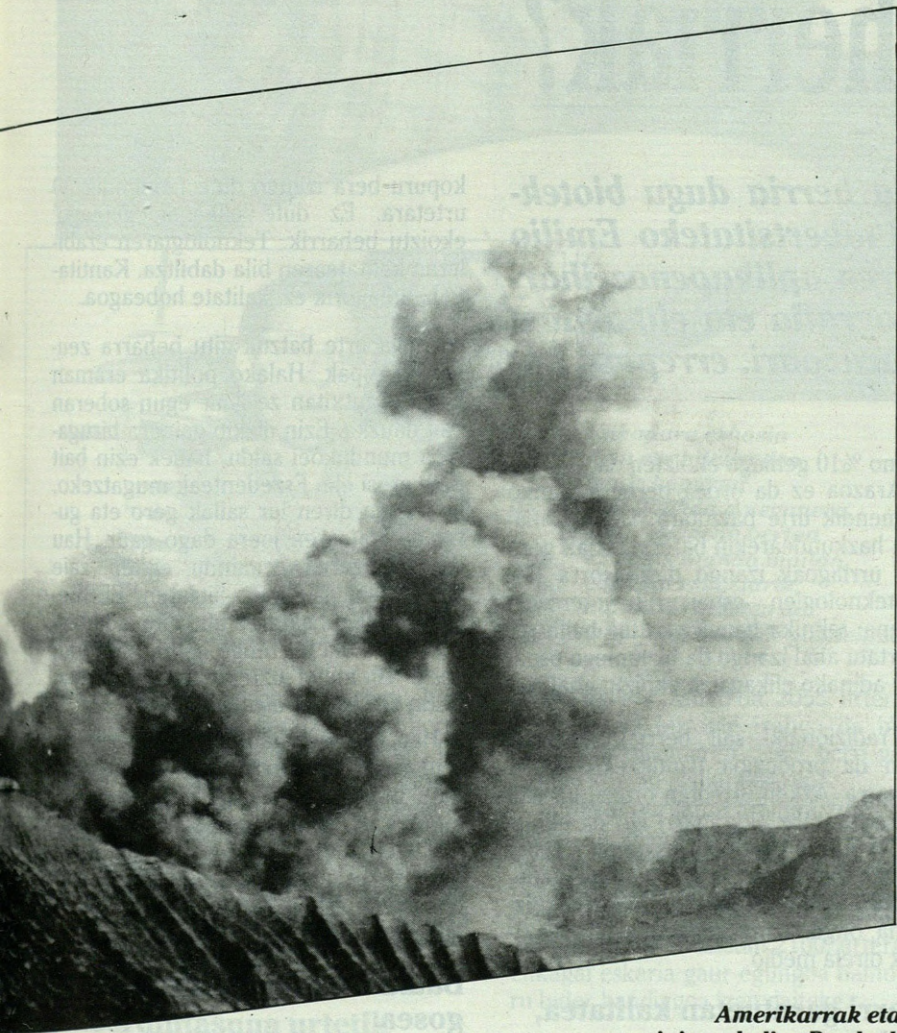
Lehen abeltzantzarako zena orain nekazaritzarako dago. Mende bukaeran zaldiekin, eta traktorrekin gaur, Bardeen erdia landua dagoela esan daiteke, baina honek pribatizazioa ekarri du, denonak diren lurrak gutxi batzuren esku uztea. Esan daiteke gainera pribatizazio prozesu honek Bardeen garapen ekonomiko egokia ukatzen duela.

Orain 1.800 milioi ematen du zerealetan, eta beste 500 milioi ardi okeletan. Dirua dena den ez da behar bezala banatua, 400 nekazari dauden arren, sosa 80 famelik daramate.

Gaur egun ia zerealetarako bakarrik erabiltzen den lur honek etorkizun hobea luke behin eta berririo eskatu den irrigaketa plana aurrera eramanez gero, Bardeetan 16.000 hektareatako irrigaketa lortuz. Daukaten eguzki ordu kopurua eta eduki lezaketen urarekin aberastasunak ugalduko lirateke. Garcia Villosladak gobernuko ordezkariak uraren arazoa konpontzea zail dela adierazi du, inorenak ez diren lur batzuetan halako obrek dakarten arrisku ekonomikoa handia dela.

Pribatizazioaren arriskuari, higadura edo erosioarena lotzen zaio, egunean egunean gero eta lur gehiago ari bait da agortzen. Zenbaitek Nafarroako Gobernuaren axolagabekeria salatzen dute, arbolak moztea onartzen du ta.

INAKI CAMINO

**Amerikarrak eta
espainiarrak dira Bardeak
beren bonbez astero bost
egunez jotzen dituztenak.
Egunero egunero 150
lehergailu botatzen dira
Bardeetako lur elkorretara,
eta 10 urtetan batz beste
160.000.**

20 urte barruko hazkuntza demografikoak
bikoiztu egingo du gaurko jaki eskaria

Bioteknologiak asetuko gose diren herriak?

Zientzien arloan disziplina berria dugu bioteknologiaarena. Bartzelonako Unibertsitateko Emilio Quintanarekin solasean horren aplikapenaz ihardun gara, hein berean, demografia eta elikagaien arazoari, hau da, gosearen arazoari, errepasso bat eman diogularik.

«Bioteknologia, organismo, sistema eta prozesu biologikoen erabilera izango litzateke zerbitzu eta ondasunak lortzeko. Mikroorganismoak, enzimak, antigorputzak... denak erabil daitezke prozesu biologikoak azkartzeko edota ondasunen emaitzak ugaltzeko» hasi zaigu Emilio.

Zientzia berri hau beste askorekin lotuta dago: mikrobiologia, biokimika, genetika, informatika, industri-injinieritza... Hauetako bakoitzaren aurrerape-nek bioteknologiaren urrats berri bat suposatzen dute praktikan.

100.000 lagun hiltzen da gosez egunero

Elikadura eskasia dela eta hiltzen den jende kopurua 100.000koa da egunero. Gaur egunean bertan ez dago, mundu mailan, elikagai eskasirik, nahikoa ekoizten da munduko biztanle guztientzat. Arazoa beste bat da, txirotasunarena. Japonian edo Sobiet Batasunean esaterako ez daukate zitu askirik, baina erosi ahal dute behar adina. Arazoa erosi ezin dutenek daukate. Ekoiztu, bestela, beharrak betetzeko

baino %10 gehiago ekoizten da.

Arazoa ez da ordea berbera izango hemendik urte batzutura. Demografiaren hazkundearekin batera, jakiak gero eta urriagoak izango dira. Horra hor bioteknologiaren esparrurik interesgarriena: teknika hauek garatuz bakarrik ziurtatu ahal izango da biztanlego osoaren adinako elikagaiak ekoiztu ahal izatea.

Tradizionalki sail berriak aldatzea izan da produzioa handitzeko neurri bakarra. Azken urteotan ordea, lur sail berak erabiliz, ikaragarri igo da ekoizpena. Estatu Batuetan esaterako 1950. urtetik hona, lur sailak handitu gabe, %240 batean gehitu dute labore ekoizpena, ongarri, erregaio eta gestio teknika direla medio.

Herri garatuetan kalitatea, ez kantitatea

Herri garatuak dauzkaten interesek ez dute bat ere antzik garatu gabekoek dauzkatenekin. Demografiak berak ere ez du antzik izango. Herri garatuetan, Europako Ekonomi Elkartean edota Japonian esaterako, gaur egungo biztanle

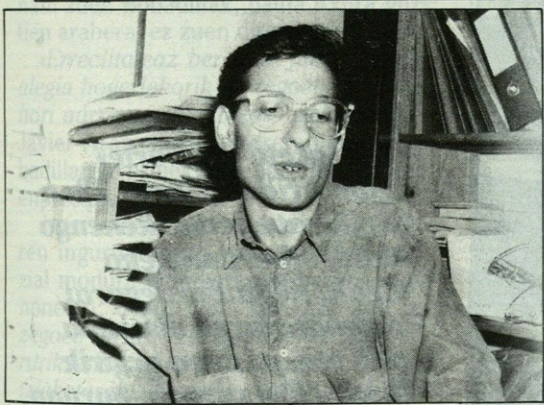
kopuru bera izango dute hemendik 30 urtetara. Ez dute elikagai 'gehiago' ekoiztu beharrik. Teknologiaren erabileran kalitatearen bila dabilta. Kantitate handiagorik ez, kalitate hobea.

Duela urte batzuk zitu beharra zeukan Europak. Halako politika eraman da urte gutxitan ze gaur egun soberan bait dauzka. Ezin dizkio gainera hirugarren mundukoei saldu, hauek ezin bait dute erosi eta. Eszedenteak mugatzeko, landatzen diren lur sailak gero eta gutxiago izatearen joera dago gaur. Hau da, nekazariei ordaindu egiten zaie zenbait sail landa ez ditzaten. EEBBetan 18 milioi hektarea utzi ditu jada landatu gabe eta hurrengo hamar urteetan beste 10 milioi uzteko asmoa dauka. EEEen ere halako asmoak daude.

Hau da, herri garatuetan soberan diren zituak birrerabiltzeko arazoa daukate, bioteknologiak aplikatuz industria kimikorako edota energiagai bezala birziklatzen dituztelarik, nahiz eta munduan beste herri asko egon zitu horien beharrean haien biztanlegoa gosez ez hiltzeko.

Batzuren asean, besteen gosea

Zituak giltzarri dira elikaduran. Nola banatzen dira ordea mundu mailan? 500 milioi tona gari ekoizten da urtean munduan, arroza 450 milioi tona... 1986. urtean 1853 milioi tona zitu ekoiztu ziren. Kontutan hartu zituak 23º Ipar eta 23º Hego bitarteko zonal-

Elikadura eskasia dela eta hiltzen den jende kopurua 100.000koa da egunero. Gaur egunean bertan ez dago, mundu mailan, elikagai eskasiarik, nahikoa ekoizten da munduko biztanle guztientzat.

dean besterik ezin direla ekoiztu. Justu herririk txiroenak geratzen dira hortik kanpo. Garia eta artoa EEBBetan, Kanadan eta EEEn ekoizten da gehien bat. Herri hauetan zitu eszedenteak dauzkate. Munduko erretserbetatik %60a daukate EEBBek. Nolabait esateko beraien esku dago herri behartuak elikatzea edo ez. Beste modu batetan esanda, herri hauen mende daude gosez hiltzen ari direnak.

Ezberdintasuna urtetik urtera handitzendoa

Gaur egun 5.000 milioi lagun bizi gara munduan. Egiten diren azterketen arabera 2100. urtean 10-11 bat mila milioi lagunetan estabilizatuko da biztanlegoa. Bitartean ordea hazkunde handi-

ko bolada bat izango da. 2055. urterako 9.300 milioi biztanle izango da munduan, biztanlegoaren %90a herri garatu gabekoetan biziko delarik.

Jende kopuruaren arauera aurreikusi behar da elikagai eskaria %50 batean handitu daitekeela hurrengo 20 urteetan, eta datorren mendearen hasieran berriro ere bikoiztuko egingo dela seguruen. FAOren ustetan 2100. urterako elikagai eskaria gaur egungoa baino hiru bider handiagoa izan daiteke.

Gaurko teknologiarekin ordea ezinezkoa da egun ekoizten dena baino hiru bider gehiago ekoiztea. Eskari horri aurre egin ahal izateko beste teknologia batzuk behar dira. Bioteknologiak lagun dezake horretan. Batez ere oso errendimendu gutxiko lur sailetan.

Hiri munstroak, landugabeko lurrak

Arazoa ez da bakarrik elikagai gehiago behar direla biztanlegoa hazten doalako. Kontutan hartu behar da oso desiguala dela biztanlegoaren hazkuntza. 2020. urtean 7.800 bat lagun izango gara. Horietatik erdia baino gehiago Txina, India, EEBB, SESB, Indonesia, Brasil eta Nigerian izango da. Zazpi herri horietan konzentratuko da biztanlegoaren erdia baino gehiago, beti ere Txinan eta Indian izango delarik gehiengorik handiena. EEE eta Japonian berriz egungo biztanlego berbera izango dute hemendik 35 urtetara.

Hazkuntza ezberdinaren arazoari erantsi behar zaio jende gehiena, garatu gabeko herri horietan gehienbat, hiri handietara emigratzen ari dela. Afrikan esaterako hirietako biztanlegoa bikoiztu egingo da hurrengo 20 urteetan. Hau da, egun biztanlegoa mantentzen duten nekazal zonaldeek hiriak mantentzen jarraitu beharko dutela.

Mundu mailan, garatu gabeko herrietako biztanlegoaren %44a hirietan bizi da. Izugarritzko arazoa izango ikuspuntu askotatik begiratuta. Elikagaien aldetik, garbitasun aldetik...

Elikagaiak, indartsuen arma politikoa

Zergatik dira garrantzitsuak elikagaiak politikoki? Zergatik EEBBek jarraituko dute behar baino askoz ere elikagai gehiago ekoizten? Bada elikagai defizita garatu gabeko herrietan emango delako. 2000. urtean garatu gabeko herrietan emango den elikagai defizita gaur egungoa baino %35 handiagoa izango da. Batez ere Afrikako iparraldean eta Ekialde Erdian igongo da. Toki horietan interes estrategiko mordo dauzkate EEBBek.

Etorkizunean arma garrantzitsuagoa izango da hau beste zenbait baino. Errazago hurbilduko dira garatu gabeko herri gosetuak mendebaldeko erregimenetara baldin eta elikagaiak ematen bazaizkie. Adibide mordo dago mende honetako historia laburrean katastrofeak gertatu izan diren herri garatu gabekoetan, 'karitatea'ren izenean zer nolako laguntzak eskaini dituzten herri garatuak. Mendekotasun ekonomikoa bilatu izan da edota elikagaien truke mendekotasun politikoa esijitu izan da.

Etorkizunean ere, gosez dagoen jendearen presioak hurbildu araziko ditu herri hauek janariak daukatenen alde. Bioteknologiaren bidez guztientzat lain elikagai izan arren, orduan ere, ondasun horren erabilera izango da arazo.

JOXE MOLLARRI

Akzionisten arteko liskarragatik
edota EAJri interesatzen ez zaiolako

'La Gaceta del Norte', hondoratze baten historia

ASAMBLEA DE TRABAJADORES

140

trabajadores
a la calle

«Erauza, S. A., empresa editora de LA GACETA, ha decidido no sacar el periódico a la calle, si bien se niega a decretar el cierre patronal de la sociedad. Los 140 trabajadores de Erauza nos vemos obligados a acudir diariamente a nuestro puesto de trabajo hasta que el cierre sea reconocido».

La Sociedad Anónima Erauza, entidad compartida al 50 por ciento en-

pesetas, cantidad que ha sido reconocida ante las autoridades laborales.

Los trabajadores llevamos más de dos meses sin cobrar, con el agravante de que no se nos han remitido los atrasos del convenio a partir del de enero del presente año.

El presidente del Consejo de Administración, Javier Chabaud, mantiene un despacho de abogados en la capital vizcaína en compañía del pre-

«La Gaceta del Norte» egunkaria Irailaren 29an argitaratu zen azkenengo aldiz, biharamoneko aleak, Kepa Bordegarai zuzendariaren dimisioa zela eta, ez zuen argirik ikusi. Hiru urteren buruan, esku ezberdinetatik pasa ondoren, EAren egunkari bilbotarra izan zitekeena pikutara joan da EAJren eskutik.

«La Gaceta»-ren aro berriak ez du askorik iraun -hiru urte eskas-, eta denbora horretan ez du, ez da urrundik ere, Euskal Herriko komunikabideen artean espazio propio batean finkatzea lortu. Honez gain, bere sorreran independente, pluralista eta progresista bezala aurkeztu bazen ere, E.A.J.-ren eskua nabari izan da 1986. urtetik aurrera, eta alderdi hau akzioen %50-aren jabea dela, E.A.J. berak izan ezik, egunkariaren inguruan-aritu diren beste guztiek ziurtatzen dute.

Espainia katoliko eta bakarraren defendatzaile zenekoa

«La Gaceta del Norte» egunkariak 1901. urtean izan zuen bere sorrera, xedetzat erlijio katolikoa eta Espainiaren batasuna defendatzea hartu zuelarik. Transizioaren garaian ere printzipio berberak defendatuz segitu zuen, eta azkenean, arazo ekonomikoak medio, Editorial Vizcaina S.A.-ak egunkaria ixtea erabaki zuen 1984. urteko Maiatzan. Udaberri bertan egunkaria erosteko asmoa zuen Jose Antonio Fernandez de Bobadilla enpresari errioxarra agertu zen, eta aktiboen %100-az jabetuz entpresa bi zatitan banatu zuen: egunkaria «Erauza S.A.» eta inprenta-lbarsusi S.A.-.

Hasieratik arazo ekonomikoak

Lehenengo zuzendaria «Egin»-en aritutako Xabier Zabaleta izan zen, gaur egun «Navarra Hoy» kazetaren zuzendaritzan dagoena hain zuzen. Baina laster bidaliko zuten Zabaleta, berak dioenez, «Fdez. Bobadillak egunkariaren erabilpen pertsonalista bat egin nahi zuen, eta ni horren aurka nengoenez, bota egin ninduen». 1984-85 urteetan finantziaketak bankaren bidez bideratu nahi zuen Bobadillak, baina itxura guztien arabera, ez zuen dirurik lortu.

«Errealitateaz berehala jabetu ginen, alegia hogerelekorik ez zegoela proiektu hori aurrera eramateko», azaltzen digu Javier Aranzabalek, sorreran Fdez. Bobadillaren projektuan partehartu zuen enpresaritako batek.

Juan Infante abokatua ere Bobadillaren inguruan aritu zen aholkulari judizial modura egunkariaren berpizte aro honetan: «Hori 'bluff' bat izan zen, ez zegoen dirurik eta gainera ez zuen dirurik eskatzen», dio J. Infantek, «finantziaketarako formula desberdinak proposatu genituen baina ez ziren onartuak izan; egunkari bat egitea zapatak saltzea bezala zela uste zuen Fdez. Bobadillak».

Bankak inolako finantziabiderik eskeintzen ez zuela ikustean, antza denez, E.A.J.-renganako hurbilketari ekin zitzaion, Xabier Zabaletak dioskunez, lehenengoz Bizkaiko Foru Aldundiaren bitartez eta gero, zuzenean, E.A.J.-ko jendearen bitartez. Honela azaltzen digu X. Zabaletak E.A.J.-ak egunkariaren jabetzaren %50a eskuratu omen zueneko: «Mixast erakundeaz baliatuz akzioen %50a erosi zuten 95 miloitako prezio erreala ordainduz, nahiz eta dokumentuetan 30 miloi bakarrik agertzen den; Mixast hau Xabier Arzallus, Mitxel Unzueta eta Javier Chalbaud izkutatzen dituen konpainia 'fantasma' bat da».

Langile Batzordea: «zor zaiguna kobratzeko ziurtasunik ez dugu»

Zalantzarik gabe, «La Gaceta»-ren porrot honetan kalteuenak, ohi bezala, langileak izango dira, kalean gertatzeko posibilitate handiak bait dituzte antza denez. Oraindik ere egunkariko egoitzan egunero aurki daitezkeen langileen ordezkari gisa Entrepesa Komiteak bere eritzien berri eman digu. ELA, CCOO eta UGT sindikatuak dira komite honetako delegatuak.

GALDERA.— Badirudi «La Gaceta»-ren porrota behinbetirakoa dela. Zein egoeretan aurkitzen zarete orain langileak?

ERANTZUNA.— Mixast-ek kontratuen ezerestapena eskeintzen digu irtenbide baten truke. Heuren asmoa ondasunen enbargoa deklaratu eta subasta egitea da, subastan ateratzen denarekin ahal dugun neurrian zor zaiguna eskuratu dezagun. Beraz, zor digutena ordainduko diguten ziurtasunik ere ez dugu, subasta bat oso hipotetikoa baita.

G.— Duela gutxi kreditu batzuk jaso omen zituen Erauzi S.A.-ak.

E.— Bai, Bizkaiko Aurrezki Kutxa Probintzialari eta Bilboko A.K. Munizipalari kreditu kontzertatu bat eskatu zitzaion eta erdietsi zuten, 150 miloitakoa hain zuzen ere. Soldatak ordaintzeko erabiliz gastatu dutela esan di-

gute, litekeena da hori hala izatea, baina ez erabat, kreditoa ordaintzea Abuztuak 3an bukatu bait zen, eta ordutik ez da soldatarik ordaindu. Diru hori non gastatu den erakutsiko diguten dokumentuak ikusteko zai gaude.

G.— «La Gaceta»-ren itxiera honetan E.A.J. alderdiaren eskua ikusten al duzue?

E.— Mixast-en atzean E.A.J. dagoe la esaten dute, gu Arzallusek 'El Independiente' egunkariari egindako deklarazioetara mugatzen gara. Balorazio desberdinak egin daitezke, porrotaren kausak bi izan daitezkeelarik: bata, ekonomikoa, bi akzionisten arteko gerra alegia, eta bestea, politikoa, hau da, E.A.J.-ri, baldin eta alderdi hau «La Gaceta»-ren atzean badago, iada politikoki ez zaiola interesatzen egunkaria.

presidente del PNV desmiente a su gabinete de prensa

Arzalluz: «Nosotros pusimos a gente nuestra en LA GACETA»

El presidente del PNV, Xabier Arzalluz, reconoció en unas declaraciones publicadas en el semanario madrileño «El Independiente» el 27 de junio pasado que el partido se hizo con el control de LA GACETA DEL NORTE para evitar que el partido de Carlos Garaikoetxea pudiese contar con un medio de comunicación escrito en la Comunidad Autónoma Vasca. Sin embargo, la oficina de prensa del PNV ha negado reiteradamente que este partido tenga ninguna vinculación con LA GACETA a raíz de las movilizaciones que los trabajadores de este medio hemos emprendido tras el cierre encubierto de la empresa. El citado periódico madrileño pone en boca del presidente del EBB "herármelos las siguientes palabras: «En cuanto a lo de LA GACETA DEL NORTE, sí, es cierto que él —se refiere a Garaikoetxea— intentó sacar este periódico adelante, pero nosotros pusimos a gente nuestra adelantándonos a sus pretensiones. Estamos en nuestro legítimo derecho, como hubiera sido el suyo si lo hubieran sabido, bien».

El dirigente nacionalista reconoce

'Mixast' erakundearen atzean E.A.J. omen

Aurrerantzean Mixast konpainia izan da entrepresen (Erauzi eta Ibarsusi) gestioa kontrolatu duena, gerentzi lanak bere jendeak bete izan bait ditu.

Administrazio Kontseiluko presidentea, ordurarte jaun eta jabe zen Jose Antonio Fernandez Bobadilla alegia, bere kargutik bota eta bere ordezkariak jabe berriek. J.A. Fdez. Bobadilla ez zuen, halere, erabaki hori onartu... eta bi jabe nagusien arteko iskanbilak hasi ziren.

E.A.J.-ko prentsa bulegoak Mixast eta alderdi honen arteko lotura ukatu bazuen ere, begi bistako da «La Gaceta»-ren azken garaian alderdi nazionalista honek egunkariaren martxan zerikusirik izan duela: zuzendari lanetan Kepa Bordegarai —«Euzkadi» aldizkari jeltzaleko zuzendari ohia eta E.A.J.-ko prentsa bulegoko arduradun izandakoa— aritu da, Administrazio Kontseiluko presidentea Javier Chabaud —abokatu lanetan Arzallusen kidea— izan da, egunkariak azkenaldian erakutsi izan duen linea editorialak ere zerbait adierazten du... Eta hori nahiko ez bada, hori ditugu «El Independiente» kazetari Xabier Arzalluzek esandakoak argitaratutakoak: «La Gaceta del Norte'ri dagokionez, egia da Garaikoetxea egunkaria aurrera ateratzen saiatu zela, baina

guk geure jendea jarri genuen, heuren asmoei aurrea hartuaz».

Arzallusen hitzotan agertzen dena da, izan ere, Mixasten bidez «La Gaceta» kontrolatu nahi izatearen arrazoia askoren ustez. E.A.J.-ak ukan zezakeen interes bakarra, «Deia» bere eskutetan edukirik, hauteskunde garai haietan bere espazio politikorako arrisku bilaka zitekeen Eusko Alkartasunari egunkari baten jabe egin zedin galeraztea izango litzateke.

Akzionisten arteko liskarrak

Egunkariaren arazoak sorreratik badatoz ere, badiardi aurtengoan egoera larritu egiten dela, arrazoi desberdinen eraginez gainera. Batetik, Mixast eta Fdez. Bobadilla akzionisten arteko tirabirak ditugu, Administrazio kontseiluko presidentziaren arazoak gain diru kontuak batera garbi ez dituztela eta. Mixast-ek akzioak erosi zituenean zati bat baino ez zuen ordaindu, gainontzekoa beste zati batean ordainduko zuela hitza emanez. Baina diru hori ordaintzeko garaia iritxi denean, beste parteak —Bobadilla— akzioak saltzean «pasibo» izkutu batzuk zituela-eta, holakorik ordaintzea tokatzen ez zaiola alegatu du Mixast-ek, «pasibo» izkutu hauek suposatzen dituen zorrak medio eskatzen zaiotzen dirua soberan ordaindu duela ziurtatuz.

Hau dela eta, Maria Teresa Lazaro Nuñezek —Fdez. Bobadillaren emaztea, finean akzioen jabe dena; senarra bere ordezkari legala da— Mixast erakun-

dea, Xabier Arzalluz, Mitxel Unzueta, Javier Chabaud eta besteren batzuk salatuta dituzten, eskuratutako akzioak ez ordaintzeagatik.

50 miloi inguruko zorrak azkenean

Aurtengo Otsailan, bestalde, langileei entrepresaren egoeraren berri eman zitzaizkien: arazo ekonomikoak omen zeuden baina ez omen ziren konponezinak. «Egunean, media bezala, 180 mila pezeta galtzen zirela esan ziguten, baina merkatu estudio bat, kreditoak, birlantzapen kanpaina eta abar zirela medio aurrera segituko zela adierazi ziguten. Gero, Abuztuan egoitza berrira aldatu genuenean benetan inbertitu zela ikusi genuen... Martxoan hori esan eta Irailan honek irtenbiderik ez duela esateak harritzen gaitu, ez dugu ulertzen». Langileek diotenez, beharbada Abuztuan «Interviu» aldizkariak argitaratutako erreportaia batek izutuko zituen inbertsore posibleak. Erreportaia horretan, E.A.J.-ak «La Gaceta»-ren proiektuan diru publikoa erabili izana salatzen du.

Irailak 29, egunkariaren 'zierre'a

Mixast-Bobadilla arteko tirabirak, larritasun ekonomikoak, Enao kaleko egoitza zaharra utzi beharra, irakurlego urria, «Interviu»-ren erreportaia... Gauza asko gertatu dira itxiera heldu arte. Irailaren 29ko gauean, Kepa Bordegarai zuzendariak dimisioa aurkeztu ondoren, ordurako osatua zegoen alea ez kaleratzea erabakitzen du Mixast sozietateak. Langileekin akordio batera ailegatu nahi da Erauzi S.A. entresa defintiboki ixteko, baina ez dira ados jartzen eta langileek mobilizapenei ekin diete: 140 langile langabezira joango dira gauzak aldatzen ez badira, entresak 50 miloi inguruko zorrak ditu, dela lau hilabete eskuratutako 150 miloi kreditoa non eta nola jorratu den inork ez daki, egokitu berri den erre-dakzioa hutsik eta geldirik... langileak, halere, egunero joaten dira heuren lantokira, lanik egin ezin arren, kontratua ezerestatu gabe bait dute.

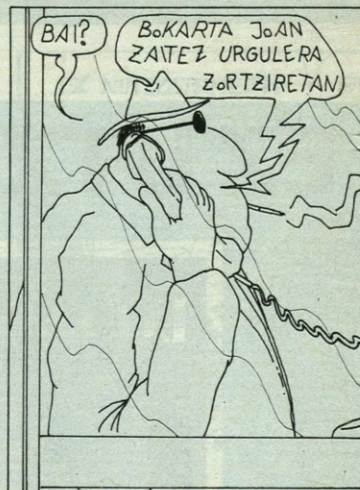
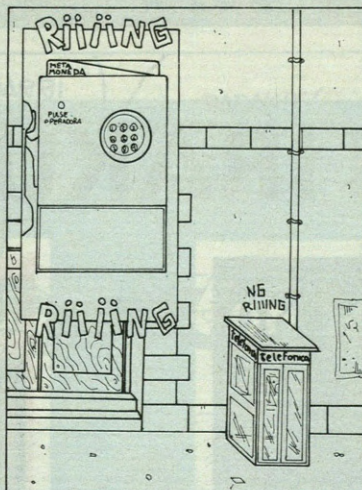
Irakurketa desberdinak dituen itxorioa dugu «La Gaceta del Norte»-ren hau, baina nagusi den interpretazioa hau dela dirudi: Eusko Alderdi Jeltzaleak, Mixast-en bidez, egunkariaren jabetzaren erdia eskuratzen du Eusko Alkartasunari aurrea hartuaz, ondoren, beste egunkari baten jabe denez «La Gaceta» mantentzeko interes handirik ez duela eta, gertatu dena gertatzen utzi duelarik.

I. MURUA

BOKARTA

Morau Txerki

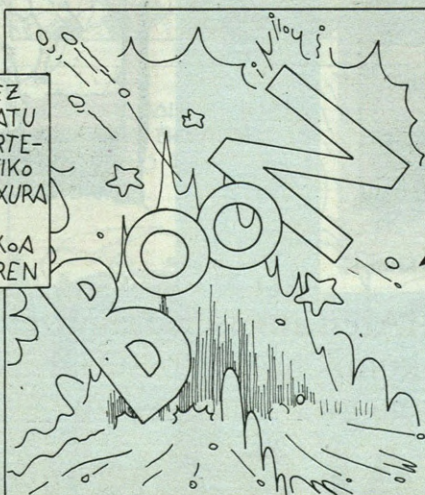
Goiz ederra
hura bai, goiz
ederra, tripaik
orroka bulego-
runtz nin joan
"hiritar honra-
tuen" zikinke-
rietan muturra
sartzeko pres

Bai? Bokarta joan
zaitez urgulera
zortziretan

Pasaia ez
zen aldatu
azken urte-
tan; betiko
goxoki itxura
barruan
arsenikoa
eduki arren

Ze arraiio

DISEINU BAT

IRIZARREN DRAGOI modeloa

GOI MAILAKO

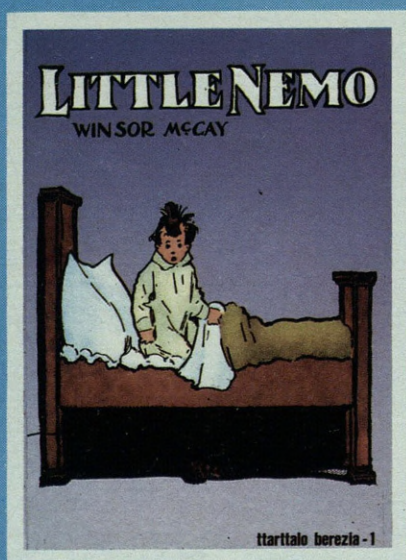

Capazitatea,
konforta eta diseinua,
IRIZAR
kalitatearen zigiluarekin.

IRIZAR

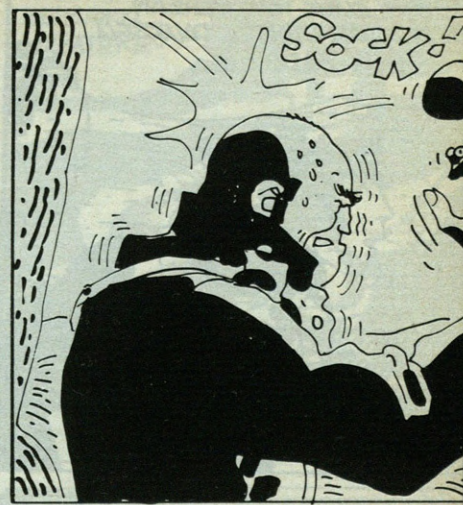
Barrio San Andrés, s/n. ORMAIZTEGI Gipuzkoa Tel: (943) 881900 - Telex 36670 IRKA E

EZ UTZI IRAKURRI GABE

NEMO TXIKIaren ametsak ezagutzen al dituzu?
Larogei urte dituen komik honek, beste larogei urtetan irrifar
eta goza araziko dizu

TTARTTALÓ Argitaletxea

ENTZUN ZUEK HOR BEHEAN...
CIEN KOMANDANTEA DAIKASGU...
NAHI BADUZUE...

EZ DUGU
NAHI!

ZER?

EZ DUZUELA NAHI?
ZER DEN ERE JAKIN
GABE ???

BAI, BAI. ALERTU
DUGU. TRUKAKETA
EGIN NAHI DUZUE!

ORDUAN... ZER
EGINGO
DUZUE?

HILKO
ZAITEZTEGU!

EZ DA OSO ERREZA
IZANGO!

ENTZUN NARCISO. MUGITU BEHAR
DUGU. AMETRAILADOREAREKIN GEL-
DIARAZTEN DITUDAN BITARTEAN,
LAGUNTZA BILA JOAN
ZINTEZKEEN...

NEU?

HORI EGITEN BADUT
ARREBAK EZ DIT
INOIZ BARKATUKO...

... AGIAN.
BAINA
ALERTAKO
DA.
ENTZUN,
HEMENDIK
GERTATU...

ZILIZIAKO BIDEAK KONTROLATZEN
DITUZTEN PATRUIA FRAN-
TSESAK EGONGO DIRA
SEGURUEN...

.. ZOAZ, ORAIN DA UNEA
NARCISO JOAN ARIN.

RATIRATIRAT!
RATIRATIRATIRAT!
RATIRATIRAT!

ONDO ATERA
BEHARKO
LITZATEKE!

TIMUR CHEVKET,
EZ AL NAUZU GO-
GORATZEN?

FARID NAUZU. ZUREKIN NENGOEN
7. ARMADAK ALDE EGIN ZUENEAN,
SIRIAN. GOGORATZEN DUZU?
ALEP? 1918ko
URRIA?

ALEP-EKO BANKUKO
DIRUA HARTZEN LAGUN-
DU NIZUN. BAITA NES-
KA ARMENIAR EDER
HURA BAHITZEN
ERE.

TRONPATURIK ZAUDE, FARID. EZ
DAT CHEVKET HORI EZAGUTZEN.
ARE GEHIAGO BERA-
REKIN NAZKATZEN
HASIA NAIZ!

ZER?

...TXANTXETAN ARI ZARA?
ZER ESAN NAHI
DUZU?

EZ!

...BAZTER HONETAN NAGOENETIK
NIRE ATZEAN DAUKAT FANTASMA
HORI... EZ DAT INOLAKO GOGO-
RIK BERAREKIN TOPO
EGITEKO. NORIK
BERE DOBLEA
AURKITZEAK
ZORITXARRA
DAKAR.

ESAN NAHI AL
DUZU... ZU EZ
ZARELA TIMUR
CHEVKET? SI-
NESKAITZA!

HORRELA
DA BAINA

ORAIN... ESAIDAZU
FARID, ZURE GIZONAK
ONDO KONTROLATU-
RIK DITUZU?

PRAKTI-
KAN EZ,
UNE
HONETAN
INOIZ
BAINO GU-
TXIAGO!

DAGOENeko BESTE BURU BAT
IZANGO DUTE AUKERATURIK. ETA
EZ AHATZU EMAKUME HORI
BAHITZURIK DUTELA.

EZ NAIZELA
NORMALA? IRAIN-
TZEN NAIZU ENE
LAGUNA... SASIKUME
HORI EPAI DEZA-
KET NIK...

LOTSABAKO HORREK EZ DU
INOIZ JAKIN BERE TOKIAN
GELDITZEN... INOIZ
ERE EZ !!!

HITZ
EGITEN DUZUIN
BAKOITZEAN IN-
SULTATU EGITEN
DUZU, EZ AL ZAIZU
"PIXKA" BAT
GEHIEGIZKOA
IRUDITZEN???

ARRAKOA!
AHATZUAK NITUEN...

PANNNIIING!

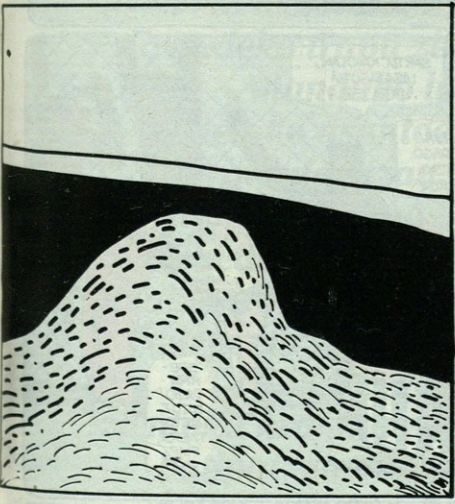
ZER EMATEN
DIGUZUE EMAKU-
MEAREN TRUKE?

PATRUILA FRANTSESAK AILEGATU
BAINO LEHEN ALDE EGITEN UTZIKO
DIZUET... EZ AHATZU...

...ZUIEN ZULOTIK DETERATZEKO,
HEMEN AZPITIK PASATU BEHAR
DUZUELA... ETA
AMETRAILADOREA
DUT.

PANNNIIINNG! PANNNIIINNG!
PANNNIIINNG!

RATTATTARAT!
RATTIRAT!
TATRATT!

RATTTRATTATT!
RATTTATTTRATT!

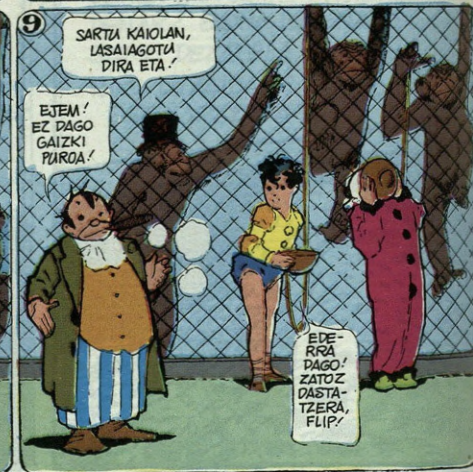
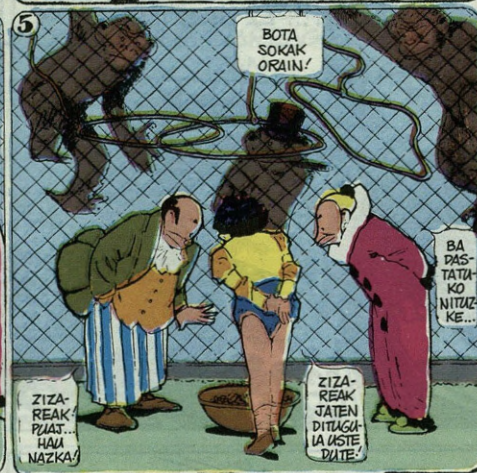
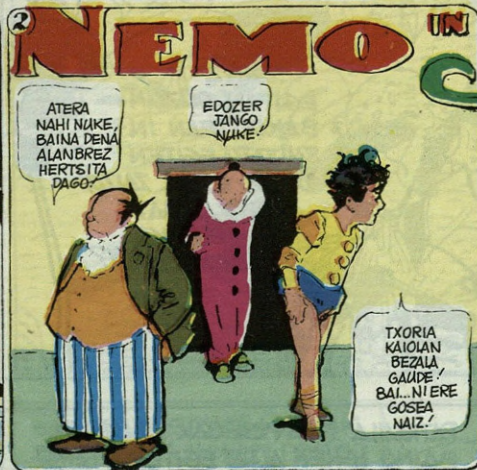

PASADAZU BESTE KARGADORE
BAT. ARIN !!!

ATERA GAITEZEN
HEMENDIK... HORRA
HELDU BEHAR
DUGU.

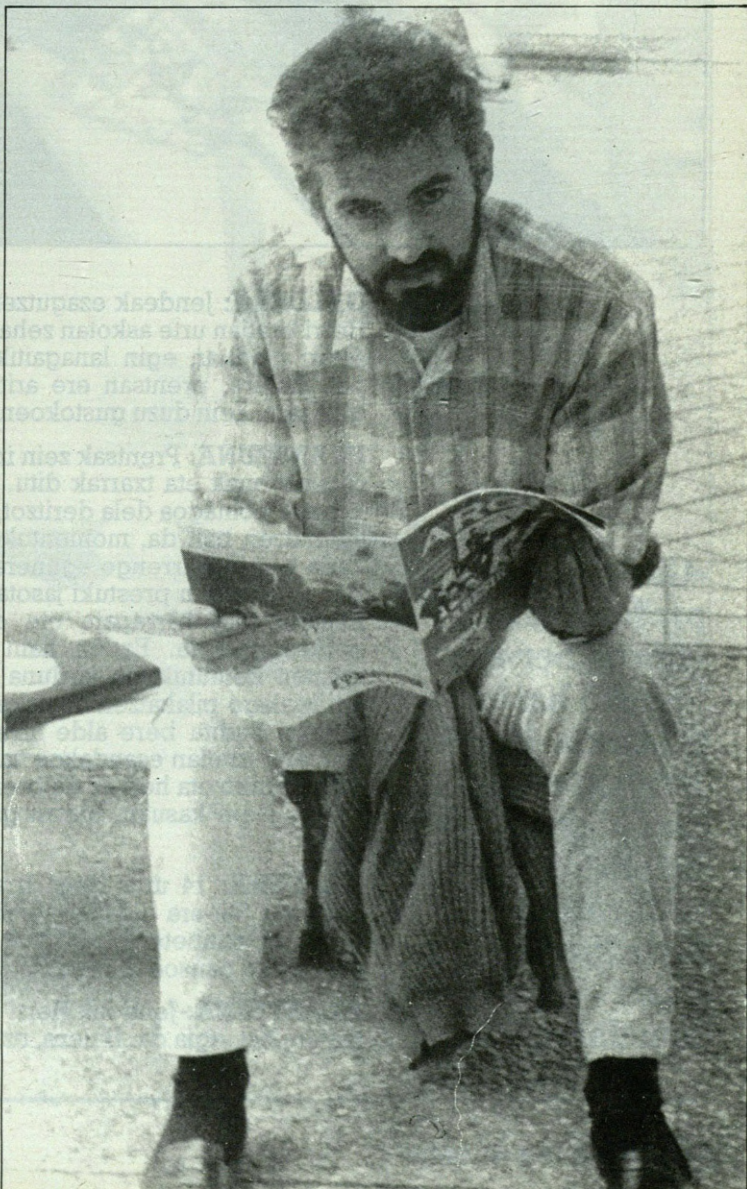
GEU?
AGIAN,
BAINA EZ
MARIANNE.

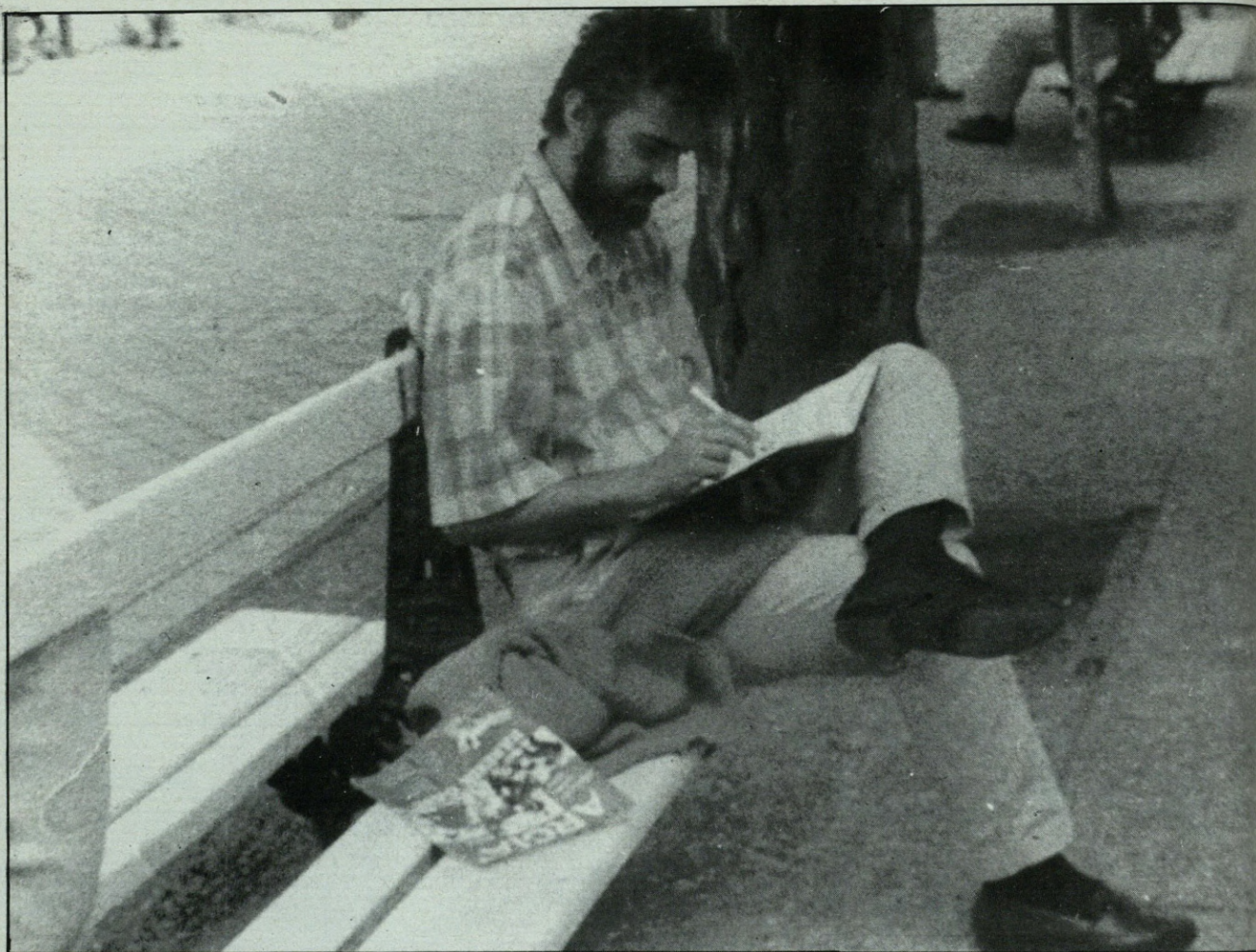

Tito Irazusta:

«Kontrakorrontean aritu naiz beti»

Urteak eman ditu Tito Irazusta kirol kazetariak Donostiako eta Loiolako Herri Irratian, famelia asko eta askoren bazkal ordua, Errealeko trapu zikinak, kirol munduko liskerrak eta bestelako asuntuez gozatzen. Txirrindularitzan ere makina bat kilometro eginga da Cope-ren izenean, 10 urtez Espainiako itzuliaren berri eman digularik, Tour-a eta Giro-arekin batera. Honezaz gain, prentsan zientoka kronika eginga, Egin-en batipat, guztiz irekia azaldu zaigu, ausarta, berritsua eta ororen gainetik egizalea den Tito. Ikus bestela jarraian esandakoak.

«Guztiz profesionala izan da Ser-era joateko hartu erabakia. Herri Irratian ekipo on bat dago kirolaz arduratzen dena. Ser-eanez dago honelakorik».

GALDERA: Jendeak ezagutzen bazaitu, Herri Irratian urte askotan zehar kirol kazetari moduan egin lanagaitik da bati-pat. Halere, prentsan ere aritu eta aritzen zara. Zein duzu gustokoen?

ERANTZUNA: Prentsak zein irratia bere alde onak eta txarrak ditu. Irratia askoz ere politagoa dela deritzot, oso bizia suertatzen bait da, momentukoa. Egunkaria berriz, hurrengo egunerarte itxoin behar, zuk hain prestuki jasotako berria besteek ere harrapatu ote dutenaren kezka gainera. Ez da hain naturalki ematen komunikazio jarduna bestalde, artifizialago bilakatzen da azken batean. Halere, baditu bere alde arrazoi nagusiak ere: irratan esandakoa haizeak eraman dezake eta hori ez da prentsan gertatzen. Nere kasuan, bietan gustora nabil.

GALDERA: 14 urte Herri Irratian egin ondoren Ser-era aldatzea erabaki duzu duela bi hilabete edo. Ez al aldaketa, gehiegiko pausoa izan?

ERANTZUNA: Jendeak Herri Irratira lotu nau, bai, egia da. Halere, ez dakit, po-

litikoki lotu nauen. Ser-era etortzeko antzematen nuen arazorik larriena irratia eraldun batean sartzearena zen eta egia esan, etorkizunari begira, euskara bultzatzeko asmotan dabil Ser-a. Beno, guztiz profesionala izan da hartu erabakia. Herri Irratian eginik ematen da jada lana: ekipo oso baten lana. Ekipo on bat dago kirolaz arduratzen dena eta horrek erabat erretzen du lana. Rutina bihurtu arteraino. Ser-eanez dago honelakorik. Horretan eman ditu estraineko pausoak zuzendari berria den Ramon Gabilondok eta ni aukeratu nau egokien ekipo baten sortzeko kirol arloan.

GALDERA: Ze diferentzia aurkitzen duzu Ser-eanez egiten duzunetik lehen Herri Irratian egiten zenuenera?

ERANTZUNA: Herri Irratian lagunak nituen ororen gain eta kirol saileko arduradun nintzenez, erabakiren bat hartzeko orduan mordoak kostatzen zitzaizkidan askotan, —un uebo!, ésan digu—. Ezersoa suertatzen da ainitzetan ardura: ekipoaren artean lanak banatu behar direla eta luzimendu aukera ez delarik ber-

din denontzat, kontuak sortzen dira giro afektibo batetan. Ser-ean giro afektibo hori ez da ematen. Sentimentaltasuna alde batera utzi beharra dago, izan ere hau baita hau lehiatu beharra!. Profesionalak izan behar dugu.

GALDERA: Ze nolako iritzia duzu, irratian, entzulearekin ematen den komunikazio jardunaz, zure kasuan fameliako beste bat bihurtu arteraino, ezta?

ERANTZUNA: Badira mintzalariak jendearengana iristen ez direnak, bla, bla, bla... aritu arren ordubetez. Ni Herri Irratian egon naizen denboran oso arropatua sentitu naiz, jendea alde eduki dut beti. Naturaltasunean datza gakoa. Ni, neu izan naiz. Horrek gerturatu nau entzulegoarengana.

GALDERA: Egin, irрати bat muntatzekotan omen dabil; parte hartzeko asmorik ba al duzu bertan? Nolatan ikusten dituzu gauzak?

ERANTZUNA: Esan beharra dago, Egin-i, gutxien interesatzen zaion emisora eman zaiola, aparteena; kondizionamendu gehien dituenena... Salagarria da guztiz Euskal Gobernuaren jokaera honetan. Baina halere, emandako gutxi horrekin zerbait haundia egitean badago lana frango. Zaila izanen da. Nere alde-tik, Ser-arekin konpetentziarik sortzen ez didan neurrian lagunduko dut.

GALDERA: Jarrai dezagun prentsa idatzia-ekin. Aski ezaguna da zuk kronista bezela duzun estilo berezia...

ERANTZUNA: Nere aurrekoetatik ikasten saiatu naiz betire. Begira, Mirentxu Purroy-ren garaian kirol sailaren ardura-dun aukeratu nindutenetik jende asko-
rentzat bederen, sobran-te egon zite-keen, —zehaztu digu—, kirol sailaren bultzatzea hartu nuen helburutzat. Egun, Kiroltarako beste egunkariek duten adina lekuri-k ez dugu arren Egin-en, aurrerantza egin du Kirolak eta bere le-ku aski adierazgarria irabazia du ere.

Nik ikusitakoaren arabera eman dut beti iritzia, zera, ondo-ondotik, gainetik hobeto, segituz kirolak. Harreman zu-e-nak mantenduz jokalaria eta besterekin. Hau honela, iritzia emateko aukera guz-tiz zabaltzen da. Konfiantza giro batetan murgiltzen zara azken batean eta honek asko balio du informazio fidagarria ema-terako orduan.

GALDERA: Prentsa 4. poterea omen. Zuk bederen, presio asko egin duzu, Errealarekin kasu, zeure kronika eta kri-tiken hitzetan...

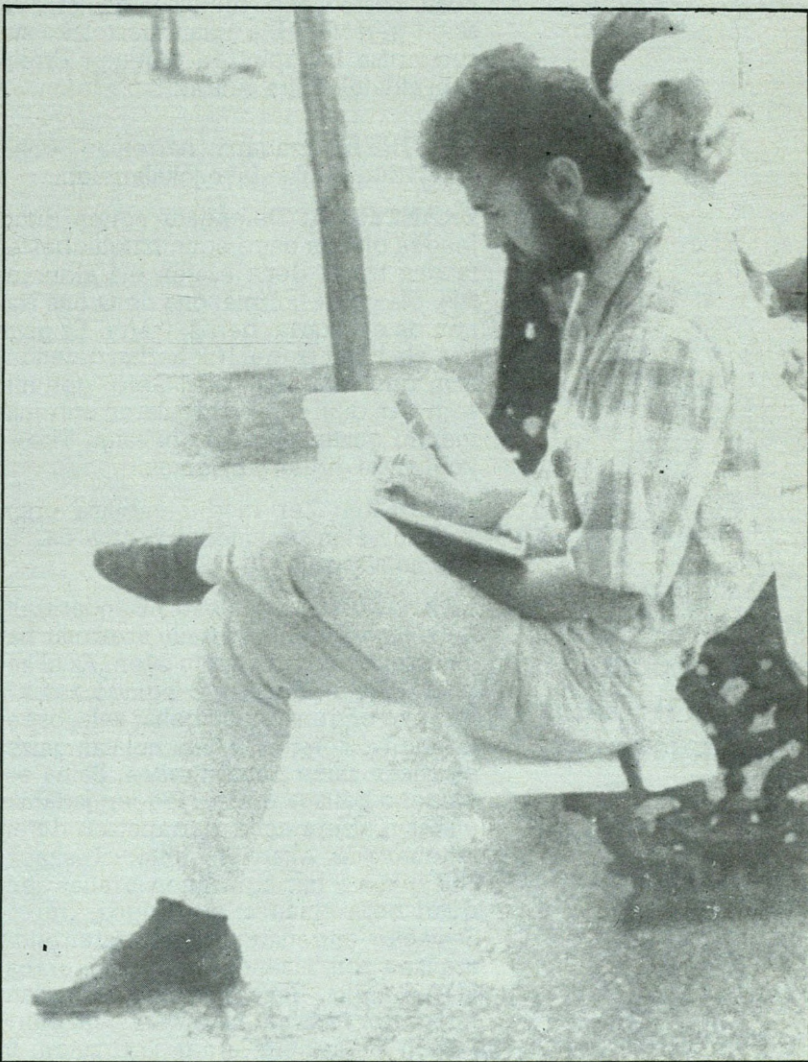
ERANTZUNA: Jendeak ez ditu gauzak argi ikusten eta erraza izaten da ondo-

rioz, prentsaren eraginez alegia, —es-kuak luzatuz—, iritziz aldaraztea kronika baten poderioz. Ni izorratzen nauena baldintzaturik lan egiten dutenen joka-bidea da, entrepresaren esanetara ma-kurtzen direnena. Ardatzak markatu be-har dira lana ongi eramateko eta segi aurrera inoren aurrean makurtu gabe. Nere asmoa, betikoa, hitzetan ezik la-nean uztartu ditut, nere-kiko dudak kon-promezua errespetatuz eta behar de-nean ipurdia ederki bustiz gainera.

GALDERA: Prentsak beti ere jakin izan du futbola ororen gain jarriz beste kirolak itzaletan mantentzen...

ERANTZUNA: Francoren garaitik dator-kigun heredentzia denik ezin uka. Fut-bolak, gaur egun ere, jendea engaina-tzen du, harrigarria benetan!. Real Ma-drid—Napolis partidua kasu nabarme-nena izan zen guztiz, Gobernuak berak eskua sartu zuelarik, beste arazo asko-ren botika ona izango zelakoan edo, as-tebetez. Bestetik, astero, izugarritzko jen-

«Askatasunez jokatu dut beti. Hori bai, beste asko baino polemikoagoa izan naiz, egiaren atzetik beti, kontrakorrantean, pleito pobreen aldarrikatzaile sutu».

detza mugitzen du futbolak, partidu politikoez lortzen ez dutena. Entretenigarria bihurtzen da askorentzat, lasaialdia besterentzat, beharra ere, zergatik ez. Eta Komunikabideek honetan dute pagotxa. Neri gustatuko litzaidake gutxiengo kirolez mintzatzea baina saldu beharra dago eta hor, bai ez dagoela aukera haundirik!

GALDERA: Filtrazio asko ematen da, ezta?

ERANTZUNA: Errealeko zuzendaritzako batzuri asko gustatzen zaio luzimendua eta zerbait interesatzen zaionean, kazetari laguntxoengana joan eta zabalitzen ditu berriak. Horrela asko. Kazetariak eritzia aldatuko duelakoan edo aritzen dira siseatzen, *har ezazu hau baina...*, jai dute! Errealekin segituz, izan da eta bada egun halako ardura berezia zuzendaritzako jende baterengan, Diario Vasco ongi informaturik egon zedin eta dadin. Besteak bigarren mailakoak gara. Aurpegi politaz gozatzen dute kazetaria, barruko kakak ezkutatuak dituztelakoan. Besteoi asko mugitzea besterik ez zaigu geratzen. Eta agian, bestelako zuzendaritza bat ipintzen dutenen Errealean aldatuko dira gauzak.

GALDERA: Izugarri harreman onak omen dituzu Errealeko jokalariekin...

ERANTZUNA: Defendatu egiten ditut. Jendea ohituta dago egun batetik bestera ona txarra dena esaten eta alderantziz. Eta ez da horrela: ona dena ona izanen da eta txarra, berriz, txarra. Ez gaur ona eta bihar txarra. Nik hortan defendatzen ditut erasoan gain. Gero, gertutik segi izan ditut beti, —Errealaren entrenamendu guztietara joan ohi zaigu Tito—, konfiantza giroan lan eginez.

GALDERA: Zer moduz zabilta orain Toshack-ekin. Aspaldiko kontua da, 'al Tito no hay quien le Toshack'...

ERANTZUNA: Errealeko zuzendaritzak, bere garaian, entrenatzaile atzeritar bat ekartzeko erabakia hartu zuen. Ez al zegoen etxean inor kargu egingo zenik? Izeneko entrenatzailea behar zela, ospe-tsua, ona, zioten. Eta hara nolatan gaizki ateratzen zaien pentsaturikoa. Baina estraineko pausoa emana zegoen jadanik, eta ezin atzera egin. Harrapatzen duten lehenengoa ekartzen dute: Toshack. Nik inkesta bat egin nuen irratian jendeari boza emanez: gehiengoak, Irureta Sestaoko entrenatzailea jartzearen alde azaltzen zen zuzendaritzak hartu erabakiaren aurka. Eta nik Irureta defendatu nuen. Hor markatu ninduten: bera etorri bezain laster nere kontra jarri zuten. Bi

hilabete beranduago, kristorenak esan zizkidan Boronat-en bitartez, gosez hilko nintzela, ez nekiela ezertxo ere futbolaz... Errebelatzea besterik ez zitzaidan geratu eta aurre egin nion. Egundak norekin ari den, eta ni nerearekin segitu naizen arren bera izan da hurbildu zaidana.

GALDERA: Zeintzu dira egungo Errealaren klabeak?

ERANTZUNA: Oso profesionalizaturik dago. Garai bateko 'txuri-urdira maitea' akabo da, ez da existitzen. Diruak mugitzen du dena. Pofesionaltasuna besterik ez da begiratzen.

Erdialdean mugitzeko ekipoa du Errealak aurtan, —jarraitu da—, jende batek bestelako ikusmirak bultzatzen dituen arren, 'hinchada' futbol-zelaitik erretiratu ez dadin asmoz edota sozioen kopurua ez jeisteko, ze bestela Erreala pikutara bait doa. Erreala txapeldun izan daitekeela sinestarazi nahi digute. Eta gero, pare bat partidu galtzen denean, jendeak porrot egiten du, morala galtzen du erabat. Irabazten dela, kristoren euforia!, eta galtzen denean lur jota. Erresultaduen arabera aritzen da jendea eta honela oker goaz.

Garai bateko, Satrustegi, Zamora, Arkonada eta Lopez Ufarterik ez dugu egun eta gazteari eman behar zaio lekua. Horrek, urtetako lana suposatzen du, ardatzak markatzea alegia. Luzerako lana da hori. Aurtan zazpi berri sartu dira. Horiei konfiantza eta denbora eman behar zaie, ez harrika hasi aurreneko egunetik, jokalaria gaztea desmoralduaz.

GALDERA: Txirrindularitza oso gustoko omen duzu...

ERANTZUNA: Futbola baino gehiago. Honetan hasi nintzen hain zuzen, familiarik datorkit gainera eta lagun piloak dut bertan.

GALDERA: Adierazi iezaguzu ba, zertan diren kontuak euskal txirrindularitza.

ERANTZUNA: Hain gora jo dute prezioek txirrindularitza ezin porrot egin dezan arrisku latza dagoen. Orainxe bertan, miloiak eta miloiak balio ditu kategoriako txirrindulari edonork, telebistaren babesean etxe komertzialen boom-a eman den garaian. Momentu gozo batetan aurkitzen da baina hori bai, halako sostengu sendorik gabe azken batean. Hor dago Fagor: hurrengo temporadako eta Roche dela medio 400 miloi gastatu dute.

Euskal txirrindularietara joz, eta zorionez, egoera ederrean ikusten dut. Primerako dozena erdi bat txirrindulari du-

«Nik ikusitakoaren arabera eman dut beti iritzia, zera, harreman zuzenak mantendu eta konfidantza giro batean murgilduz kirolari eta besterekin».

gu: Marino aurtengo errebelazioa izan da, bete-betean aritu da aurrean hiru itzuli haundietan eta antza denez, bere bigarren gaztarora itzuli nahian dugu. Fede Etxabek, progresio etengabearen segitzen du. Julian Gorospe, noizbait iritsi behar duen saltoa eman gabe oraindik. Jokin Mugika, dituen konplexuak galtzeko bidean dakusat. Pello, azken bi urtetan nahiko ilun aritu den arren, orain egin ekipo aldaketak berpiztuko duela-koan nago. Gaston, zeina oso ondo ibili den aurtan ere...

GALDERA: Ez al dio telebistak gehiegizko konpetentzia egiten prentsa edo irratian txirrindularitza kontutan?

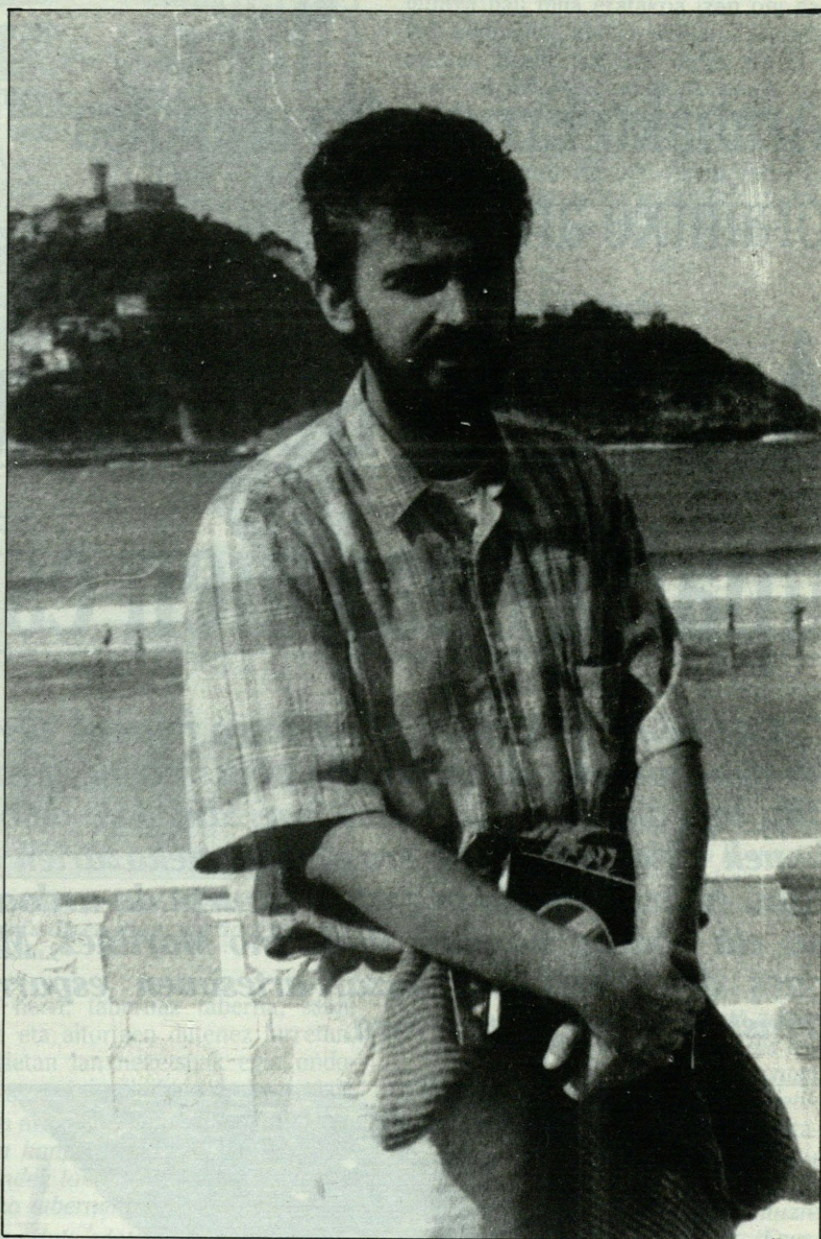
ERANTZUNA: Telebistan eta txirrindularitza alorrean lanean aritu diren mintzalariak desastre hutsak izan ditugu eta hori noski, gure onerako izan da. Ez da konpetentzia bilakatu azken batean, laguntza baizik telebista. Nik, Cope-entzat egin dut lan azken hamar urteotan, Espainiako Itzulian, eta lasai asko esan dezaket, —burua urduritsu mugitzen duela—, jende piloa aritu dela nere lan berean tutik ere jakin gabe.

GALDERA: Nola lortu duzu egun duzun maila eta ospea?

ERANTZUNA: Lanbide honi diodan maitasunagaitik dudarik gabe; hasi nintzeanean, errepikatu besterik ez nintzen egiten mikro aurrean. Gerora, eta naturaltasunari lekua ematen nion neurrian, eskailara maila asko igo dudala begibistakoa da. Azken batean, jendearen eskutan dago gakoa: eman bezala kentzen dizu. Hau honela da. Jendeak zugan konfidantza hartzen duenean lortzen duzu lan honetan aurrera pausu latza ematea. Askok eduki ditut betire nere aurka baina ni beti zuzen. Toshack-en kasuan adibidez: nik duela hilabete sinaturik zetzala esan nuen Toshack-en berriztapena; jendeak ezetz, ez zela posible. Eta nik baietz; oraintsu eman zait, Alkizak beraren hitzetan, arrazoiak.

GALDERA: Ez al zara inoiz erabilia sentitu?

ERANTZUNA: Oraindaino egon naizen lanetan ez dit inork inolako agindurik eman, hemendik jo behar duzu, eman beste horri egurra eta halakorik, laguntza eta defentsa eskertzekoa jaso dut baizik nere gain zeudenetan. Askatasunez jokatu dut beti, ezin gustorago. Herri Irratian ez didate sekula esan 'hau gaizki egin duzu' eta Ser-ean beste hainbeste. Hori bai, beste asko baino polemikoagoa izan naiz, egiaren atzetik beti, kontrakorrantean murgilduta, 'pleito po-breen' aldarrikatzaile sutsua. Entzule-

goa eta forofoa ere, artaldean mugitzen da askotan, euforiatsu hego haizeak jota derrepentean, gero momentu triste askotan itotzeko eta ni ez, hotzago azaldu gura dut, kontrakorrantean beti, azpiko kontuak astinduz.

GALDERA: Ez al zaizu noizbait eskupekorik luzatu?

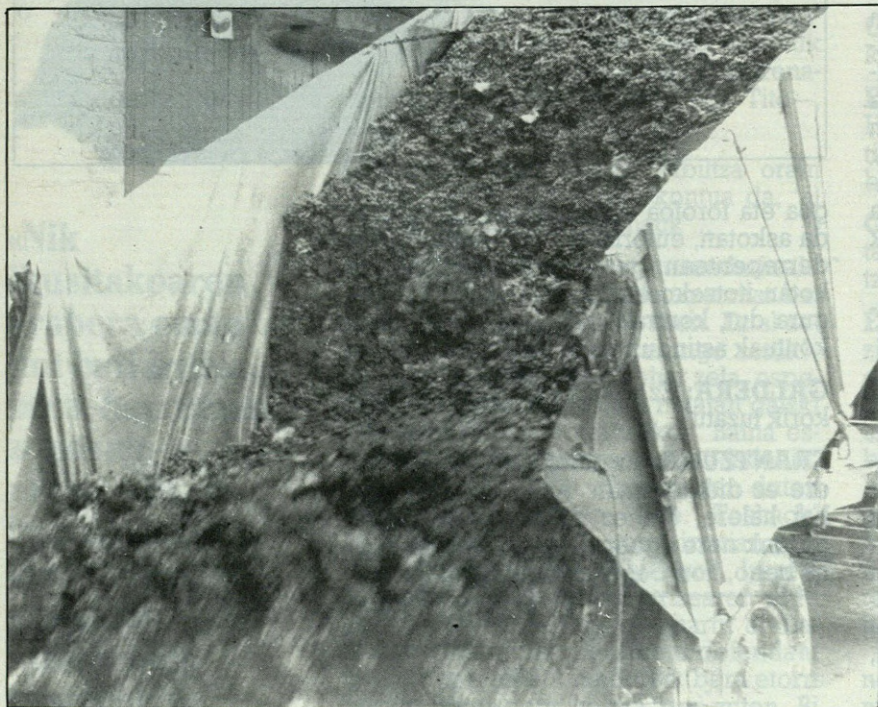
ERANTZUNA: Ez zaiela okurritu! Deus ere ez didate eman. Askok eramaten da bai halere, eta ez dakit nere lankide guztiak nere egoera berean dauden baina beno, hori beste historio bat dugu.

J.J. PETRIKORENA

Arabako Errioxako mahatsa oraintxe ari da biltzen

Ardoaren negozioa upategi handien eskupean

Aste honetan Arabako Errioxara doanak bertako nekazari eta ohizko mahats biltzaileak ikusiko ditu lanean lehertzen baina suertatu den «boom» honek aldaketa latzak eragin ditu nekazarien artean. Neurri gabeko negozioa bihurtu da ardoarena eta upategi handiak (Faustino Martinez, Marques de Riscal...) nekazari-artesauen esparrua irensteko ahaleginetan dira.

Azterketek diotenez, aurtengo uztaren kalitateak gora jo du; alkool gradu altuagoko mahatsa da.

Inguru honetako ardoaren kalitatearen zergatia bertan dagoen kliman datza. Baldintza ezin hobeak ematen dira (hezetasun gutxi eta apirila arte eskualki, Mediterraneo eta Atlantiko klimaren eragina, kabisol kaltziko lur aparta...) mahatsaren uzta kopuru eta kalitatez aberatsa izateko. Guzti honi tradiziozko elaborazio zaindu bat eranstean badiogu jasotako emaitzak sona handiko Arabako Errioxako ardoan bilakatuko dira.

Mahats nahasketa egokia

Villabuena-Biasteri inguruko ardoa «Tempranillo» mahats beltza eta «Viura» txuriaren nahasketaz lortzen da, azken hau nahasketaren %10 besterik osatzen ez duelarik.

Ardozaleek edaten duten ardo fin honek tradizio elaborazioari eutsi nahi dio eta baita lortu ere, teknika eta makinaria erruz erabili arren. Honetan kimikoek egite dute lan aparta, «uzta jaso baino lehen hementxe aritzen dira Diputazioak Biasterin duen 'Ardo Etxea'ko kimiko, enologo eta abar mahats muestrak hartzen, laborategitan aztertu ondoren zenbateko gradu, nola garraztasun duen mahatsak azaltzen digute eta horren arabera nahasketa egokiak egiten saiatzen gara» argitzen digu Villabuenako «Eskuernak Kooperatiba»ko kide batek.

Kooperatiben zergatia

Kooperatiben munduan murgildu nahi izan dugu barne muineko xehetasunak ezagutu nahaian. «Lehen bakoitzak bere upategi txikia zuen etxean baina azken urte hauetan ardoaren industria

Gezurra dirudi, baina zenbait upategik erosten duten mahatsak eman dezakeen ardo kopurua baino askoz litro gehiago saltzen dute, guztia Arabako Errioxakoa balitz bezala.

gehiago bultzatu denez, nekazariok gehiago landatuz joan gara eta etxeko upategia txikia geratu zaigu. Orduan inbertsio handi hori leuna izan dadin, gu bederen, bost lagun bildu gara eta eta boston artean ordaindu dugu upategi hau. Era berean, beste kooperatibak ez bezala, geuk banatzen dugu geure ardoa. Gureak dira lurrak, gureak mahastiak, geuk egiten dugu ardoa eta geuk saltzen dugu. Ahal den neurrian ez diegu upategi handiei geure ardorik saltzen.

Hala ere, badaude oraindik bere kasa ari direnak, baina hauetako gehienek ardoa Faustino eta Domeq bezalako upategi erraldoiek erosten dute. «Kooperatiben sortzea, batez ere, upategi sendo hauen erruz izan da, hauek ipintzen dute mahatsaren salneurria eta gu beren esanetara makurtu behar dugu, zer erremedio!, bestela zure ardoa ezin aterarik gelditzen zara. Honela, derri-gorrez, honelako kooperatiba sortu behar da, hots, ardoaren banaketaz arduratuko dena, superbibentzia kontua da».

Kompetentzia basatia

Kooperatiba hauetakoek ardoa botiletan sartu ondoren, hortxe aritzen dira

herriz herri, tabernaz taberna, saldu nahian eta aitortzen dutenez lurretan, upategietan lan neketsuak egin ondoren gogo gutxi gelditzen da komertzio lanetan aritzeko, «gainera, une honetan dagoen konpetentzia oso basatia, zenbait jende taberna batetan bere ardoa saltzeko tabernako fatxada pintatu behar izan dute edota propinatxoa eman nagusiari eta abar. Oso ustela dago merkatua gure kastako jendea barnean sartzeko, horretrako profesional baten zerbitzuak kontratzeako posibilitatea estudiatzen ari gara bestela, ez dakit zer egin daitekeen».

Kritika latzak botatzeko unean ez dira atzean gelditzen nekazari-ardo artesau hauek. «Gezurra dirudi, baina zenbait upategik erosten duten mahatsak eman dezakeen ardo kopurua baino askoz litro gehiago saltzen dute, guztia Arabako Errioxakoa balitz bezala. Nik ez dakit baina beste nonbaitetik ardoa ekartzen dutela argi dakusat. Zenbait jende ere bere ardoari alkohola botatzen diola entzuna da, baina hori betiko leloa da.».

Moeta honetako kooperatibek «Ardo Etxea»aren laguntza jasotzen dute, la-

guntza hau mila eratakoa izan ohi da: kimiko mailan, aholku mailan... Honela artesau hauek jasotzen duten uztaren berri zehatza izaten dute. Aurtengo uztaz iazkoaren antzekoa omen dugu, «kopuruz handiago da, kilo gehiago jasotzen hasi gara eta azterketek diotenez kalitateak goraxeago jo du, hau da, alkohola gradu altuagoko mahatsa da aurtengoa».

Faustino Upategia indartsuenetakoa

Ikuspuntua aldatu nahian Oionen kokatzen den Faustino Martinez Upategira hurbildu gara eta Jose Miguel Martinez-ekin mintzatu gara. Faustino Arabako Errioxako ardoaren %40-50 egiten dueta hasi Alemaniatik EEBtik pasatuz Singapurerraino ere iristen da Faustino ardoak. 500en bat mahasti hektareen jabe da eta inguruko kooperatiba eta nekazari txikien mahats gehiena irensten du.

«Faustino mahatsaren salneurriak gora behera handiak izan ez ditzan Kooperatibekin 5 urtetako kontratua egiten saiatu da birekin lortu dugularik. Gure ustez, honelako kontratuekin guztiok ateratzen gara irabazten, kooperatibistek ere bai, zeren datozen bost urtetan merkatu librean aritzen baino etekin handiagoak aterako dituztela ziur nago».

Faustino kalitatezko ardo zaharretan oinarritzen du bere industria guztia, «gure apustua horixe izan da eta gainera kanpo merkatuan murgiltzea eta endotzea da gure asmoa, gure salmenten %30-40a kanpoan, estatu espainolek kanpo edaten da». Ardo frantses eta italiarraren konpetentziaren berri eskatu diogu: «guk gauza handirik ezin dugu egin, ardo espainoltzat jotzen gaituzte eta independente moduan goaz, «Faustino ardoak» bezala. Arabako Errioxa oraindik ez du izenik frantsesen ondoan eta egin beharreko lana «izena»rena da; gu horretan gaude eta etekinak erdiesteko asmoz gainera».

Euskal kaba Oionen

Izena eta sona lortzeko, Faustino publikizatara jo du, epe luzera, J.M. Martinez-ek esaten zuen bezala eta edale onak zenbait marka eskatzen hasi omen da, «horien artean Faustino dagoela deritzot». E.E.En sartzeak ez dioaldaketarik suposatzen upategi honi, «ez, zeren gu urteak bait daramatzagu esportaketan eta arau horiek betidanik bete izan ditugu, era berean, Euskal Herriko lehen kaba bultzatzen ari gara eta Arabako Errioxak hortxe dauka etorkizun itxaropentsua».

N. ARRASTOA

Zarautzko Turismo Bulegoak kopeta latza!

«1987ko irailak 6an ARGIA astekariko 1.163. zenbakian *Alproja* taldeko emanaldiaz agertzen den informazioa argitu nahirik zera adierazi nahi genuke: Igor Urdanpilletak izenpetzen duen artikuluan garbi geratzen ez bada ere, gure muntaietako gastoa C.I.T.en bidez erabat ordaindua suertatzen dela. Zarautz, 1987ko irailaren 8an».

Agiri hau dela medio, zuzenki argitu nahi izan genion Zarautzko Turismo Bulegoari 'Alproja' taldearen ikuskizunaz ARGIA plazaratutako informazioa, erreportaia hartan aitatutako dirulaguntza kontuen kausaz ezagutuzera eman zizkiguten beren haserre —eta mehatxuak— baretzearen. Baina, dirudienez horrekin ezin kontent, pisuzko aitzaki bihurtu dituzte txanpon komeriak azpajoko narrats eta lotsagarri bat martxan jartzeko.

«Kritika bai, gezurrik ez» izenburupean gutun bat eman zuten argitaratara ARGIAko 1.166. zenbakia dagokion orrialde honetan, gure ikuskizuneko edukiak kolokan jarri asmoz: «Beren kontzientzian uzten dugu eman zuten bertsio eta intentzioa», egiten ziguten arropostu bertan. Ostera, mihingaina harrapatu dutelakoan gaudela, Zarautzko historian fidelki oinarriturik bait daude guk antzeztutako sketch guztiak. Eta hain zuzen, hemendik gutxira kaleratuko omen den Zarautzko historiari buruzko liburukotean irakurri ahal izango da iraganeko mami guzti hori zehazkiago, herriko historigileen eskutik ekarria. Gugandik ailegatutako *gezurrak*, beraz, Historiak garbituko ditu... Baina, orain, akaso kamioika detergente beharko dute Turismo

Bulegoko ordezkariak beren kontzientzi aldrebustutako «bertsioa» zuritzeko. A ze tragua!

Okerrena ez da ordea historiaren aurrean erakutsi duten itsutasuna, ezta kontzientzi prolema ere. Areago doan beste zerbait baizik. Ez zuten halakorik idatzi nahi izan beren «Kritika bai, gezurrik ez» gutunean, baina bada oraindik ahaztu ez dugun bigarren *historia* bat afera honetan. ARGIA Igor Urdanpilletak izkiriari zuen erreportaiaetik bilera batetarako deialdia luzatu ziguten mehatxupean: ikuskizuna egitea debekatuko zigutela, alegia. Izkribu honen hasieran erakutsi dugun ohar-txoa luzatu behar izan genien azkenean zentsura asmo haiek baretzearen. Pentsatzen jarrita, urteren batetan honi buruzko sketch dibertigarri bat osatzeko adinako argumentoa eman digute oraingoan ere.

Zarautzko Turismoko bulegariak ordukoan eskeini ziguten propaganda, azpiegitura eta dirulaguntzari dagokionez ere harro mintzatu ziren beren gutunean. Eta hiru kontuok, berriro ere, badute beren badaezpadako gakoa.

Propaganda eskasagoa zailki egingo luke beste edonork Turismokoan aldean. Eta adibide xerebreren batzu aipatzea aski da honen neurria hartzeko. Euskal Jaietako egitaraua plazaratu zutenean, kasik lupaz baliatu behar izan genuen 'Alproja' taldearen emanaldia- ren iragarpenaz ezer irakurtzeko, ze beste ihardunaldiak iragartzen ziren baino letra-tipo ttikiagoaz inprima arazi zuten-eta gurea. «Egin» egunkarian argitaratutako Zarautzko Euskal Jaietako egitarauan ere ez zen gure ikuskizunaren berri- rik ematen, beharbada euli-kaka tamainako hizki ni- miño haien erruz. «Diario Vasco»n, beste hainbeste. «Euskadi Irratia»n, halamoduz. Eta... «Loiola Irrati»ko saioan, Alberto Gorritiberea lokutoreak go- gora arazi behar izan zion Tu- rismoko bulegariari ea aurten- goan 'Alproja' taldeak urtero- ko eguerdiko irudirik eskeini- ko ez ote zuen. Ahaztu egin omen zen, aidanez. ETBn, az-

kenik, ez zuten kalerik egin, halajaina!

Beste propaganda guztia ge- ronen kontu hartzea delibera- tu genuen —eta eskerrak!—. ARGIAkoa nola «Egin»eko 'A ze astelehena!' orrialdeetan bi- rritan ateratakoak.

Azpiegitura kontuari hel- tzen baldin badiogu berriz, ne- gar ala barre egin ez dakigula geratu gara. Hiru leku ezberdi- netatik pasatu behar izan dugu lokal baten eske, beste hainbat zarauztar talde eta kolektibo bezalaxe; oraindik ez bait dau- kagu inolako lokal finkorik emanaldiaren aurretik hilabe- te t'erdiz egiten ditugun entse- gutarako, urtero eskari berbe- rak zuzentzen ditugun arren. 'Alproja' taldeko jantziak eta bestelako tramankuluak non gorde ezean, hamaika aldiz galdu eta alferrikaldu da apro- betxatzeko moduko makina bat tresneria. Eta, jakina, Tu- rismoko bulegariak ez, baina Zarautzen lagun askok irentsi behar izan ditu Ertzantzaren gas lakrimogenoak lokalen es- ke manifestatzearen.

Dirulaguntzak eskuratzen ditugula ez dugu sekula ukatu. Eta taldeak aurkeztutako aurrekontuak azken xentimo- raino ordaintzen dizkigute. Na- hiz eta horrek esan nahi ez duen gure patrikatatik txanpo- nik ipintzen ez dugunik.

Hala ere, onartezina deritzo- gu gure ikuskizunaren babese- rako jasotzen dugun premia- zko dirulaguntzari buruz Turis- mo Bulegoak erakusten duen *propietate* zentzua: «Guztira 500.000 bat pezeta kostatzen da asuntua». Zarautzko Turis- mo Bulegoko diruak zarauztar ororenak direla pentsatu be- harko lukete, hasteko. Segitze- ko, delako Bulegoa zarauzta- rron zerbitzurako esistitzen dela —kanpotarren zerbitzura- ko baino—, eta herritar guz- tiok garela diru horren eskubi- dedun, neurri handi batean be- hintzat.

Dena den, ez da gehiegizko suertatuko «asuntua»ren orota- ko kostua (486.000 pezeta) zer- nola xahutzen den jakitera ematea. Megafonia: 75.000 pe- zeta. Berezik alokatutako jan- tziak: 80.000. Bideoa (eskubi- dez matriza guretzat eta kopia Turismo Bulegorako): 140.000. Taldea osatzen dugun 76 lagu- nontzako afaria: 80.000. Eta

106.000 pezeta gero: tresneria eszenografikorako, pintaketa materialetarako, berrogei mas- kara egiteko, makillaje eta ile-apaintetarako, bidaia eta porteak babesteko, es- ku-programak eta horma-txar- teletarako, norberak josi eta egin beharreko jantzi eta atrezzoetarako, musika graba- ketetarako eta ohizko beste txikikeria abarretarako. Txan- pon hauekin hainbeste egiteko kapaz dagoenik ezagutzen ahal duzue?

Eta finikito emateko, oker samar sortu arazitako *komeria* honek bukaera aldrebesik edu- ki ez dezan, gure ohizko agu- rra Turismo Bulegoari: «*nahiz duzuen arte, gure agur t'1/2 errespetakorenak*», nahiz eta zuenganako gure gogo eta ilu- sioa gero eta txikiagoa izan.

ALPROJA TALDEA

Hasi berri Pasaia VI. Antzerki Ihardunaldiak

Urriaren 15ean ekin zitzaien Pasaia VI. Antzerki Ihardunaldiei Trintxerpeko Andonegi pilotalekuan, non lau taldek beste hainbeste obra eszenaratuko dituzten igandea bitartean. Milioi erdikiko aurrekontuz udalaren eskutik apailaturiko ihardunaldiotan oraintsu amaituriko Gasteizko Nazioarteko Topaketetan parte hartu duten antzerki obrak ikusi ahal izango dira.

Komediari eskeinitako antzerkiz, Donostiako Trapu Zaharra taldeak zabalduko du Pasaia oihala «*Los hermanos Telfunken*» obragaz. Jarraitzeko, biharamonean Tartana-k emango dio segida Shakespeare-ren «*Leda errege*»-ekin. Pepe Rubianes katalandarraren «*Hitzik gabe*» lanak hartuko duelarik geroko txanda (larunbatean). Buakaera emateko, Frantziatik etorritako Tranbacus taldea: «*Operation K*».

ESKURATU 11 MILIOIAK EZ DIRA ASKI IKASTOLA BERRIRAKO ORUBEAK EROSTEKO

Sekula baino jende gehiago Zangotzako Nafarroa Oinez-en

Nahiz eta eguraldiak batere lagundu ez, 35.000 euskaltzale elkartu ziren Zangotzan Nafarroako Ikastolen aldeko festa egunean, Vascuence-aren legea salatuz.

Urtero bezala, mintza gintezke Zangotzara azaldu diren 35 mila lagun inguru horretaz, edo bertan lortutako hamaika milioi horietatik geratuko den irabazia ikastola berriaren orubea erosteko beste izango ez dela, edota baita, adibidez, Nafarroako Gobernuak milioi bat pezeta eraman zuela bertara beren kultur sheriffak ikastola horren biabilitatea aldeztu aurretik ukaturik zegoela publikoki aditzera eman eta gero.

Eta izan ere 35 mila lagun jende franko da eskuarki Nafarroan euskarak erreibindikazio saioetan izaten duen laguntzaren aldean, dagoneko jende anitz ohartu da Vascuencearen legea Zangotza edo Tuterakoa bezala-

koak diren ikastolei paratutako zangalatrabaz.

Eguraldi goibel eta hotza 4ak aldean hasi zuen hobetzen, iluntzeko musikarekin zerua berriz lehertzeko. Txosnetan egoteko hotz egoki, jendeak hiri barneko ostatueta jo zuen ahal bezala berotu eta girotzeko, hango eskuindar aunitzen patrikak galanki berotuta.

Antolaketak euriagatik egin zuen huts, eta errepi-dean goardia foralek karril bikoitza imini balute hobe; egin bait zitekeen, baina tira, milioi eta karril batzuren gorabeherak ez du gure geroa aldatuko.

Iragan den igandean zendu zen Jose Estornes Lasa

Duela 74 urte Isaban jaio zen Jose Estornes Lasa euskal idazlea gaisotasunez hil zen Donostian urriak 11.ean. Añamendi Enziklopedia egin zuen taldean zuzenki parte hartu zuen jakitun naparrak beste zenbait obra ez hain ezagun ere burutu zituen, beste zenbaiten artean, «*Erronkariko Uskara*» eta beste bi euskara ikasbide, «*Los vascos y la universidad*» edota «*Navarra, lo que no nos enseñaron*».

Hala eta guztiz ere, idazle bezala baino garrantzitsuagoa suertatu zen bere argitaratzaile lanagatik, bai goian aipatu enziklopedian kolaboratuz bai «*Kixotea*»-ren euskarazko itzulpen bat babestuz. Gerraondoa Venezuelan 23 urtez exiliaturik igaro ondotik, Euskadiko Amnesty International-eko sortzailetariko bat izan zen.

Aste honetan

Mitxelena hil baino lehenagoko azken hitzak
(44. orrialdea)

Koldo Mitxelena, besteen ahotan
(46. orrialdea)

Antzerkirako subentzioen inguruko beltzuneak
(48. orrialdea)

Tolosako Bideoaldiko irabazleekin
(50. orrialdea)

Kulturaren Aste Borrasea
(52. orrialdea)

KOLDO MITXELENAREN AZKEN HITZAK,
ARGIA-KO URTEKARIRAKO ELKAR HIZKETAN

«Gure kulpa negargarria izan da lanak beti elizgizonen eskuetan utzi ditugula soil-soilik»

Urriaren 5ean Koldo Mitxelenarengana jo genuen aurtengo «ARGIA-urtekari»rako elkar hizketa luzea egiteko asmoz. Nork pentsa zezakeen handik bost egunetara zenduko zitzaigula? Aparteko testigantza genuen elkar hizketa berori, eta horren laburpena eskaintzen dizuegu oraingoan.

ARGIA.— Beti izan duzu nobela bat idazteko gogoa. Hasi ote zara inoiz?

KOLDO MITXELENA.— Idazten hasi? Beno, bai, esan dezagun baietz. Behin edo, idatzi nuen zerbait, baina gero desegin egin zen. Baina deus gutxi. Beraz, nola esango nizuke, alde horretatik birjina moduan, edo dontzeila moduan har nazakezue; ez dut gehiegizko pekaturik egin.

A.— Askotan aipatzen duzu matematikak oso gogoko dituzula aspalditik.

K.M.— Hori ere lehengo kontu berbera da. Esan nahi dut, alegia, zerbait egiteko edo estudiatzeko, garaia nuenean aukera izan banuen, beharba bide horretatik joko nuen. Baina nola aukerarik ez nuen izan, ezer egin gabe gelditu naiz. Nik beti izan dut interesa, hori beste kontua da, matematikek gure gauzetarako, hizkuntzalaritzarako esan nahi dut, zer balio dezaket. Hori bai. Horretan beti izan dut interesa eta orain ere badut. Urruti samarretik baina badut.

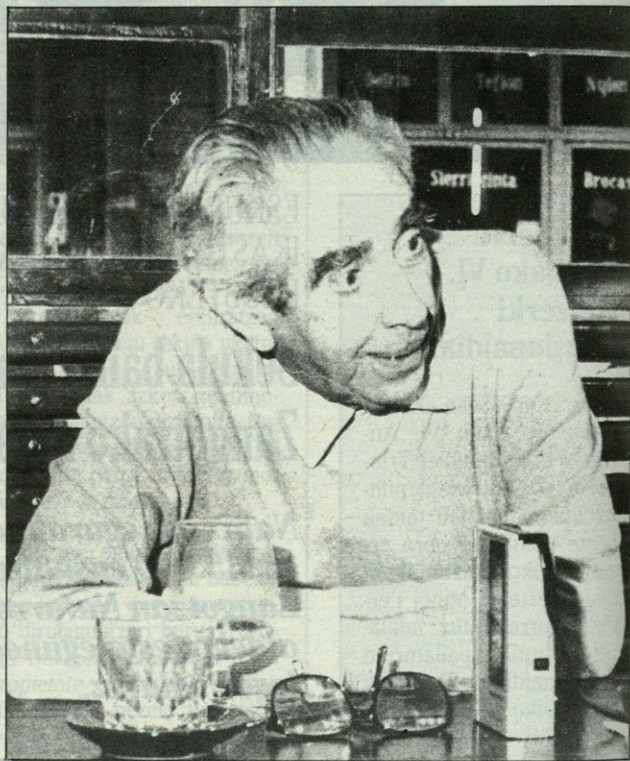
A.— Hor saio batzu egin dira, ezta?

K.M.— Beno, bai, saioak era askotakoak egin dira. Hemen, bestetara joan gabe, erdaraz zenbait itzulpen badituzue aski ezagunak. Orain, beste alde batetik, Chomsky bera ere ibili zen bide horietatik. Ahalegin horiek zer ondorio izan duten jakiteko ni baino jakintsuagoren bat beharko litzateke. Beraz, ni neroni ere dudatan nago kontu horretan. Zenbait alde oso garbi ikusten dira, hori bai.

A.— Beharbada, kanpoan gutaz edo euskarari buruz idatzi denari kasu gehiena egin diona zu zara.

K.M.— Hori asko aldatu da. Esan nahi dut azken aldian jende asko kezkatzen dela kanpoko lanez. Zer probetxu ateratu nuen nik, esate baterako, eta zer probetxu ateratzen duten oraingoek, hori aurrerago bestek erabaki beharko duten kontua da, baina gauzak hala dira. Orduan, ni hizkuntzalaritzari buruz gehiago kezkatu nintzen hemengo jende gehiena baino. Hori horrela da.

A.— Askotan amorratzen zinen kanpoan idazten ziren astakeriak ikusita...

Mitxelenaren ustez, Euskal Herriak gaur filologiaren behar handiagoa dauka hizkuntzalaritzarena baino.

K.M.— Bai, baina nola esango nuke. Atseginago bizi zara horrelako gauzak agertzen direnean. Esan nahi dut, hori enegarazteko bidea da, baina parre piska bat egiteko modua ere bai.

A.— Kanpoan egoten zen rigore falta hura aldatu al da?

K.M.— Horretan bakoitzak norbere taldeko eta eskolako kontuak esango dizkizu alde horretatik, eta ni ez naiz inongo taldekoa. Beraz, gehienez ere neronen eritzia eman deza-

ket, eta besterik ez. Zuk niri galdera egin didazu ni beste ofizio batetako banintz bezala, eta alde horretatik nik esango nizuke orain zinetan eta benetan lehenbiziko aldiz euskal filologiaren antzeko zerbait sortu dela. Hori bai iraunkorra dela. Ez dut esan nahi idazten den guztia ongi dagoenik. Baina joera hori finkatua gelditu da, eta hortik irteterik ez dago.

A.— Gasteizen batez ere...

K.M.— Beno, nik ez nuke auzi horretan sartu nahi, mentu honetan. Ulertuko duzu

zergatik. Leku bat baino gehiago badira gai honetaz lan egiten dutenak, Euskaltzaindia bera, baina nik esango nuke Gasteizkoak baduela zerikusia finkatze horretan.

A.— Zergatik berandatu zen hainbeste euskal filologia estatalaren sortzea, aurretik zeuden pribatuen aldamenean? Batzuren ustez behintzat berandu etorri zen...

K.M.— Zuk esan didazu, beno, zenbait jende behintzat harriturik zegoela gauza pribatuen aldamenean ez zelako besterik jartzen. Ba horretan ibili ginenean ez genuen laguntza gehiegirik izan. Hemen bertan, Donostian, eta ez kanpoan, ez genuen gehiegizko laguntzarik izan kontu horretan. Beraz, sortu baldin bazen, nire ustez behar baino lehenago sortu zen. Jakina, guretzat beranduegi, Euskal Herriarentzat beranduegi, baina sortu nik ez dut uste guregatik atzeratu zenik. Hori da erantzuna.

Badakizue, hemen baze goen, eta ez da inortaz gaizki hitz egitea, hizkuntza kontuetan "distribución complementaria" deitzen dioten hori. Esan nahi dut: irakaskuntza pribatuak irakasten bazuen zerbait, orduan ez zen ezer publikorik jarriko hori berori irakatsiko

zuenik. Eta hori da hemen izan den jokabidea. Zuk zergatik uste duzu hasieran Letretako Fakultatea zena Gasteizen sortu zela, eta ez esate baterako Donostian?

A.— Gerraurreko tradizioagatik agian?

K.M.— Ez, gerraurretik ez zegoen ezer, barkatu...

A.— Seminarioko euskal giroa, Lekuona e.a....

K.M.— Ez, baina ez! Hori Seminarioa zen, eta Seminarioa Seminarioa da. Gure kulpak negargarria izan da gure lanak beti elizgizonen eskuetan utzi ditugula soil-soilik. Nire ustez, Gasteizkoa axola handikoa zen garai hartan, bai Lekuonaren aldetik, bai Barandiaranen aldetik, eta lan ederra egin zuten. Baina lan hori zen ofizioz bestetara zihoan jendearentzat. Apez bat ez da ikasten ari, jakinduri mailan gora edo gorago zeratzeko: ari da bere lanetarako lanean. Orain, berari hau edo bestea gustatzen zaio eta horretan lan egiten du.

Beraz, Gasteizko fakultatea ez zen horregatik sortu han. Han sortu zen han bakarrik ez zegoelako zentro pribaturik. Han bakarrik ez zegoelako. Ez duzu Bilbora begiratu besterik, eta ez duzu Donostiara begiratu besterik. Beraz, jarri zen ja-

rri zitekeen leku bakarrean. Besterik ez zegoelako.

A.— Gasteizko talde horrek gogotik heldu dio geroztik filologiari batez ere. Linguistika ez al da behar bada bazterrean utzi Gasteizen?

K.M.— Ez, ez da bazterrean utzi. Inondik ere ez. Hemen hasi gaitezen hasieratik. Ni ez naiz sekula filologoa izan. Aski da argitaratu ditudan gauzak ikustea hori argi eta garbi ikusteko. Orduan, ni zerbait izan baldin banaiz, hizkuntzalaria edo izan naiz. Edo hizkuntzalaria izateko gogoia nuen, edo bide horretatik nenbilen, nahi duzuna, baina sekula ez filologian. Orain, hemen euskarak nahitaezkoa du filologia, mementu honetan beharrezkoagoa hizkuntzalaritza baino. Nire ustez, e?

A.— Erabakiak hartzeko eta?

K.M.— Hemen bi gauza daude: gauzak nola diren, eta gauzak nola esplikatuko behar diren. Bada zenbait jende deskripzio hutserako joera duena, eta bada zenbait jende gauzak maila horretatik gora esplikatuko nahi dituen. Orduan, nire ustez, eta besterik pentsatzen duenak barka beza, lehenbizi gauzak nola gertatzen diren jakin behar duzu, eta gero saiatu gau-

zak horrela zergatik diren edo ez diren, horren arrazoiak aurkitzen. Baina lehenbizi behar dugu jakin gauzak nola diren.

A.— Batuarekin hasita, noraino izan zen zure erantzukizuna, edo noraino izan zinen batuaren aitajauna?

K.M.— Beno, hori zuek esan behar duzue, hori ez da nire kontua. Hor saltsa asko dabil-tza kontu honetan. Baina jakina, Euskaltzaindiak hori aurkeztu zuenean ni hautatu ninduen, ez besterik, Arantzazun hori defenditzeko, eta Arantzazun ondoren beste zenbait lekutan. Orduan, zuek esango duzue noraino naizen edo ez naizen.

A.— Erizpide soziologiakoak, idatzizkoaren tradizioa... horiek nola neurtu zenituen garai hartan?

K.M.— Ni politikan beti oso sartua nengoen, eta beti oso sartua egon naiz. Eta niri nola esplikatuko didazu Bilbon ez dela euskaraz egiten? Nik hori badakit. Beno, beraz hori zeharo naturala zen, pentsatzea jendearen joerak gauzak erabakiko zituela.

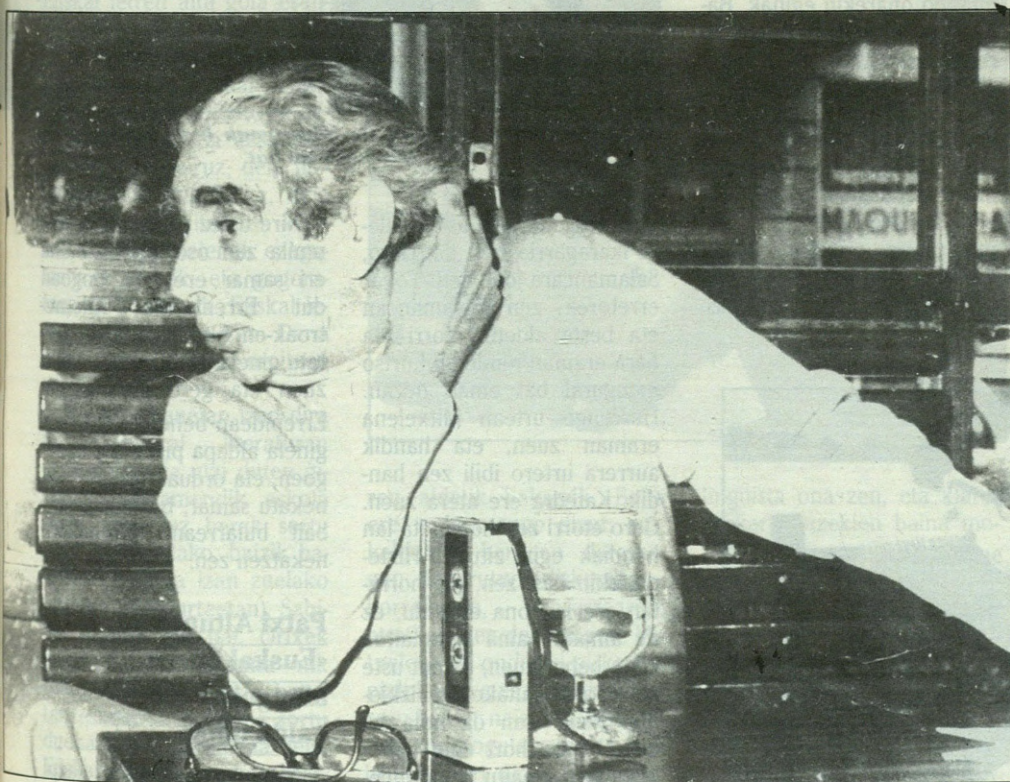
Beste bat. Arantzazuko kontuak eta besteak direla eta, gauza bat bakarrik esan behar dut: nire ustez gauzak ez zirela batere gaizki atera. Han proposatu zen euskara batu eredu hori aski ongi atera da, edo mementu honetan ez da kontra gehiegizko jenderik.

A.— Erabaki haiek hartzeak haserrealdirik ekarri al dizu gero?

K.M.— Aizu, ez da gauza batere atseginik izan! Hori pentsa dezakezu, ezta? Beno, pentsa dezakezu, gauza hauetan jendeak bere bideak politika aldetik hartu dituelako askotan. Beste kontua da zuzen ala oker hartu dituen, baina beren ustez politika aldetik jartzen zituzten. Gero, nola esango nizuke? Zuk badakizu aski eta gehiegi nire alderdikideak ez zeudela batere batasun horren alde. Orduan, nireak ez bazeuden alde, pentsa dezakezu nik gauza asko entzun behar izan ditudala bata bestearen ondoren, batuaren kontrakoak eta nire kontrakoak bidenabar. Nik etsaiak ez ditut sekula faltan izan.

INAKI CAMINO

MIKEL MENDIZABAL

«Nik etsaiak ez ditut sekula faltan izan».

BARANDIARAN, PATXI ALTUNA ETA IBON SARASOLA, MAISUA GERTUTIK EZAGUTU ZUTEN HIRUREN HITZAK

Mitxelenaren itzala, besteen ahotan

Errenteriko maisu zaharra hil delarik, hainbat tokita agertu dira haren bizitza eta lanei buruzko xehetasun ugari. Beste alde batetatik jo nahi izan dugu oraingoan, gertutik ezagutu zuten hiruren ahotik testigantzak jasoz.

Joxe Miel

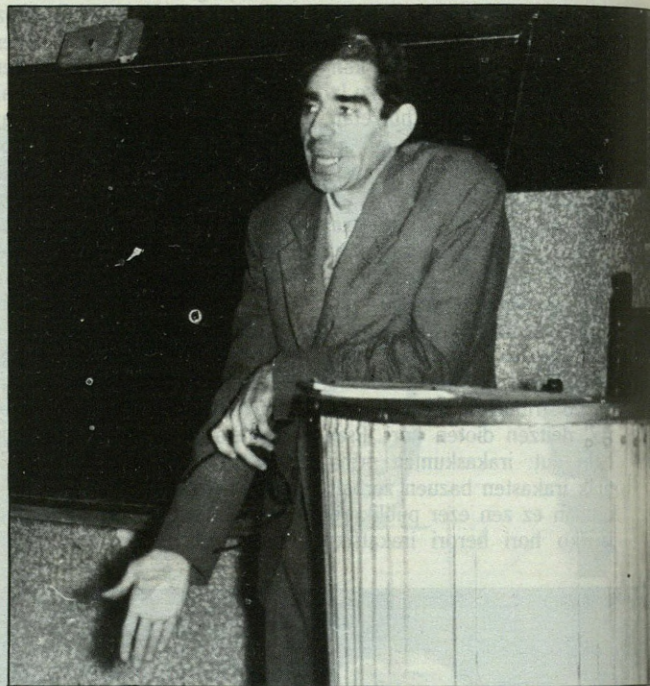
Barandiaran:

«Pertsona bezala umila zen oso»

Heriotz honek asko suposatzen du. Badakizu, oraindik ere asko itxaroten genuen beragandik. Orain, ez zen oso zaharra ere, nire aldean oso gaztea, eta oraindik ere lan asko egin zezakeen horrek. Ez nuen uste edade horretan hilgo zenik. Dena dela, lan handia egin da, eta exenplu asko eman daitezke horretaz. Hasi gaztetatik, eta bere ikasketak nola egin zituen, espetxean eta, nola hainbeste esfortzu egin zuen. Espetxetik atera zen, eta go-

goratzen naiz nola ni beste aldean nengoela, Saran, irakasle aleman bat etorri zitzaidan etxera, eta badakizu zer esan zidan? Hauxe: «begira, hortxe errebista batetan irakurri ditut linguista batzuren lanak, eta ez ditut batere maite lan horiek, ez daude metodo onarekin eginak. Bakar bat dago metodo ederrarekin, asko balio duen batena, gazte izango da baina...»

eta Koldo Mitxelenarena zela esan zidan. Hori izango zen orain dela, Jexux!, 40 urte edo horrela. Linguista aleman hura mundu guztian ezaguna zen, eta gogoratzen naiz hark nola hura esan zidan.

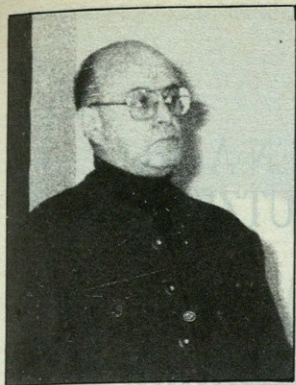
Hitzaldien bidez isuri ohi du Mitxelenak bere jakituriaren zati garrantzitsu bat.

Horregatik nire ustez galera ikaragarria izan da. Gero, Salamancara joan zen. Tovar erretorea zen Salamancan eta beste aldetik etorri eta hara eramanez ninduen, kurtso inaugural bat eman nezan. Hurrengo urtean Mitxelena eramanez zuen, eta handik aurrera urtero ibili zen handik. Katedra ere atera zuen. Gero etorri zen hona, eta lan handiak egin zituen. Hitzegiarekin hasi zen, eta horretan ere lan ona egin du, ez du amaitu baina ia amaitua egon behar zuen, ez dut uste gauza asko faltako zitzazkionik. Pena izan da nola hil den, bilpen hori egin baino lehenago, amaitu baino lehenago.

Nire ustez pertsona bezala umila zen oso, apala, baina eri samar ere bai. Gogoan dut Errenteriko Kilometroak-en, biok elkarrekin gertatu ginela. Berak zinta ebaki zuen eta gero joan ginen. Errepidean behetik gora hasi ginela aldapa piska bat bazeu, eta orduantxe hasi zen nekatu samar, bazeukan zerbait bularrean, berehalaxe nekatzen zen.

Patxi Altuna:
«Euskal letren aita goia galdu dugu»

Atzo arratsaldeko zazpi t'erdietan, zortziak laurden

gutxiagotan, Pelay Orozkok argitaratu berria duen Juan Ajuriagerraren liburua irakurtzen ari nintzen. Orduan txer eskuratu zitzaizkidan liburu hori lehenengo aldiz, eta nondik hasiko, eta Mitxelena Ajuriagerrari buruz esaten zituenak irakurtzetik hasi nintzen. Hasi eta hiru-lau minutuetara, etxeko telefonoa. Neu jeiki, hartu nuen telefonoa eta lagun batek «Koldo Mitxelena hil da». Zer sentitu nuen? Ikara eta laborria. Nola zapait eta piska bat ematu eta ez titu zizkidan ikara laborri horiek, jakiteak eta sinisteak Mitxelena gizon prestua, leiala eta sakon-sakonetik kristau zintzoa izan dela.

Euskal literaturak gizon handi bat, erraldoia galdu du. Euskal letren aita goia esango nuke, berak Orixe hil zenean erabili zituen hitzak hitzez baliatuz: euskal letren aita goia. Esan daiteke ez dela deus ere idatzi euskaraz, ez euskarari buruz, dela hizkuntza edo linguistika, dela filologia, dela literatur kritika, Koldo Mitxelena ezagutzen ez zuenik, eta gogoratzen ez zitzaionik. Euskal letren artxibo bizia zen. Dena zekien eta denaz oroitzen zen.

400 urte hauetan izan dira noski euskal literaturan arrasto handia utzi duten gizonak: Larramendik eskola sortu zuen (ez berak sortu nahi izan zuelako, baizik halakoxe eragina izan zuelako ondoko ehun urteetan), Sabino Aranak ere bai, Orixe garai batetan... baina nik esango nuke 400 urte hauetan eskolarik handiena sortu duena Koldo Mitxelena dela. Euskal Herrian euskaraz arduratzen diren lagunen ar-

tean inkesta egingo balitz, uste dut ehundaka lagunek (hizkuntzalarik, filologok, literatur kritikariek, idazleek), ehundaka lagunek aitortuko luketela Koldo Mitxelena zorra. Nola halako zorra. Eman dituen eskoletan ere in duen hazia lehendabizi (eta unibertsitate mailako eskolak bakarrik aipatuko ditut), egin dituen hitzaldietan, idatzi dituen liburuetan, eta zuzendu dituen tesietan, inoiz itzaliko ez den arrastoa, eragina utzi duela uste dut. Martin Santos hil zenean berak erabili zituen hitzez baliaturik esango dut: «askok eta askok deitoratu dute», eta gehiagoren artean aipatu nahi nituzte mementu honetan Mitxelena zuzendaritzat duten eta tesia egiten ari diren guztiak, eta mementu honetan dozena erdi bat baino gehiago direla uste dut.

Nire azken elkar hizketa duela hamabi egun izan zen Koldorekin. Deustuan euskal filologia ikasi dutenen errebalida izan genuen, gero elkarrekin bazkaldu genuen, eta batera etorri ginen Donostiara autoz. Kezkak bazituen, eta kezkak ez politika-

etsaikeria eta muturkeria bi-ziak eta minak sortu eta piztu.

Mitxelena hil zaigu baina ez zaigu itzali, eta ez zaigu inoiz itzaliko. Urte askotan iraungo du haren eraginak, haren arrastoa sakona izan da nire ustez. Eta Goian Bego. Besteak beste, aitortu behar bait dizut, eta orain esango dizudan honen oso jakitun naiz (ez naiz ari iritzira hau esatean), kristau sendoa eta sendoa bait zen, nahiz eta kritikaria.

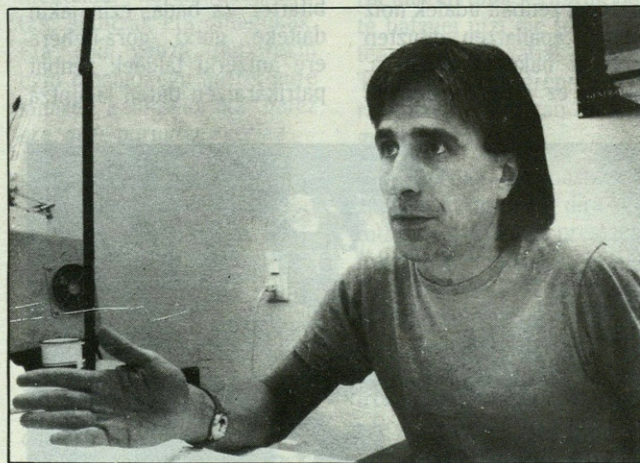
Ibon Sarasola: «Gure artean lan egiteko modu propio bat inposatzea lortu du»

Galera handia izan dela niretzat hain da ebidentea kontua! Niretzat batez ere zera da: lehendabiziko aldiz euskararen historian, euskaltzalea eta euskalaria pertsona bakar batengan biltzen dela. Esan nahi dut, linguista profesionala. Eta betidanik eta sakonetik euskara ezagutzen dituen, pertsona batengan biltzen direla. Schuchardt oso

rrik niretzat. Bere zuzendaritzapean lan egin dugunok asko gara, eta alde batetatik edo bestetik gidari seguru bat izan da beti. Eta Euskaltzaindiarentzat berarentzat ere. Nik ezagutu ditut euskaltzain guztiak, dudu bat ailegatzaren zen orduan, zas! «aber zer dioen Koldok», eta Koldok dioena mezara doa. Hori galdu dugu, erreferentzia puntu bat galdu dugu, nik uste. Gauza askoren ginetik zegoen halako autoridade edo nagusitasun bat galdu dugu.

Nik ez dut uste bere heriotzak egiten ari zen lana moztu duenik. Noski, orain ea zer gertatzen den ikusi behar. Bere lan pertsonala kolokan gelditu da, eta bere lan pertsonalak bazuen halako kalitate bat, besteontzat ezin iritsizko kalitate bat. Hori galdu da. Baina beno, bere egiteko modua, bere kritikotasuna, gauzak besterik gabe ez sinistea, dokumentazioari ematen zion inportantzia... gauza guzti horiek, nik uste dut berarekin nolabait hezi garenok, modu batean edo bestean, batez ere eskolen bidez Gasteizen eta, horiek ezingo ditugula gugandik berezi. Baten batek baino gehiago hitz egiten du Gasteizko eskolaz eta beno, ez dakit hala den, baina handik pasatu garen guztiok modu berezi batez egiten dugu lan eta hori bere marka da, eta horrek iraungo du, eta horrek bere fruituak emango ditu. Horretaz aparte, Hiztegiaren lanak berak ere uste dut ez duela zertan gelditu behar, uste dut bere oinarri teoriko guztiak finko eta jarrita daudela, eta orain lan mekanikoa geratzen da. Alde horretatik, aterako dena Mitxelena hiztegia izango da. Zeren bere marka eramango du, eta ez bere marka jenerala, baizik eta bere marka zehatza errenkadaz errenkada ia. Alde horretatik, nik uste dut alde edo molde lortu duela, nahiz eta ez eskola pertsonal bat, bai lan egiteko modu propio bat gure artean inposatzea, eta horrek iraungo du.

J.L.

ren aldetik bakarrik. Baita ere, nola esango dizut, euskaldunok barnean daramagun deabrutxoa liskarraren, borrokaren, haserrearen, etsaikeriaren deabrutxoa, Mitxelena hil ondoren piska bat piztuko zaigula uste dut. Horren beldur naiz. Eta Mitxelena zor diogula uste dut deabrutxo hori akabatzen saiatzea, ez ditzagun gure artean

linguista ona zen, eta klaro, euskara bazekien baina modu kaskarrean. Eta Azkue oso euskaltzale ona, eta euskara oso ondo ezagutzen zuen, baina linguistikan ez zen oso ona. Orduan, lehendabiziko aldiz pertsona batengan bi alderdiak batzen dira.

Gero, niretzat behintzat gidari bat izan da, eta ez baka-

DIRU LAGUNTZAK DAGOENeko BANATZEN HASI DIREN ARREN GOBERNUAK EZ DU AURREKONTUEN BERRIRIK EZAGUTZERA EMAN

Euskal antzerkigintzaren derrigorrezko premiak instituzioen politika hutsalak baldintzaturik

Antzerkigintzaren panorama aldrebestu samar dabil aspaldi honetan: alde batetik, antzerki zirkuitoen falta nabaria da; eta bestalde, erizpiderik gabeko subentzio banaketa eskasa gertatu da instituzioen politika ezaren fruitu bakarra.

Euskal Herriko antzerki taldeek egunetik egunera gero eta obra gutxiago ekartzen dituzte taulatara. Baina estreinaldien kopurua zenbatekoa den azpimarratzea baino kezkarriagoa gertatzen da zein denbora gutxi irauten duten eszenariotan eta zein

emanaldi gutxi egin ahal izaten diren obra bakoitzeko.

Eusko Jaurilaritzako zirkuitoak geldituak direlarik, diputaziotakoak besterik ez dira geratzen, zenbait udalek noiz behinka apailatzen dituzten emanaldi bakanekin batera. Bestela, ez dira ihardunaldi

apurrak baino antolatzen, gehientsuenetan atzeritar taldeek hartuz lekuri nagusiena.

Erizpiderik gabeko subentzio banaketak

Diru laguntzei dagokienaz, Gobernuak ez du publikoki argitara eman dagoeneko kobratzen ari diren subentzioen banaketa nola burutu den, baina ezaguna da bederen antzerkigintzarako txanponak urtero murrizten doazela. Zurrumurru eta berriketa bitartez ez bada, ezin jakin daiteke gutxi gora-behera ere antzerki taldeek zenbat patrikaratzen duten laguntza

gisa proiektu bakoitzeko, ez eta zein erizpideren arauera jaso dituzten direlako diruok.

Hogeitabost bat milioi banatuko omen dira orotara aurrean doena bat talderen artean edo. Baina bestalde, Donostiako «Zintzilik» taldeari hamalau bat milioi eskeini ei dizkiote aparte, Euskal Mundu Biltzarreko aurrekontutik. Hots, gutxienik Eusko Jaurilaritzak hainbat talderen artean banatuko duenaren erdia, beretzat bakarrik.

Erizpide gabeko politika hutsal eta tratamendu desorekatuko egoera honen aurrean, antzerki taulen inguruan protagonista nagusiak direnen ikuspuntuak bildu ditugu: talde bat (Maskarada), antzerkigile bat (Eneko Lasagasti) eta kritiko bat (Carlos Gil), inkesta moduko segidako bi galderaz:

1.— Zer derizkiozu azken boladatan egiten diren diru partiketa erizpide gabekoari buruz? Eta zergatik jokatzen du talde bakoitzak bere kasa instituzioekiko harremanetan?

2.— Instituzioekiko dependentziak eta merkatuak nola baldintzatzen dute taldeen funtzionamendua?

Maskarada: «Gobernuak antzerkigintzarekiko politikarik ez»

1.— Diru partiketak ez ezik, den dena ere egiten da inolako erizpiderik gabe teatro eta kultur arloan. Badirudi kultura, eta horren barruan, antzerkigintza eta hiz-

«Maskarada»k iaz ez zuen Gobernuaren subentziorik eskuratu, auskalo zein erizpideren arauera.

Instituzioekiko menpekotasunak zeharo baldintzatzen du antzerki taldeen funtzionamendua.

kuntza bera ere behar ditugula —hala eskatzen du behintzat herriak—. Baina ez dakite zertarako eta ezta nolako antzerkia ere. Ez dute inolako helbururik markatzen, ezta epe laburrera ere, eta ondorioz Gobernuaren politika aldatu egiten da egunetik egunera, segun eta turnoko kontseilari-funtzionario-burokrataren gustoa, lagunak eta interes ekonomiko eta politikoak zeintzuk diren.

Diru partiketarena adibide garbia da. Bertan oso ongi ikusten da Gobernuaren teatroarekiko politika edo politikarik eza. Ordea, dirua banatzeko erizpide falta ez ezik, diru banatzea berorri ere eztabaidagarria da. Askoz ere eragingarriagoa litzateke, ziur aski, diru hori azpiegituran erabiltzea (lokalak, materialeak), edota bestela, herriz herri antzerkia sortu, dinamizatu eta apailatu dezaketen taldeak bultzatzea.

2.— Merkatua? Zein merkatu? Hemen instituzioek markatzen dute 'merkatua'. Instituzioen eskutan dago dirua, eta oso ongi kontrolatzen dute. Ez dute txakur-txiki bakar bat ere ipintzen beste edonoren eskutan. Eta az-

ken finean, Bulegoetatik antolatzen da merkatua, teatroarekin eta kulturarekin zerkusirik ez duten mila parametroren arauera. Gobernuak berak baldintza ditzake zeharo taldeen funtzionamenduak, obren aukeraketak, ekintzak eta dinamikak. Eta oso gauza gutxi ere egin diezaiokegu aurre: gure lanaren kalitateaz eta, batez ere, gure burugogorkeriaz.

Epe luzerako politika eta helburuak finkatu behar dira, eta bitartekoak deszentralizatu. Lan horretan teatroko agenteek —antzerkigile eta teatrozaleek— hartu behar dute parte, eta bitartekoak eduki behar dituzte eskuartean, antzerkigintza eta kultura behetik gora landua izan dadin.

E. Olasagasti: **«Gobernuari antzerkia bost axola»**

1.— Merkatu librearen legeetan murgiltzen ari da antzerkia, bueltarik gabeko karrerean. Eta Euskadin, portzentzia handi batean behintzat, merkatu hori instituzioen esku dago. Hor agintzen dituzten arauetara makurtzea ezinbestekoa bilaka-

tzen ari da, teatro profesional delakoa —batez ere estetiko-ekonomiko aldetik— egin nahi bada. Estetikak egun dirua suposatzen bait du. Eta honek produkzio mota berriak eskatzen dituenek, garai bateko talde egiturak beste batzuei utzi die tokia, tartean *bagage* zatiak galduz. Taldeak gaur entpresak dira horrek dakartzan ondorio guztiekin.

Antzertiaz gain beste gauza asko hartu behar dira kontutan proiektu bat prestatzerakoan. Baldintzak, beraz, bide hau aukeratuz gero, erabatekoak dira. Derrigorrez egon behar duten beste aukerak bilatzen dateke balizko irtenbidea. Galtzailea, dudarik gabe, antzerkia bera da. Eta ikuslegoa noski! Egun, mundu guztia azaltzen da komediaren egokitasunaren alde. Bihar, berriz, klasikoak izango dira. Etzi, batek daki! Horrela publikoa despistatzea besterik ez dugu lortzen. Gu geu nahiko despistaturik gabilzala seinale.

2.— Gobernuari antzerkia bost axola zaio, eta ondorioz jokatzeko du. Desagertuko balitz ere, zer? Eta guk, gehienetan, nahiago dugu egin

beste zer pentsatu baino lehenago.

Carlos Gil: «Subentzioak Gobernuaren zentsura tresna»

1.— Gobernu vascongadoaren egungo subentzio politika halakoa da, ezen esan bait daiteke partxeo politika bat dela, zeinak 'amigismoa' eta diskriminazioak eragiten dituen, dirulaguntza horietara heltzeko bideak aski aratuak ez dauden neurrian. Gainera, antzerkirako eskeinitako kopuruak minimoak dira; benetako mixeria besterik ez dute erakusten, eta batzutan iraingarri gertatzen dira beste zenbait aurrekonturen derrotxearekin alderatuz gero. Gaur egungo subentzioak Gobernuaren zentsura tresnarik nabarmenenetarikotzat har ditzakegu.

2.— Finantziario arazo praktikoa bat dago, eta baita arazo psikologikoa bat ere. Sarritan, aurkeztutako proiektuak ezin burutu ahal izaten dira dirulaguntza hauek gabe. Eta, kasurik gehienetan, sorteo honetan zorioneko suertatu ez diren taldeek pott egin ohi dute etsiturik, proiektua bertan behera utziz.

Instituzioekiko erabateko menpekotasunez jokatzeko duten taldeek ezin justifikatu dezakete beren esistentzia kultur kreatzaile bezala. Baina, betiere, zirkulu-itxiko egoera honek menpekotasuna indartzen du, zeina kaltegarri gertatzen den ezinbestez edozein kreaizio edo kultur mugimendurentzako.

Errealitate sozialean oinarriturik datzan antzerkia egitea da irtenbide bakarra. Euskarri gizarte guztia jabetu arazi behar da antzerkigintza eta antzerkia kultur hondasuntzat har dadin. Kreatzaileen derrigorrezko betebeharra: interes biziko gaiak jorratzea. Gizarteko parte aktibo eta organizatuena: antzerki obren taularatzeak bultzatu eta sustatzea, eta antzokieta-rahurbiltzea.

GORKA ARRESE

INIGO SALABERRIAK JASO ZUEN LEHENENGO SARIA,
ETA JON URIARTEK EUSKARAZKO ONENARENA

Tolosako Bideoaldi estrenatu berriak Euskal Herriko bideo maila erakutsi du

**Bosgarren Kolektiboak antolaturik
Urriak 8-tik 12-ra Tolosan ospatu
den I. Bideoaldian aukera ederra
izan dugu bai Euskal Herriko,
Penintsulako zein Nazioarteko
bideo berrienak ikusteko.**

Bideo-zale guztiek ederki gozatu dute Tolosako Kultur Etxean eman diren hainbat eta hainbat bideoekin.

Jaialdi honek sail desberdina izan ditu eta ez bakarrik bideoak; kantaldiak, erakusketak, aldizkari aurkezpenak, hitzaldiak eta aurkitzen zailak diren kaseta edo diskoak erosteko aukera izan du Tolosara hurbildu den edozeinek.

Esan bezala, emanaldiak sail desberdinez osatuak izan dira: «Bibapeninsula» sailean (Estatu espainola eta Portugal) gaur egun bogan dauden egileen zintak ikusi dira. Aipatzetzekoak dira Catalunya-ko V. Mostran izandakoak, Bartzelonako I. Bienal de Video-n sarituak izan zirenak eta Madrildar eta Galiziar zenbaitzurenak, baita Portugaleko bilduma ere.

Nazioarteko sailean berriz, Ifar Ameriketako egile aipagarrienetakoena ere ikusi dira: Bill Viola, Max Almy, Bruce Nauman...

Bestalde, Germaniar zikloa ere izan dugu, bideo-artaren aita kontsideratua den Nam June Paiken lanak barne direlarik. Italia aldetik berriz, bideo-poesia iritsi zaigu.

70 zinta aurkeztu eta 31 hautatu

Hirugarren saila «Bideo & Musika» izan dugu. Izenak dioen bezala bideo musikalak, bai bideo-klipak bai beste musikak, non imagina musika ez-konbentzionalarekin lotzen den.

Eta azkenik, bideo atala amaitzeko, aurtan garrantzi gehiena eman zaion sailera iristen gara, hots, Euskal Herriko I. Bideo-lehiaketara. Jaso diren zintak 70 inguruan ibili dira eta hauetarik 31 aukeratu izan direnak. Epai-mahaikideek esan digutenez kalitate maila nahiko altua izan da. Epai mahai hau hurrengo hauek osatu dute: Klara Gangutia, Margolaria; Jose Ordorika, bideoegilea; Jose Antonio Mingolarra, Euskal Herriko Unibertsitateko irakaslea Komunikazio Teorian; Hasier Etxeberria ETB-ko Kultur arduraduna eta Espe Goikolea, bideoegilea.

• Sarien irabazleak hauek txek suertatu dira: Inigo Salaberria erreteriarra, «Byrta Mirkur» zintarekin eta 400.000 pzta. jasoaz; Antonio Herranz algortarra, «UTS Espazio Circular Vacio» zintare-

kin 250.000 pzta. jaso dituelarik eta Miguel Gutierrez cantearra, «Adios Lili Marleen» zintarekin eta 100.000 pzta. jasoaz.

Aipatu behar da halaber, Tolosako Euskara Batzordeak 50.000 pezetatako laugarren sari bat eman duela, euskarazko testorik onena zeraman zintarentzat. Hopen irabazlea, Jon Iriarte durangarrak «Ourogrado» zintarekin izan dela.

Azkenik esan, I. Bideoaldiak arrakasta handia izan duela, eta Euskal Herrian bideozale eta egile asko dagoe-la konturatu ahal izan garela. Datorren urtean ere horrela-ko aukera iizatea espero dugu.

Jon Iriarte: euskarazko bideorik onena

Jon Iriarte durangar gazteak Tolosako Euskara Ba-

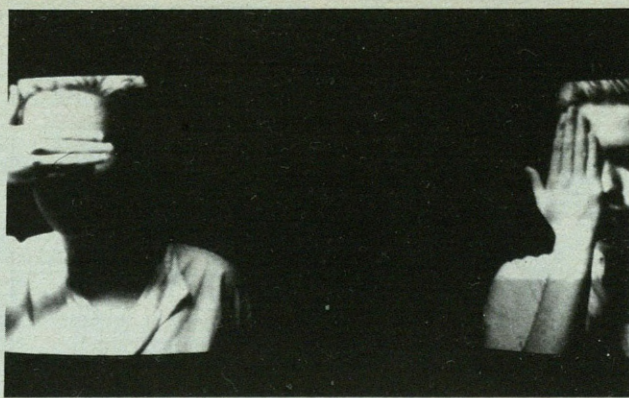
tzordeak eman duen laugarren saria eskuratu du. Bere izenak ez zigun ezer espezialik oroitarazten, baina Silberio Lopes eta beste ezizen bat entzutean «Txistu ta tanbolin», «Susa» eta beste zenbait aldizkarietan idazten aritu denaz jabetu gara. Idazteari utzi gabe, bideogintzan ere lehen urratsak emana da. Madrilen bideogintza ikasi eta lanbide horretan dihardu. «Hertzainak» taldearekin batera bideo-klip bat gauzatu zuen, ez berak bakarrik noski, atzean jende mordo bat ere izkutatzen dela aklaratu nahi izan digu. Hori hasteko.

ARGIA.— «Ourogrado»-ren testua euskarazkoen artean onentsuenatzat jo dute euskara batzordekoek. Zer eritzi merezi du horrelako tamainako zerak?

J.I.— Kontua da bideo honek sari hau ala besteren bat merezi ote zuen galdetzen garena. Hamar esaldi baino gehiago ez ditu gidoiak.

A.— Testura ez zineten mugatuko, zer kondatu nahi da bideo honekin?

J.I.— Tipo baten bizitza kontatzen da, tren batetatik erori dela dakigu, besterik ez, astindurik zoramenerako

bidetik abiatzen da inkoszienteki. «Ourogrado» literatur erreferentziaz josirik dago. Ametsakoro Eldorado, Fernando Pessoaaren heteronimo izan zen Alberto Caeiroren berezko roiloak, irauten dute zintan zehar, beste ipuin paraleloren bat ere nabari da, zeinarekin jendearen handinahi grina eta obsesioak kritikatzaren diren. Bideo hau esaldi batekin irekitzen da: «Amabirjina ez da emakumea, maleta bat baizik», (garraio kontua) galdera ikurrarekin bukatzen delarik.

A.— Bideo izateko espreski sorturiko gidoia duzue, Tolosarako egin?

J.I.— Amets kutsuaren aldetik, jada eginik dagoen

ipuin baten antza ba du. Aurrez pentsatua zegoen dena, gainera lehenengo momentutan gailegoz egin ala ez egin dudatan egon ginen. Tolosakoa tokatu eta haruntza.

A.— Zer moduz dakusazue bideoaren nondik norakoa, laguntzarik eskeintzen zaizue, nola baloratzen duzue Tolosako I. Lehiaketa?

J.I.— Tolosan konturatu ahal gara jendeak ez duela argumentorik larregi lantzen. Imajina, konposaketa, estetika hutsak, etab. horiek baino aukera gehiago ditu bideoak. Hariari jarraitzea, narrazioa menperatzea, argumentu mamitsuak egiten ahalegintzea aberasgarriago-

tzat daukagu. Dena dela, nere ustez, Tolosakoa Euskal Herrian egin den saio dexteenetakoa litzateke. Laguntzak? Edozein politika litzateke ona. Hemen ez da sortzaileen eskuetan bitartekorik uzten, kostata lortzen dira hauek, eta bitartekorik, azpiegiturarik lortzen ez dugun bitartean istorio ximple xamarak egin ahalgo dira. Kirola promozionatzeko ez da eskatimorik, bideoa eta kulturaren beste alorrak ez badira subentzionaletan ere. Inor gutxi dauka bideorik egiteko aukera.

A.— Zer suposatuko du klip-etik bideoa pasatzeak eta zer saria jasotzeak?

J.I.— Bideoklip-ak erraz irensten ditu jendeak. Fikzioa beste puntu bat da, ahalegin gehiago eskatzen duena, interesgarriagoa, baina nahiko gaxa jendeak konprenitzeko. Ez dut uste sari honek aterik zabalduko dizkigunik. Orain arteko bidetik joango gara, gauzak egiteko asmoak pil-pil daude.

JON ARANO

PEDRITO

Iñigo Salaberria: «Bideoa mugimenduan dabilen pintura da»

Iñigo Salaberria erreteriarra 79.ean Lion-etik zebilen, bideogintzan lehen urratsak ematen. Bideo -amerikarrak ikusiz zaletu zen. Ondoren Pariseko zine eskola batetan jardun zen. «American Center»-ean ziren eta ez ziren erretrospektiba eta ahalik eta informazio onenaz horniturik, lehen bideoa enlatatzea lortu zuen. «Lejiazko Malekoa», Pariseko Sena inguruan grabatu eta Donostian aurkeztu zuena 84.eko Irailean. 85.ean Nafarroako Bardenak sartu zituen «Kaliza» zintan. Urtebete hontan Reykjavik-en egon ondoren «Byrta Mirkur» bukatu du.

ARGIA.— Nola jaio zen bideo hau egiteko ideia, eta zer ikusi daiteke bertan?

I.S.— Frantzia ezagutu nituen islandiar batzu, behinola beren herrira gonbidatu ninduten. Hango laku batetara jendea ailegatzen da barra-barra psoriasisa, —larruazaleko gaxotasun bat— sendatu nahian. Ingurune paregabe hartan natura, argi ikaragarriki eder eta teknologia aurreratuenak paisai zoragarri bat osatzen dute. Istoriarik ez dago, jendea ingurune hartan erretratatu nahi izan dut, bideogintzan horrek

erakartzen bait nau, pinturaren zertxobait baduelako. Neri gehien emozionatu nauena aditza ematen saiatu naiz, Islandia, argi paregabea, naturaren kontrasteak... Halere ez ekolojista ikuspegitik hartuta, horrekin jokatz, plastikotasuna erdietsi nahiaz baizik.

A.— Zertan datza zuretzat zine eta bideoaren arteko diferentzia?

I.S.— Zinea fikzio kontaketa da. Gizakia du protagonista eta xedetzat. Plano guztiak gizonarentzat dira. Imajinez eginiko istorioa da, bideoa aitzitik, mo-

gimenduan dabilen pintura, imajinekin musika egitea da, hots, bideoaren kontra-kontrakoa.

A.— Zer deritzozu Tolosako bideoaldiaz?

I.S.— Sail paraleloak gustoko izan ditut, abangoardiako musika eta korrante berrietako fanzineen aurkezpene interesgarritzat joko nituzke, benetan. Hemen ez dago European daudden mogidarik baina tira. Nik esango nuke, leku guztietan bezala, lau bideoetatik bat ona izan dela. Tematika aldetik askotariko lanak, mamu pertsonalak azaleratzen dira maiz.

Paperetan idatzia

LITERATURA

Nik, nolabait, pape-
rak eskutan eta poliziak atzetik bizi
den ekialdeko gizarte hori kritika-
tzen dut («Alarguntsa beltza» nobe-
lan), baina hemengoa ere bai era be-
rean, nik neronek ere poliziak espe-
ro izaten bait ditut hemen etxean.

Txomin Peillen, «Hemen», 87-X-9.

NAFAR IKASTOLAK

Nafarroako Irakaskuntza aulegia da egun
euskararen gero ziurtatzeko, eta aulezia hau eskola inguruan
mugitzen hiru mamuei leporatu behar zaie. Irakaslegoaren
korporatibismoak, Guraso Elkartearen eragin ideologiko kon-
trajarriak gehienean eta administrazio ez abertzale batek gi-
datzen duten eskolak ez dezake emaitza euskaltzalerik eskei-
ni. Eta eskola hau, euskal eskola publikotzat jotzen duenak
edo eta ez du eskola horren egitura ezagutzen, beste interes
batzuk zaintzen ditu edo eta ez da abertzalea.

Juan Luis Larraza, «Navarra Hoy», 87-X-6.

EUSKAL ESKOLA PUBLIKOA

Arrazoi osoa du berekin ikastolak eskola pu-
bliko izateko eskubidea defendatzen duenean, bere izateari
uko egin gabe, publikotasunaren izaera aldarrikatzen due-
nean. Ikastolak ez du inongo tratatu berezirik eskatzen, ez du
aparteko eskabiderik defendatzen, zor zaiona aitortu diezaiot-
en esku-eskabidearen iharduna da berea, ez bestea (...) Arra-
zoiaren indarrak ez du, haatik, berez, eta indarraren lagun-
tzarik gabe, emaitza onik emango. Hor dugu Seaskaren ka-
sua lekuko. Ez dute arrazoirik falta baina, ikusten denez, ez
diote jaramon haundirik egiten.

Mikel Ugalde, «Deia», 87-X-6.

MUSIKA

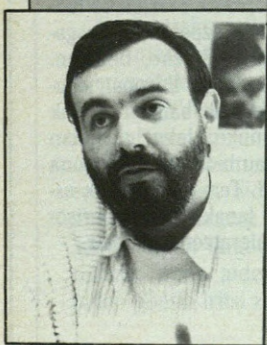
Herri honetan bizi garelako (egiten ditugu
horrelako letrak), eta inor erreprimitzen ez den gizarte baten
alde gaudelako. Guk gizartearen gertatzen diren gauzak konta-
tzen ditugu. Hau ez da Jolivud, gure herria oso zapaldu-
dago, zuk dakizun bezala, eta horri aurre egiten diogu geure
erara (...) Gaztelaniak ez du behar inolako laguntzarik, ordea
euskara hedatu beharra zegoen. Ezin genuen onartu batzuk
pentsatzen zutena: *Euskera baserrian*. Guk euskara gizarte
honetan daukan txokerako elementu lez hartu genuen. Ezke-
rraldean gorakada bat eduki zezan.

Zarama, «Zutik!», 87-X-3.

EUSKARA UNIBERTSITATEAN

Urteak ari dira pa-
satzen eta, orainoz behintzat, Eus-
kal Filologia bera ere egin nahi due-
nak erderaz egin beharko du neurri
handi batean. Batek Madrilgo Com-
plutenseko Ingeles Filologiako plaza
bateko oposizioak ingelesez egin be-
har dituen bitartean, Euskal Filolo-
gian gaztelaniaz egin behar dira.

**Pello Salaburu, «El Correo
Español», 87-X-8.**

Luis Villasant

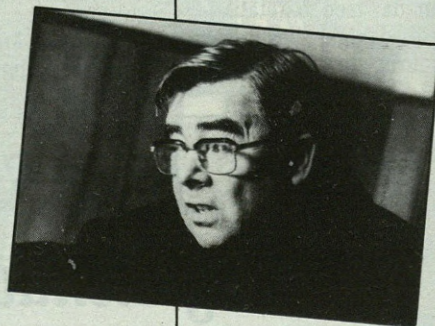
*Euskadi
Irratiko
nformatiboetan
(urriaren
11an)*

alera oso
handia,
itzela, izan
da Euskal-
tzaindiaren-
tzat, eta bai
Euskal He-
rriarentzat,
eta bai eus-
kal estu-
dioentzat
ere. Bera ge-
nuen Euskal-
tzaindian
Iker Saileko
buru, eta
kontsulta bat
egin behar zenean berearen-
gana jotzen genuen. Euska-
raren batasunaren arazoa
ere berak eraman du, bera
izan da gidari eta zuzendari.
Hainbeste idazlan ere baditu
hor barreiatuta, bere tesia
ere («Fonética Histórica Vas-
ca»), eta gero Orotariko Eus-
kal Hiztegia, hori zen bere
bizitzako obra nagusia. Ia le-
henengo liburukia ateratzera
zihuan, eta doa. Uste dut las-
ter aterako dela, baina berak

ez du ikusi lan honen bukae-
ra.

Dakizuen bezala, Mitxele-
na Errenterian jaio zen, oker
ez banago 1915ean. Gerran
espetxean egon zen, baita
heriotzera epaitua ere. Gero,
nik uste dut gartzelan hasi
zela estudianten. Hantxe
egin zituen bere lehenengo
ikasketak. Gero gartzelatik
kanpora, unibertsitatera pa-
satu zen eta irakaskuntzan
eman du bere bizitzarik ge-
hiena, bai Salamancan, bai
Gasteizen, eta orain Donos-
tian genuen eta batez ere
Orotariko Euskal Hiztegia
ari zen egiten. Hau zen nire
ustez bere bizitzako obrarik
handiena eta nik uste dut
neurri handi batetan presta-
tua utzi duela baina plazara-
tu baino lehenago hil zaigu.

Uste genuen laster ikusiko
genuela, eta berak ere ikusi-
ko zuela bere lan handi ho-
nen emaitza, baina plazaratu
baino lehen hil zaigu. Dena
dela, oso notizia mingarria
da eta mementu honetan de-
nok sentitzen dugu galera
handi hau.

Piarres Xarriton

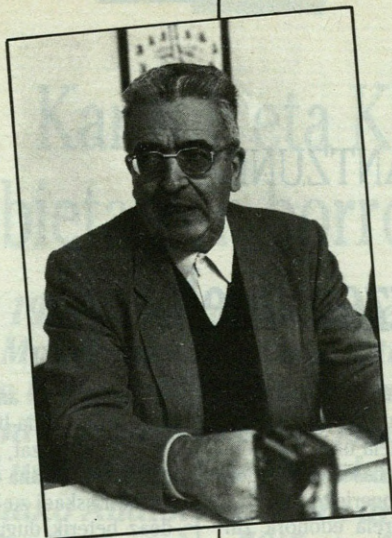
*Mattin
Lartzabalen
galderak
Baionako
Gure Irratian
(urriaren 8an)*

Udazkene-
ko eus-
kal Uniber-
sitateak dei-
tu beharko
dugu aur-
tengoa aza-
roaren 2tik
6rat iragai-
ten denaz
gain. Aur-
ten badea
solasgai na-
gusi bat?

— Ba, ez
dakit nik zer
erran hortaz,
solasgai nagusi bat? Badaki-
zu, Unibertsitateak asko so-
las erabiltzen du, Unibersi-

tatea den guzietan, unibersi-
tate hitzak erraiten duen be-
zala denetaz eta beste zer-
baitetaz arduratzen da.

Erraiten zenuen bezala
memento batez, behar lu-
keela mintzatu unibertsita-
teak eta normalki galdeiten
dio oro hunki ditzan, gai gu-
ziak behar lituzke hunki,
ikusten duzu zein ausarta
den unibertsitatea. Baina
ohituraz ez da hor halakorik
gertatzen, badakizu zuk nik
bezain untsa. Jeneralean
Unibertsitateak, nola erran
nezake, gogortzen direla,
jaun batzu sartzen dira edo
andere batzu ere bai orai,
eta hor jartzen dira beren al-

kietan eta normalki hor ziren zahartu arte eta bizi zireno ere erran nezake hor zirela eta errepikatzen zuten beti hastean arrakasterekin eta han gogotik entzueraz zitzakoten beren irakaspen hurá errepikatzen den azken eguneraino.

Bixtan da ez litzatekeela hori behar, baina hola da eta maleruski hola da oraino ere anitz Unibertsitate alkietan dakizun bezala, eta bakarrik Unibertsitateak ez luke hori behar, zeren bizia berritzen da, gauzak aldatzen dira, eta beraz normalki gaurko egunean gaurko Unibertsitate batek behar luke mogimenduari jarraiki eta behar luke xuxen ikusi mogimendu hori nora doan.

Haren lana litzateke aztertzea eta ikustea hurbiletik norat garamatzen mundu honek. Eta hori behar luke egin Euskal Herrian den Unibertsitateak ere.

Zorigaitzez badakizu ez garelá gastatuak izan Euskal Herrian alde horretatik. Alde batetik Euskal Herrian ez zen Unibertsitaterik egiazko berriki arte, orai Hegoaldean bada, baina badakizu Frantziak zer trabak ematen dituen Iparralde honi Euskal Herri bat izateko, badakizu zortzi urte honetan hamar urte honetan laster, borrokatzen garelá zenbait, eta nik hasteko etsitua ere dut Frantziaren aldetik deus erdiestetik, gu ez bait gara konda Frantziarentzat, Iparralde hau. Edo egiteko beharba-

da ez dakit nik, beharbada beldur baitira sobera, sobera bil gaitzen eta burua altxa dezagun Iparralde honetan Hegoaldean baste batzuek bezala.

Horra zertako beraz sortu zen duela orai 15 urte Euskal Herriko Unibertsitatea, eta beraz hor da, hor da oraino ere. Udan hasi zen, eta orai udazkenean, orain kanbiatu dugu, zeren ta udan baino librexeago garelakotz hemen gaindi zenbait hor gaindi ibiltzeko ta ikusteko elkarrekin. Iruditzen zait hala ere seinalagarri dela pondu bat edo beste aurtengo programa honetan begiratuta.

Ikusten duzu hor ororen buru lana egiten ari dela, trabak trabategi, badirela ikerleak beren ikerkuntzari ari direnak, hemen agertzen direnak dira, euskarari, euskal kulturari buruz, ikusten duzu zerrenda nik bezala, eman dezagun hor Hartsuaga bat bada, tolosarra, baina Frantziako Touloussen bere istorioak egin dituen, eta hor Frantziako jakintsun handien aitzinerat presentatu duena bere tesia, eta hor tesi hori guztiz berria da, zeren Frantzia guztian ta mundu guztian bada jakintsun bat Europako historia zaharrari, aintzineko historia zaharrari buruz guztiz jakintsuna dena, eta gizon hori berriki hila da funtsean adin ederrean. Jaun horrek bazituen bere teoriak indoeuropearri buruz, eta euskaldunak horri buruz zer, baditugu

Torreldaik puntua jarrita

Ramon Saizarbitoria

— Bada urte sail bat liburu berririk publikatu ez duzuna. Burua duzu berri bat, baina ez oraino argitaratua. Zer da zure isiltasun hori: alferkeria? Astirik eza? Beldurra? Lotsa? Perfekzionismoa?

Interesgarriago litzateke neretzat galderari buelta emanaz idazten dudanean zergatik edo zertarako egiten dudan jakitea, ez idaztearena aski argi bait dago, salbuespenak salbu eta a ze lata ematen duten, luma eskuartearen hartu duen edonorentzat. Zergatik uzten dugu biharko beti, Ameriketako osabari idazteko lana, amak egunero —«egin izkiok bi letra bederen»— zigor berdinarekin torturatzen bagaitu ere. Hori, denbora falta eta alperkeria, eta azken finean osabari gure gutunarekin kolesterola jetsiko ez zaion konbikzioa ere.

Gainera, literaturarekin zera gertatzen da, berdintsu dela lan bat edo mila idatzi, mereziko duen lerro bat idatziko ez bada. Problema ez da idaztea bera, merezi duen zerbait idaztea baizik, Iboni, Koldori, Ramoni edo Joxeani, Jokin, Mikel edo Lurdesi, zera hori, neri batzutan, gauaz batez ere, neri hain nerea eta bide batez hain beroiena iruditzen zaidan hori heleraziz, mirakulu bat eskuratzeko fede arrazonagarria izatea. Bestela, ez baitu merezi. Eta gero, badakik, nere edadearekin inuzentzia galduta diagu, hitzak eta koloreak libreki erabiltzeko ahalmen hori alegia.

Alegia, ezin Koldo Mitxelena-rik ahaztu. Agian hori litzateke idazteko arrazoin bakarra, literaturarik gabe materia huts egingo liratekeen neurona horiei betikotasunaren esperantza eskaintzea.

Nik orain zuregatik sentitzen dudana etcetera.

Baina nola lortu hainbat saio frustraturen eraginez inuzentzia galdu bagenuen.

guk ere euskaldunek. Barandiaran zaharra ta, euskaldun zaharrei buruz ikerketa handiak eginak dituztenak, eta orain lehen aldikotz konparaketa bat egiten da batzuren eta besteen lanekin. Hori presentatu da Touloussen, ta on da Baionan ere garen zenbaitek jakin dezagun hortaz zerbait.

Beste etsenplu baten emateko, hor dugu Patri Urkizu Lezoko seme argia, irakaslea, Bordelen Haritzelahrrekin ari zena, bera euskal idazle aberatsa eta ibili zaigu Ingalaterran gaindi hango paper zaharretan bilketak egiten, zergatik, zeren XVIII. mendean bait zen doniban-

dar seme bat, Piarres Durtekoa, kaputxina, Ingalaterrara joan eta han protestante bilakatu zena, artzain protestante, ta ezkondu, familia handia hazi ta miserian bizi zen azkenean, baina hil ondoren bere paperak atxeman zituzten hango biblioteketan eta han daude zorbait argitaratuak, beste batzuek ez oraino.

Gramatika bat bazen, bazen Bibliaren itzulpen bat hasia eta bazen ere hiztegi bat, eta paper zahar horiek ditu gure Patri Urkizuk eta tesi bat egin du guztiz aberatsa, eta guk ere lan horren berri jakinen dugu atseginekin.

MIKEL HERNANDEZ-I ERANTZUNEZ

Hatzamarra ilargia seinalatzen duelarik...

...tontoak hatzamarri behatzen dio. Mikel Hernández: tonto xamar izateaz gain, gortu bide zara. Ez zinen Verines-en nik esandakoaz enteratu, eta susma daiteke ez zarela inoiz enteratuko ere, dituzun belarri luzeez behintzat. Ez noakizu, beraz, zure maltzurkeriak hitzez-hitzez desegitera ezta erantzun arrazoinaturik eskeintzera. Zu bezalako astokiloen arrantzek ez bait dute nire mesprezua besterik merezi. Baina, kontuz diozunarekin. Ez nago zuk edo mundu guztiak nor den dakien kintanilla oportunistak neure kostara lumaz lortu ez duzuen omen bat egitea jasateko prest. Eta are gutiago, oraindik gelditzen zaidan euskarerekiko estima zuok zailantzan jarririk ikusteko. Zeren gauza bat baita orain izkiritzen den euskal literaturak —zenbait kaso arraro izan ezik— ezertarako baliorik ez duela esatea (eta hori hemen eta edonon mantentzen dut), eta beste bat euskara iraintzea. Eta nik, azken hau, ez dut sekula egin, nahiz eta ez dut hizkuntza ezta arbola santu bat ere adoraten. Ageri dago, bestalde (Verines-en aitortu nuen zintzoki eta hemen errepikatzeke lotsarik ez dut) ez naizela euskaraz maiz baliatzen. Baina ez naiz atzo sortu, eta zuk zeure memelokeriak perpetratzen hasi baino lehen, ba nuen zerbait idatzirik. Ez dut euskaraz idazten, bale. Zergatik egin beharko nuen? Honek ez dit eragozten egiten duzun gehiena zimaurre huts dela jakitea. Ez da sekretu bat. Gainera, euskara maite dudala egia izanik (ez erdara bezain beste, baina kasik), ezin dezaket euskalduen gehiengoaz gauza berbera esan. Eta gehiengo honetan idazle gehienak sartzen ditut, noski.

Zergatik maite beharko nituen? Euskaldunak direlako, akaso? Eta niri, zer. Zer nolako obligazio morala eskatuko zi-

tzaidan, honelako kasualitate baten kausaz? Adibidez, higuintzen dudan zu bezalako tipo batek euskaraz idazten badi, non dago nire kulpaz? Zergatik traditu beharko nuke neure kontzientzia, euskara eta euskal literaturaren onerako dela esanaz? Alkartasun patriotiko baten izenean, ala?

Erdarara pasatzeko aholkua ez zen zuretzat, literato multzo ttipi batentzat baizik. Niri dago-kidanez, zu, kintanilla, eta beste hainbeste gera zaitezke te lasai euskararen babespean. Bestela, lanik gabe geratuko zinake eta nik ez dut zuen suizidioen hogenduna izan nahi. Zure trankilitaterako, haien izenak aipatuko ditut:

- Atxaga
- Iturralde
- Juaristi (Felipe, noski. Ni aspaldian pasatu nintzen)
- Onaindia
- Urretavizcaya

Baina hau ez da atzoko gauza. Atxagak, adibidez, esango lizuke behin baino gehiagotan aholku berbera eman diodala. Berak ez dio jarraitu, eta honek Bernardok duen berezko meritua handitzen du. Zinez esaten dizut ni neu haren promizioaz arduratu nintzela. Ez litzateke lan gogorra izango. Dakikezunez, ez zaizkit kontaktoak falta. Baina zurea erdara saltzea ezina litzateke. Soberaz dakizu. Orduan, zergatik hain aitzaki eta koartada estupidok? Ba dakit kintanilla eta biok euskararen alde paratuko zaretela beti. Ze erremedio! Bat-bat bere txoltoa kontserbatu nahi du Unibertsitatean eta besteak berea Institutoan. Ez deritzat gaizki, benetan, baina

tronpa epikoak bazter itzazue, mesedez. Denok elkar ezagutzen dugu, duela urte asko, eta kintanillaren haserre santuak berunezko hogierleko bat bezain faltso direla edonork zin egingo luke, ebanjelioen gainean. Kintanillak ongi daki zein den bere publikoa, eta zeintzuk diren honek esijitzen dituen bitimak (orain tokatu zaigu Mario eta bioi). Erretorika besterik ez da.

Hala eta guztiz ere, Kintanilla ez da zu bezain tonto. Bere gezurak asmatzean, agerpen logiko bat ematen die. Esate baterako, nik badiot euskal literatura inesistente dela, kintanillak esango du euskararen kontra nagoela. Euskal idazlerik onenak hobe egingo luketeela erdaraz idazten, baldin ba diot, kintanillak sostengatuko du, ebidentzia guztiaren kontra, euskaldun guztiei laga dezatela eskatu diedala. Baina kintanillak ba daki, behintzat, euskaldun gehienontzat logika eta magia sinpatikoa gauza bera direla. Literatura, idazketa eta hizkuntza hiru kode diferentek dira, denok —zu gabe— dakitenez. Idazketa hizkuntza-ren hiperkodaketa baten emaitza da, eta literatura, idazketa-ren hiperkodaketa bat. Kintanillak operazio guztiak ezkutatzen ditu, eta logikaren ikuspegitik zilegi ez den ekuazio bat jartzen du, haien orde: literatura = idazketa = hizkuntza. Orduan, nik euskal literaturaren esistentzia ukatzen baldin badut, euskararen esistentzia ukatzen bide dut. Ekuazio hau ez da benetako identitate bat, identitate magiko bat baizik:

identitatearen antza ematen duen metonimia bat. Tipo inteligente batentzat, hau sofisma bat dateke. Baina ez dago arrisurik. Euskadi zu bezalako jendeaz beterik dugu. Tontoenak erlojuak egiten ditu. Tontoenak (zuk) literatura egiten duela us-tean, idazketa besterik ez du egiten. Baina egiten duen idazketa literatura dela sinetsi behar du, etsiki, eta ontzat emango ditu kintanillaren lelo guztiak.

Problema, zure kasoan, konpogaitza da. Zeren Verines-en esandakoaren lekuko asko dagoen, berton eta kanpoan. Horregatik, ez dago zer esan nuen jakiteko bide errazagorik haiei (Atxaga, Jimu, Mario edo Eukeneri) galdetzekoa baino. Guztion zintzotasunaz fidatzen naiz. Beste gauza bat, amaitzerako: ez nituen gaizki tratatu hizkuntza minoritarioak, *kultura* minoritarioak baizik. Ez naiz zu bezain beldurti: «cochambrosas» deitu nien, eta honi eskandalotsu baderitzozu, hor konpon.

Eta eskamen bat. Ez zaidazu, arren, mehatxuz beteriko karta gehiagorik (kopia bat ARGIA igortzen dut) bidal. Eskizofreniko egon naiteke, baina zure paranoia kezkatzekoa da, mamarrro. Eta, ausartzen bazara, orrialde hauetan argitara ezazu Verines-en letu zenuen ipuina (hau da, Miranderen txiste txar baten kopia inpresentable hura), irakurleek juzka dezaten. Zeren ez bait zen Jimu, zu baizik, nire tesien froga onena izan.

Orain, lapitz gorri bat har dezakezu eta nire huts guztiak azpimarra ere. Batzuk jarri ditut, aproposak (*logiko* baina *esijitu* etab.). Baina ken zaitez nire bistatik. *Kaukasiera!* Ze hizkuntza da *kaukasiera*, txorralaire?

JON JUARISTI

Karpov eta Kasparov, bi sobietarren borroka mundialak

Moskun 1985eko otsailean suspenditutzat eman zen Xakeko Mundiala kontutan hartu gabe, Sevillan hasi berri den honekin Karpov eta Kasparov-ek hirugarren aldiz ipini dute aurrez aurre jokoan munduko txapela. Egun 24 urte dituen Gari-k irabazi dio azken bitan Urales-etako Anatoly-ri, orain arteko bien borroka oso pareko izaki puntuka: 50'5 eta 49'5 gaztearen alde.

KARPOV aspiranteak 36 urte ditu. Munduko txanpion izan zen honek, egungo txapelduna den Kasparov-ekin galdu zuen hain zuzen bere xakeko erregetza 1985. urteko irailak 3an hasitako Mundialean. Ordutik gaur arte erronka, haserre, istilu eta liskarretan igaro dituzte bi urte, tartean Kasparov-ek Karpov-i bigarren aldiz irabaztea lortu zuela: 1986. go. uztailaren 28an ekin zitzaion hartan.

Noiz behinka elkarri eskua luzatu eta irrifarreraren bat eskeintzen baldin badiote ere, muturrak eta berriketa zorrotzak nagusitzen dira topo egiten duten bakoitzean. Ezin ikusiak suspenditutako Mundial hartan biztu ziren: Karpov aurretik zihoan, baina ia ezin amaituzko 48 partidaren ondotik, Campomanes Nazioarteko Federakuntzako lehendakariak suspenditutzat eman zuen txapelketa. Protesta egin zuten bi xakelariak, alferrik. Eta Karpov-ek jarraitu zuen txanpion gisa. Errebantxan Kasparov gailendu zitzaion... eta geroztik, to!, gerra psikologikoa

Hiru bat hilabete xakean

Espero denez, 24 partidatara jokatu

den Sevillako Mundialak hiru bat hilabete iraungo du, 12'5 puntu egiten dituen lehenak irabaziko duelarik xakeko txanpionitzà preziatua: garaitutako matx bakoitzeko puntu bat, eta puntu erdia taulaz amaituz gero.

Apertura española, Grunfeld defentsa, defentsa errusiarra, Caro-Kan defentsa, apertura ingelesa, defentsa siziliarra, Tarrasch defentsa eta beste makina bat estrategia erabiliko dituzte munduko bi xakelarik onenek beren jokaldi konplexutako 'hil ala biziko' borroka luzetan, xakeko jakintsuek esaten duten bezala, joko hasiera eta defentsak omen dira-eta kontu hauetan erabakikorak.

Astelehen, asteazken eta osteguneroko matxetan bost orduz arituko dira gehienez Lope de Vega antzokiko xake taula aurrean, jokalarik bakoitza bi ordu t'erdiko epeaz baliatu ahal izango bait da 40 mugimendu egiteko, hainbestera iristen ez denak partida galdutzat hartu beharko duela. Denboran omen datza Karpov aspirantearen ahulezia...

GORKA ARRESE

erronka barik

Eliteko kirolari izan nahi duten espontaneoak

ZARAGOZAKO Romareda futbol zelaiko polizien kirolzaletasunak hartu zuen azken zutabe honetako lekua, zeharo harritu gintuen-eta Aragoiko zuitate hartako marroizkoen eten-gabeko (kietoparao) egonezinak: Errealak Kopako finala jokatu zuenean zein Osasuna Romaredara ailegatzen denean, hantxe dira beroketa ariketak egiten, zelaيرا salto egiteko pronto. Tifosi, forofo edota supporter espontaneorik arriskutsuenak baino okerrago dabilta!

BADIRUDI poliziak gustoa hartu diola kirol kontu honi eta, kaleetan barrena egiten duten guztiarekin ezin kontent, kiroldegi orotako espontaneo nagusi bihurtzeko asmoz dabilzala. Halaxe gertatu zen pasatu zen larunbatean Irunen ere: Bidasoak paristarren kontra jokatu zuten matxean inguru guztiak bere bilakatu zituzten, bai kanpokaldean bai barnean. Korporre-sano delako filosofiak kalte gehiegi egin ez ote duen pentsatzen ari dira honez gero sport federazio desberdinetako buruzagiak.

EZ da horretan soilik geratu ordea «espontaneo sindromea» bezala izendatu duten koteko aberia hau. Poliziak ez ezik, gobernatzaileak ere dextente jota aurkitzen hasiak bait dira dagoeneko. Goñi Tirapu Gipuzkoako gobernatzaileak, adibidez, Bidasoa-Gagny partiduko sarrera guztiak erosi zituen —bere espontaneo jokaldietarako lekurik izango ez zuelakoan—; eta Pariseko gobernatzaileek debekatu egin omen zuten kasik ekip frantsesaren Irunerako bidaia —zenbait iturri eta zurrumurruak diotenez, hango Gobernu-ko jerifalte eskubaloizale sonatu bat Gagny ekipoko entrenatzaileak partidurako konbokatu ez zuelako—. Espontaneoak izanik ere, jaunak, kirolean ez da joko zikinik ametitzen!

G.A.

«ARGIA» II. Bertso-Paper Lehiaketa

ARGIA astekaria plazaratzen duen «Zeruko Argia» elkarteak bere bigarren bertso-paper lehiaketa antolatzen du. Bertsolaritza idatzia sendotzen laguntzea bada bere helburu nagusia, aurtengoak badakar ospakizun berezi bat: gure astekariaren 50 urtetako lanak ospatzea.

Hona parte hartu nahi dutenentzako baldintzak:

- 1.— Irabazlearen saria 50.000 pezetatakoa izanen da, eman beharrezkoa eta banaezina. Saria bertsozale koa-drila batek eskaintzen du eta ARGIA EGUNA inguruan egingo den afari batean emango zaio irabazleari.
- 2.— Bertsoen neurria librea da eta gehienez hamabi bertso izanen ditu bertso-paper bakoitzak.
- 3.— Parte hartzaile bakoitzak nahi haina bertso-paper bidali dezake.
- 4.— Gaia librea da.
- 5.— Bertso-paperak bidaltzeko azken eguna, urriaren 30a izango da, eta honela bidaliko dira: sobre batean bertso-papera ezizen batez sinatuta eta horren barruan beste sobre ttikiago eta itxi batean, azalean ezizena dela, egilearen izen-deiturak, helbide eta telefonoa ahal bada.
- 6.— Epai mahaia ARGIAk izendatuko du, eta bere erabakia eztabaida ezina izanen da.
- 7.— Helbide honetara igorri behar dira bertso-paperak:

ARGIA — Bertso lehiaketa

Ametzagaina 19, behea

DONOSTIA 20012

- 8.— Lehiaketara aurkeztu diren bertso-paperen artetik, ARGIAk berak derizkionak argitaratuko ditu bere «Bertsoak» orrialdean.

Gazteentzako «ARGIA» Erreportai Lehiaketa

Euskarazko kazetaritza gustokoa duten eta bertan aritu nahi duten gazteen zaletasuna eragiteko antolatzen du ARGIA astekariak lehiaketa hau, bide batez bere sorreratik lanean 50 urte aurrean betetzen dituela ospatuz. Hona, beraz, edozein gazte euskaldunek bere lanak lehiaketa honetara igorri ditzan baldintzak:

- 1.— Irabazlearen saria ordenagailu pertsonal bat izanen da, Donostiako «Apika» informatika etxeak eskainia. Saria ematearen inguruko ekintza aldeztu aurretik jakineraziko du ARGIAk.
- 2.— Aurkeztuko den lan bakoitzak gehienez lau foliotako luzera izango du, leerro bitako hutsunea utziaz idatzita.
- 3.— Erreportai bakoitza argitaratzeko prest aurkeztuko da, hau da: titulu, sarrera, «ladillo» edo titulotxo eta abarrekin. Argazkiak aurkeztu baldin badira, horien balioa ere kontutan hartuko da.
- 4.— Erreportaierako gaia egilearen esku dago.
- 5.— Lehiaketa honetarako 22 urte bete gabeko gazteen lanak onartuko dira, eta taldeka ere parte hartu daiteke, partaide guztiek adinaren baldintza betetzekotan.
- 6.— Lanak abenduaren 31a baino lehen aurkeztu beharko dira, sobre batean sartuta eta ezizen edo seudonimo sinatuta; beste sobre txikiago batean, azalean ezizena agertzen dela, joango dira egilearen izen-deiturak, helbide eta telefonoa. Guzti hori helbide honetara bidaliko da:

ARGIA — Erreportai lehiaketa

Ametzagaina 19

20012 DONOSTIA

- 7.— Epai mahaia ARGIAk izendatuko du, eta bere erabakia eztabaida ezinekoa izanen da. Epai mahaiak sari-rik gabe utzi baina egokitzen jotzen dituen lanak ARGIAk bere orrietan argitaratu ahal izango ditu.

Hamaseigarrena... Non da?

Lauki honetan, zatika emanda badaude ere, antzerki taldeen izenak agertzen dira. Guztira 16 besterik ez dira. Ea denak topatzen dituzuen!!!

MAS	RIS	OR	PO	UPA
TXO	GO	TI	CO	HOR
BRA	KU	RA	TTA	TXI
DA	TXO	TEA	AKA	DI
TAN	NGI	TA	TXO	XIR
SKA	NKA	LO	ZAR	BOR
DA	TXO	RIS	BA	NTT
IL	DA	TRO	XU	XU

xisteak

MEDIKUAREN AHOLKUAK

Esaten dio medikuak gaisoari:

— Begira Joxe, modu honetan edaten jarraitzen baduk, piskanaka-piskanaka hil egingo haiz.

— Lasai, mediku jauna, presarik ez daukat eta!

SOINEKORIK EZ

Arratsaldeko laurak. Inoiz baino azkarrago iritsi da senarra lanetik etxera eta bere logelan sartzen denean, non ikusten duen emaztea larrugorritan ohean etzanda:

— Baino...Baino...Baino... zertan ari zara?

— Ba... Ba...

— Niri ez gezurrik esan, e! Zertan ari zara horrela?

— Ba... ba... zerbait jantzi nahi nuen, baina ez bait daukat soinekorik!

— Soinekorik ez duzula? Oraintxe ikusiko dugu hori!

Irekitzen du jantzien armarioa eta soinekoak kontatzen hasten da:

— Ez duzula soinekorik, e! Begira... Bat... Bi... Hiru... Arratsalde on!...

Lau... Bost...

HILDAKOAREN BILA

Hilkutxentzako erramuak eta loreak saltzen dituzten denda horietako batetan, etxe batetik enkargu bat jasotzen dute. Loreak partitzen ibiltzen den neskatoa bidali dute etxe hartara, bainan helbidea gaizki kopiatu non-bait eta ez zuen etxea aurkitzen. Hala-koko batetan nazkatzen da, atezain automatiko baten botoi bat sakatzen du eta galdetzen du:

— Hemen bizi al da hildakoa?

TABERNAN

Sartzen da gizon bat total-total egin-da taberna batetara eta esaten dio kamareroak:

— Ongi kargatuta hator, e!

— Eta hik zer nahi huen, bi buelta egitea edo?

osasunaren arduraz

Ile-indargarri berria

BIELORRUSIAKO Osasun eta Higienarako Ikerketa Zientifikoaren Institutuan ilearen hazkundea bizkortu eta estimulatzen duen produktu berri bat aurkeztu da. Dugla hilabete batzuk (ik. ARGIAren 1.119. zenbakia) akupunturaz hitz egin bagenuen, oraingo honetaz gai kimiko baten berri emango dizuet.

Talpin izeneko medikuak, ohar-txo hauek eman ditu: «Indargarri» horren tanta batzuk eguneroko txanpuari nahastu eta horrekin buruko larruazala ongi igurtzi, burua garbitzerakoan. Ez dago inolako bigarren mailako ondoriorik: erremedioa guztiz kaltegabekoa da, ez bait du gai toxiko ezta norritatzailerik ere.

Probatu dutenen artean, emaitzak ezin hobeak izan ziren: batzuen ilea lodiagoa egin zen, beste batzuri kaspa edo zalgia desagertu, eta beste batzuen buruan «soilune» itsusi horiek estaltzea lortu zen. Produktu hori erabili zuten guztiek ile trinko, distiratsu eta kolorez ere naturalagoa eskuratu zuten. Baina guzti horrekin batera, erori ziren ileen lekuan berriak sortu zitzaizkien. Ile-indargarri hori ez da «mirakuluzko erremedioa» dena den; ile-errabola hil denean ezin du laguntzarik eskaini, baina ilea oraindik bizi bada, berreskuratzea posible da.

XABIER AGIRRE

Michelena dixit

EUSKAL kultura bere kuttunen artean lagun ugari galtzen ari da atzeneko urteotan, eta Mitxelenarena da, naski, galarik gaitzena. Berriaren samina-gatik ere, ezin esan ustekabeen harri-patu gaituenik. Inoizka pattaldu-rik, bestetan kordea galdurik (hil baino 5 egun lehenago eskua ihel-tsua agertu zitzaigun erorialdi bat medio), ohizko ibilkera baldarra mo-teltzen ari gainera. Eta ez da baka-nek egindako galdera ea Mitxelena orain hilez gero, euskal linguisti-ka-filologiaz zeukan ezagutza guztia jaso geratuko ote zen, euskal hizte-gia bukatzeraino helduko ote zen, fonetika-fonologia azterketetarako edukitzen zituen klabe guztiak bere lankideen artean partiturik zituen.

Bukatu dira «zera», «nola esango nizueke» edo «alegia»-z jositako bere hitzaldi lardaskatuak, bukatu dira bere zaput, purrustada eta sutzeak, bukatu ere zertzelada txundigarri bezain zuzenak. Euskal saiakerak izan duen lumarik barrokoren eta aberatsenak, ez bakarrik euskal lin-

guistika mundu zabalera eta franko unibertsitatetara hedatzen lagundu du, baita kanpotikako bibliografian sortu hutsak harri-patu eta zuzen-tzen laster asko saiatu zorionez. Mitxelena bera zen gainera, Miche-lenaren bibliografian hain bakan ziren okerrak zuzentzen lehendabizikoa. Horretxegatik «Michelena dixit», be-re usteen zuzenaz eta sakonaz apar-te, aitzinetik filologiaren bazter eta zoko guztiak miaturik zeuzkana ne-kez abiatzen zelako okerraren bi-deetan.

Larramendik aspaldi hurbilean egin saio bera burutu du oparago andoaindarraren lana hain aintzat harturik zuen errenteriarrek.

GURE hizkuntzak arnasbide duen batuaren sortzailerik nagusiena tinko atxekitu zaio protoeuskara bide inmanentee-tatik nahiz euskalki arteko alderake-tatik ahalik eta gehien osatzen, kan-potik heldu zaizkigun azterketa es-truktural eta sortzaileek gure he-rrian emandako uza begiramenez eta kritika zorrotzez hobetuz.

Polemika askoren erdian ibilia, denok jakina da instituzioek hartu kultur eredua inoiz edo behin nola kritikatu duen, herri mugimendu eta erakundeei salaketak nola egin diz-kien.

Denei ez bezala, onespina garaiz eta behar adina neurrian heldu zaio Koldori. Gartzelan Menendez Pida-len gramatika irakurtzen zaletu ze-nari, behin Otsagira fonologia azter-ketak egitera abiatuak goardia zibi-lek detenituri atzera lruñera era-man zutenari, kanpoko unibertsitate anitzek eskaini dizkiote ohoreak eta dominak.

ETXEAN ere ez du kabirik faltatu. Frankismoa amaitu berri zelarik sortu erakunde abertzaleetako egutegietan ager-tzearen bidez edo euskaraz bilbatu dituen lanik oparoenak bestek hau-tatu eta argitaratuz. Batuaren sor-kuntzan linguistikaz apenas zekiten batzuk izan zuten, dena den, egurrik beretzat.

Baina sariak baino askozaz ere garrantzizkoagoak dira berak hain temati eta tajuz egindako lanak. Al-de honetatik, Michelaren biblio-grafiak euskaldun gutirenak bezala luzitu du Europa alde horietan. Lana zuen oinarri eta helburu, irakurketa eta azterketa bide, kasik ezin siniste-rainoko bibliografia erdietsiz. FHV izeneko bere katonak zientoka ira-kurle dauzkake urte anitzetan segur-ki.

Dena ez ziren, halarik ere, hiz-kuntz klasikoan edo euskararen gai-neko azterkera sakonak, bazituen hor hemenka hamaikatxo lan etxe-koentzat etxeko moldez idatziak: zi-ne edo literatur kritikak, hain gogoz-ko zuen historiaz ziharduten lerroak e.a. Halakoetan zuen baliatzen ge-hien bat euskara.

EZ dugu dena pena behar, Mi-txelena joana dugu, baina bere onenak emanda, ahal izan duen aterik unibertsitari gehien zabaldua, ezin pentsa ahala gauza argitaraturik, jende multzo handi bati anitz lagundu ta gero, hamaika tesi ta lan zuzendurik, Ameriketan nahiz Europa aldean son ezin uka-tuzko euskalari iaioak bulkaturik, hizkuntzaren normalizazioan bere hondar alea botea.

Habeak eraikitzen horrenbeste eragin izan duena hildakoan, habe horiek gainean eramanez duten eraikuntzari so egin diezaiozun, bi-de zuzenetik abiatua dirudien euskal linguistika ez doa ta gibelka.

IÑAKI CAMINO

ERANTZUN EGOKIAK

Gipuzkoako Aurrezki
Kutxa Probintzian
Gipuzkoari lagundu
nahi diogu.

Horregatik, zerbitzu-
eta prestazio-aukera
zabal bat eskaintzen
dugu.

Eta kirol, kultur, zientzi
eta herri-izaerako

ekimen-mota guztietan
partehartzen dugu.

Gure herriaren
aberastasunean
partehartzeko.

Gipuzkoako Aurrezki
Kutxa Probintzian,
beti ere erantzun
egokiak.

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA
GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA

"Erantzun Egokiak"

172 BULEGO, 670.000 BEZERO
175.000 MILIOIKO AURREZKIA...

Lan Kide Aurrezkiari fidatzen diozun diruak, funtsezko bi funtzio hauek betetzen ditu:

1 Etekin mardulak eman, zure bizitza eta zure ingurukoena erosoago egingo duten interesak eta zerbitzuak produzituz.

2 Gurekin batera lan egitean, Euskal Herri barneko Gestio Sozial jakin batean erabili zure dirua.

Gaur, 170 kooperatiba elkarturekin, eta berorien garapenean zuzenki parte hartzen duten 20.000 bazkiderekin, ikusi besterik ez dago zer-nolako mailetarain iritsi den Lan Kide Aurrezkia azken 27 urteotan bakarrik.

Horrexegatik da Lan Kide Aurrezkia Euskadiko Kutxa.

**CAJA LABORAL POPULAR
LAN KIDE AURREZKIA**

Euskadiko Kutxa